

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

INFORMACIJA

O SUBJEKTIMA BANKARSKOG SISTEMA FEDERACIJE BOSNE I
HERCEGOVINE SA STANJEM NA DAN 30.09.2022. GODINE

Sarajevo, decembar/prosinac 2022. godine

Skraćenice i termini

AMFI	Udruženje mikrofinansijskih organizacija u BiH
AOD	Agencija za osiguranje depozita Bosne i Hercegovine
BD	Brčko Distrikt
BiH	Bosna i Hercegovina
CBBiH	Centralna banka Bosne i Hercegovine
CRK	Centralni registar kredita poslovnih subjekata i fizičkih lica u BiH
EBA	European Banking Authority (Evropsko nadzorno tijelo za bankarstvo)
EBRD	European Bank for Reconstruction and Development (Evropska banka za obnovu i razvoj)
ECB	European Central Bank (Evropska centralna banka)
ECL	Expected credit loss (Očekivani kreditni gubitak)
EFSE	European Fund for Southeast Europe (Evropski fond za Jugoistočnu Evropu)
EKS	Efektivna kamatna stopa
EU	Europska unija
FBA	Agencija za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine
FBiH	Federacija Bosne i Hercegovine
FSAP	Financial Sector Assessment Program (Program procjene finansijskog sektora)
FX rizik	Foreign Exchange Risk (Devizni rizik)
ICAAP	Internal Capital Adequacy Assessment Process (Interni proces procjene adekvatnosti kapitala)
IKT	Informaciono-komunikacione tehnologije
ILAAP	Internal Liquidity Adequacy Assessment Process (Interni proces procjene adekvatnosti likvidnosti)
LCR	Liquidity Coverage Ratio (Koeficijent pokrića likvidnosti)
MKD	Mikrokreditno društvo
MKF	Mikrokreditna fondacija
MKO	Mikrokreditna organizacija
MMF	Međunarodni monetarni fond
NFI	Nedepozitne finansijske institucije
NKS	Nominalna kamatna stopa
NPL	Non performing loans (Nekvalitetni krediti)
Pandemija	Virusno oboljenje „COVID - 19“
RBFBiH	Razvojna banka Federacije Bosne i Hercegovine
RKG	Rezerve za kreditne gubitke
RS	Republika Srpska
SAD	Sjedinjene Američke Države
SB	Svjetska banka
SBS	Subjenti bankarskog sistema FBiH: banke, bankarske grupe, razvojne banke, MKO, lizing društva, faktoring društva, mjenjači i druge finansijske organizacije čije poslovanje nadzire FBA
SPNiFTA	Sprečavanje pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti
SREP	Supervisory Review and Evaluation Process (Supervizorski pregled i proces procjene)
UBBiH	Udruženje banaka Bosne i Hercegovine

UDLBIH	Udruženje društava za lizing BiH
UO FBA	Upravni odbor Agencije za bankarstvo Federacije BiH
ZoA	Zakon o Agenciji za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine
ZoB	Zakon o bankama
ZoF	Zakon o faktoringu
ZoL	Zakon o lizingu
ZoMKO	Zakon o mikrokreditnim organizacijama

SADRŽAJ:

SKRAĆENICE I TERMINI	2
SPISAK TABELA:	6
SPISAK GRAFIKONA:	8
SAŽETAK REGULATORNIH ZAHTJEVA I STANDARDI POSLOVANJA SBS	9
SAŽETAK	12
UVOD.....	17
1. BANKARSKI SEKTOR.....	19
1.1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA U FBiH.....	19
1.1.1. Status, broj i poslovna mreža	19
1.1.2. Struktura vlasništva i tržišno učešće.....	19
1.1.3. Kadrovska struktura.....	21
1.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	22
1.2.1. Bilans stanja	22
1.2.2. Obaveze	26
1.2.3. Kapital i adekvatnost kapitala.....	29
1.2.4. Kreditni rizik.....	31
1.2.5. Profitabilnost	38
1.2.6. Ponderisane NKS i EKS	41
1.2.7. Likvidnost.....	42
1.2.8. Devizni (FX) rizik.....	46
1.2.9. Kamatni rizik u bankarskoj knjizi.....	47
1.3. PREPORUKE ZA BANKARSKI SEKTOR.....	48
2. SEKTOR NEDEPOZITNIH FINANSIJSKIH INSTITUCIJA	51
2.1. MIKROKREDITNI SEKTOR	51
2.1.1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA U FBiH.....	51
2.1.1.1. Status, broj i poslovna mreža	51
2.1.1.2. Struktura vlasništva	51
2.1.1.3. Kadrovska struktura	51
2.1.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	52
2.1.2.1. Bilans stanja.....	52
2.1.2.2. Kapital i obaveze.....	53
2.1.2.3. Aktiva i kvalitet aktive	55
2.1.2.4. Finansijski rezultat mikrokreditnog sektora FBiH.....	58
2.1.3. PREPORUKE ZA MIKROKREDITNI SEKTOR.....	60
2.2. LIZING SEKTOR	61
2.2.1. STRUKTURA LIZING SEKTORA U FBiH	61
2.2.1.1. Broj lizing društava i podružnica	61
2.2.1.2. Struktura vlasništva	61
2.2.1.3. Kadrovska struktura	61
2.2.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	62
2.2.2.1. Bilans stanja.....	62
2.2.2.2. Kapital i obaveze.....	63
2.2.2.3. Aktiva i kvalitet aktive	64
2.2.2.4. Profitabilnost.....	65
2.2.2.5. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti lizinga	67
2.2.3. PREPORUKE ZA LIZING SEKTOR	68
2.3. FAKTORING POSLOVI	69
2.3.1. Učesnici na tržištu faktoringa u FBiH	69
2.3.2. Obim, struktura i trend faktoring poslovanja u FBiH.....	69

2.3.3. PREPORUKE ZA FAKTORING POSLOVANJE	71
ZAKLJUČAK	72
PRILOZI ZA BANKARSKI SEKTOR.....	74
Prilog 1 - Osnovni podaci o bankama u FBiH - 30.09.2022.....	74
Prilog 2 - Bilans stanja banaka u FBiH po šemi FBA (aktivni podbilans) - 30.09.2022.....	75
Prilog 3 - Pregled aktive, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u FBiH - 30.09.2022....	76
Prilog 4 - Sektorska struktura kredita u FBiH i ECL - 30.09.2022.....	77
Prilog 5 - Bilans uspjeha banaka u FBiH po šemi FBA - 30.09.2022.....	78
Prilog 6 - Prosječne ponderisane NKS i EKS na kredite i depozite po periodima.....	79
PRILOZI ZA MIKROKREDITNI SEKTOR.....	80
Prilog 7 - Osnovni podaci o MKO u FBiH - 30.09.2022.....	80
Prilog 8 - Zbirni bilans stanja MKF - 30.09.2022.....	81
Prilog 9 - Zbirni bilans stanja MKD - 30.09.2022.....	82
Prilog 10 - Pregled osnovnih pokazatelja MKO u FBiH - 30.09.2022.....	83
Prilog 11 - Pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za MKO - 30.09.2022.....	84
Prilog 11a - Usporedni pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za MKO	84
Prilog 12 - Zbirni bilans uspjeha MKF - 30.09.2022.....	85
Prilog 13 - Zbirni bilans uspjeha MKD - 30.09.2022.....	86
PRILOZI ZA LIZING SEKTOR	87
Prilog 14 - Osnovni podaci o lizing društvima u FBiH - 30.09.2022.....	87
Prilog 15 - Zbirni bilans stanja lizing društava - 30.09.2022.....	88
Prilog 16 - Pregled osnovnih pokazatelja lizing društava u FBiH - 30.09.2022.....	89
Prilog 17 - Zbirni bilans uspjeha lizing društava - 30.09.2022.....	90
Prilog 18 - Pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za ugovore o finansijskom lizingu - 30.09.2022.....	91
Prilog 18a - Usporedni pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za ugovore o finansijskom lizingu.....	91

Spisak tabela:

Tabela 1:	Org. dijelovi, mreža bankomata i POS uređaja banaka koje posluju u FBiH.....	19
Tabela 2:	Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu.....	21
Tabela 3:	Struktura vlasništva prema učešću državnog, privatnog i stranog kapitala.....	21
Tabela 4:	Tržišni udjeli banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu).....	21
Tabela 5:	Kvalifikaciona struktura zaposlenih u bankama FBiH.....	21
Tabela 6:	Ukupna aktiva po zaposlenom.....	22
Tabela 7:	Bilans stanja banaka.....	22
Tabela 8:	Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi.....	23
Tabela 9:	Učešće grupa banaka u ukupnoj aktivni.....	24
Tabela 10:	Novčana sredstva banaka	24
Tabela 11:	Vrijednosni papiri prema vrsti instrumenta.....	25
Tabela 12:	Vrijednosni papiri entitetskih vlada BiH.....	25
Tabela 13:	Sektorska struktura depozita.....	27
Tabela 14:	Štednja stanovništva.....	28
Tabela 15:	Ročna struktura štednih depozita stanovništva.....	28
Tabela 16:	Kreditni, štednja i depoziti stanovništva	28
Tabela 17:	Izveštaj o stanju regulatornog kapitala.....	29
Tabela 18:	Struktura izloženosti riziku.....	30
Tabela 19:	Pokazatelji adekvatnosti kapitala.....	31
Tabela 20:	Stopa finansijske poluge.....	31
Tabela 21:	Finansijska imovina, vanbilansne stavke i ECL.....	32
Tabela 22:	Izloženosti prema nivoima kreditnog rizika.....	33
Tabela 23:	Sektorska struktura kredita.....	34
Tabela 24:	Ročna struktura kredita.....	35
Tabela 25:	Kreditni prema nivoima kreditnog rizika.....	35
Tabela 26:	Pokazatelji kreditnog rizika.....	37
Tabela 27:	Ostvareni finansijski rezultat banaka.....	38
Tabela 28:	Struktura ukupnih prihoda banaka.....	38
Tabela 29:	Struktura ukupnih rashoda banaka.....	39
Tabela 30:	Pokazatelji profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti.....	41
Tabela 31:	LCR.....	42
Tabela 32:	Zaštitni sloj likvidnosti.....	43
Tabela 33:	Neto likvidnosni odlivi.....	43
Tabela 34:	Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću.....	44
Tabela 35:	Ročna usklađenost finansijske aktive i obaveza do 180 dana.....	45
Tabela 36:	Pokazatelji likvidnosti.....	45
Tabela 37:	Devizna pozicija (EUR i ukupno).....	46
Tabela 38:	Ukupna ponderisana pozicija bankarske knjige.....	47
Tabela 39:	Kvalifikaciona struktura zaposlenih u MKO u FBiH.....	51
Tabela 40:	Bilans stanja mikrokreditnog sektora.....	52
Tabela 41:	Struktura kapitala mikrokreditnog sektora.....	54
Tabela 42:	Ročna struktura uzetih kredita.....	54
Tabela 43:	Neto mikrokreditni	55
Tabela 44:	Sektorska i ročna struktura mikrokredita.....	55
Tabela 45:	RKG.....	56
Tabela 46:	Ostvareni finansijski rezultat MKO.....	58
Tabela 47:	Struktura ukupnih prihoda MKO.....	58
Tabela 48:	Struktura ukupnih rashoda MKO.....	59
Tabela 49:	Kvalifikaciona struktura zaposlenih u lizing društvima FBiH.....	61
Tabela 50:	Bilans stanja lizing sektora.....	62

Tabela 51: Struktura potraživanja po finansijskom lizingu.....	63
Tabela 52: Pregled rezervi za finansijski lizing.....	64
Tabela 53: Ostvareni finansijski rezultat lizing društava.....	65
Tabela 54: Struktura ukupnih prihoda lizing društava.....	66
Tabela 55: Struktura ukupnih rashoda lizing društava.....	66
Tabela 56: Struktura broja zaključenih ugovora i iznosa finansiranja lizing sistema	67
Tabela 57: Nominalni iznos otkupljenih novčanih potraživanja i isplaćenih kupčevih obaveza prema dobavljačima u FBiH, prema vrsti faktoringa i domicilnosti.....	70

Spisak grafikona:

Grafikon 1:	Struktura stranog kapitala po zemljama, učešće u %.....	20
Grafikon 2:	Struktura stranog kapitala po zemljama - sjedištu grupe, učešće u %	20
Grafikon 3:	Herfindahlov indeks koncentracije u aktivi, kreditima i depozitima	23
Grafikon 4:	Koncentracijske stope za pet najvećih banaka - CR5: aktiva, krediti i depoziti.....	24
Grafikon 5:	Struktura izloženosti u vidu vrijednosnih papira prema kriteriju države emitenta	25
Grafikon 6:	Ukupni depoziti	26
Grafikon 7:	Omjer kredita i depozita.....	26
Grafikon 8:	Ukupna štednja stanovništva	28
Grafikon 9:	Kreditni	34
Grafikon 10:	Učešće NPL-a u kreditima.....	36
Grafikon 11:	Aktiva, mikrokrediti i kapital po godinama.....	53
Grafikon 12:	Sektorska struktura mikrokredita (uporedni pregled).....	56
Grafikon 13:	Pokazatelji kvalitete portfolija.....	57
Grafikon 14:	Struktura potraživanja po finansijskom lizingu (uporedni pregled).....	63
Grafikon 15:	Struktura procijenjene tržišne vrijednosti izuzetih predmeta lizinga (u 000 KM) i broja izuzetih predmeta	65

Sažetak regulatornih zahtjeva i standardi poslovanja SBS

Minimalni iznos uplaćenog osnivačkog kapitala - 15 miliona KM	Član 24. stav (2) ZoB ¹
Stopa redovnog osnovnog kapitala - 6,75%	Član 34. stav (1), tačka a) Odluke o izračunavanju kapitala banke ²
Stopa osnovnog kapitala - 9%	Član 34. stav (1), tačka b) Odluke o izračunavanju kapitala banke
Stopa regulatornog kapitala - 12%	Član 34. stav (1), tačka c) Odluke o izračunavanju kapitala banke
Zaštitni sloj za očuvanje kapitala u obliku redovnog osnovnog kapitala - 2,5% ukupnog iznosa izloženosti riziku	Član 39. stav (1) Odluke o izračunavanju kapitala banke
Stopa finansijske poluge - 6%	Član 37. stav (2) Odluke o izračunavanju kapitala banke
Koeficijent pokrića likvidnosti - LCR \geq 100%	Član 17. stav (2) Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti banke ³
Ročna usklađenost finansijske aktive i finansijskih obaveza	Ročno usklađivanje preostalih rokova do ugovorenih dospjeća instrumenata aktive i obaveza: - najmanje 65% izvora sredstava sa rokom dospjeća do 30 dana angažuje u plasmane (instrumente aktive) sa rokom dospjeća do 30 dana, član 43. stav (8), tačka a) Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti banke; - najmanje 60% izvora sredstava sa rokom dospjeća do 90 dana angažuje u plasmane (instrumente aktive) sa rokom dospjeća do 90 dana, član 43. stav (8), tačka b) Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti banke; - najmanje 55% izvora sredstava sa rokom dospjeća do 180 dana angažuje u plasmane (instrumente aktive) sa rokom dospjeća do 180 dana, član 43. stav (8), tačka c) Odluke o upravljanju rizikom likvidnosti banke.
Ograničenje za individualnu deviznu poziciju preko-noći banke, osim u EUR-ima - najviše do 20% priznatog kapitala banke	Član 3. stav (2), tačka a) Odluke o upravljanju deviznim rizikom banke ⁴
Ograničenje za individualnu deviznu poziciju preko-noći u EUR-ima - najviše do 40% priznatog kapitala banke.	Član 3. stav (2), tačka b) Odluke o upravljanju deviznim rizikom banke
Ograničenje za ukupnu deviznu poziciju - najviše do 40% priznatog kapitala banke	Član 3. stav (2), tačka c) Odluke o upravljanju deviznim rizikom banke

¹ „Službene novine Federacije BiH“, broj 27/17

² „Službene novine Federacije BiH“, br. 81/17, 50/19, 37/20 i 81/20

³ „Službene novine Federacije BiH“, broj 39/21

⁴ „Službene novine Federacije BiH“, br. 81/17 i 37/20

Odnos promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i regulatornog kapitala ≤ 20%	Član 7. Odluke o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi ⁵
Herfindahl-Hirschman indeks - HHI	Predstavlja najčešće korištenu mjeru koncentracije u evropskom i američkom ekonomskom sistemu. HHI je zbir kvadrata procentnih udjela konkretne veličine (npr. aktive, depozita, kredita) svih tržišnih učesnika u sistemu. Ako je vrijednost HHI manja od 1000, smatra se da na tržištu nije prisutna koncentracija, za vrijednost indeksa između 1000 i 1800 jedinica na tržištu je prisutna umjerena koncentracija, ako je vrijednost HHI iznad 1800, to je pokazatelj postojanja visoke koncentracije.
Koncentracijska stopa - CR	CR je pokazatelj koncentracije u bankarskom sektoru i predstavlja ukupno učešće najvećih banaka u sektoru u odabranim relevantnim kategorijama: u aktivima, kreditima i depozitima. Označava se prema broju banaka koje se uključuju u izračun, npr. CR 5. Ne postoji jedinstven i općeprihvaćen stav o interpretaciji dobivenih rezultata koncentracijskog omjera. Ako je veća vrijednost, veća je koncentracija tržišta.
Odnos krediti/depoziti i uzeti krediti	Pokazuje odnos najvažnijih bankarska agregata, kredita, na strani aktive i depozita i uzetih kredita, na strani izvora sredstava. Što je stopa veća, to je slabija pozicija likvidnosti banke. Iskustveni standardi su: manji od 70% - veoma solidan, 71%-75% - zadovoljavajući, 76%-80% - na granici zadovoljavajućeg, 81%-85% - nedovoljan, preko 85% - kritičan.
Minimalan iznos osnovnog kapitala MKD - 500.000 KM	Član 26. stav (1) ZoMKO ⁶
Minimalan iznos osnovnog kapitala MKF - 50.000 KM	Član 36. stav (1) ZoMKO
Stopa fiksne aktive u odnosu na ukupnu aktivu umanjenu za donirani kapital - do 10% za MKF i MKD u kojem MKF ima većinsko vlasništvo	Član 11. stav (2) Odluke o uslovima i ostalim standardima poslovanja i ograničenjima u mikrokreditnoj organizaciji ⁷
Stopa kapitala umanjenog za donirani kapital u odnosu na ukupnu aktivu MKO - preko 10%	Član 11. stav (1) Odluke o uslovima i ostalim standardima poslovanja i ograničenjima u mikrokreditnoj organizaciji
Portfolio u riziku MKO preko 30 dana (PAR) - do 5%	Član 12. stav (1) tačka c) Odluke o uslovima i ostalim standardima poslovanja i ograničenjima u mikrokreditnoj organizaciji

⁵ "Službene novine Federacije BiH", broj 41/20

⁶ "Službene novine Federacije BiH", broj 59/06

⁷ "Službene novine Federacije BiH", broj 103/18

Godišnji otpis MKO - do 3%	Član 12. stav (1) tačka d) Odluke o uslovima i ostalim standardima poslovanja i ograničenjima u mikro kreditnoj organizaciji
Operativna efikasnost poslovanja MKO - do 45%	Član 12. stav (1) tačka b) Odluke o uslovima i ostalim standardima poslovanja i ograničenjima u mikro kreditnoj organizaciji
Povrat na aktivu MKO prilagođen za inflaciju, tržišnu cijenu kapitala i donacije (AROA) – pozitivan	Član 12. stav (1) tačka a) Odluke o uslovima i ostalim standardima poslovanja i ograničenjima u mikro kreditnoj organizaciji
Minimalan iznos osnovnog kapitala lizing društava - 250.000 KM	Član 8. stav (1) ZoL ⁸
Minimalan iznos osnovnog kapitala društava za faktoring - 750.000 KM	Član 27. stav (1) ZoF ⁹

⁸ „Službene novine Federacije BiH“, br. 85/08, 39/09, 65/13 i 104/16

⁹ „Službene novine Federacije BiH“, br. 14/16 i 74/20

SAŽETAK

Osnovni pokazatelji poslovanja bankarskog sektora u FBiH

Dozvola za rad | 14 komercijalnih banaka, 516 organizacionih dijelova i 6.390 zaposlenih, što je za 0,7% manje u odnosu na kraj prethodne godine

Aktiva | Neto aktiva 27 milijardi KM, krediti 16,2 milijarde KM, novčana sredstva 8,8 milijardi KM, ulaganja u vrijednosne papire dvije milijarde KM

Kapital | Ukupni kapital 3,3 milijarde KM (12,2% pasive), od čega dionički kapital 1,4 milijarde KM, regulatorni kapital 2,8 milijardi KM, osnovni kapital i redovni osnovni kapital 2,7 milijardi KM, dopunski kapital 111,3 miliona KM

Stope kapitala | 19% stopa regulatornog kapitala, stopa redovnog osnovnog kapitala i osnovnog kapitala 18,3%, stopa finansijske poluge 9,6%

Bilansne izloženosti prema nivoima kreditnog rizika | 24,9 milijardi KM (90,7% ukupnih bilansnih izloženosti) u nivou kreditnog rizika 1, u nivou kreditnog rizika 2 - 1,6 milijardi KM (6% ukupnih bilansnih izloženosti) i 0,9 milijardi KM (3,3% ukupnih bilansnih izloženosti) u nivou kreditnog rizika 3

Vanbilansne izloženosti prema nivoima kreditnog rizika | 3,7 milijardi KM u nivou kreditnog rizika 1 (88,9% ukupnih vanbilansnih izloženosti), u nivou kreditnog rizika 2 - 448,1 milion KM (10,9% ukupnih vanbilansnih izloženosti) i 10 miliona KM u nivou kreditnog rizika 3 (0,2% ukupnih vanbilansnih izloženosti)

Stopa pokrivenosti ECL-om bilansnih izloženosti | 4% ukupna stopa pokrivenosti: nivo kreditnog rizika 1 - 0,7%, nivo kreditnog rizika 2 - 9,9% i nivo kreditnog rizika 3 - 81,2%

Stopa pokrivenosti ECL-om vanbilansnih izloženosti | 1,7% ukupna stopa pokrivenosti: nivo kreditnog rizika 1 - 0,7%, nivo kreditnog rizika 2 - 7,9%, a nivo kreditnog rizika 3 - 87,4%

Kreditni portfolio | Krediti odobreni stanovništvu **7,9 milijardi KM** (povećanje za 337,6 miliona KM ili 4,4%), a krediti odobreni pravnim licima **8,3 milijarde KM** (smanjenje za 1,4 miliona KM ili 0,01%, a ukoliko se isključi smanjenje kratkoročnih izloženosti niskog rizika, ostvaren je rast od 4,7%)

Kreditni portfolio u nivou kreditnog rizika 3 (NPL) | 880,7 miliona KM i čini 5,4% ukupnog kreditnog portfolija (smanjenje za jedan procentni poen u odnosu na kraj prethodne godine). Stopa NPL-a za portfolio pravnih lica **5,8%**, a za sektor stanovništva **5%**. **Stopa pokrivenosti NPL-a ECL-om | 80,8%** (pravna lica 79%, a stanovništvo 83%) i bilježi povećanje za 3,3 procentna poena

Depoziti | 22,2 milijarde KM (82,3% ukupne pasive), od toga **štedni depoziti 10,1 milijarda KM** sa stopom pada od 3,4%

Obaveze po uzetim kreditima | 523,2 miliona KM (1,9% ukupne pasive)

Trend | Zabilježeno je **povećanje** neto aktive (4,1%), novčanih sredstava (9,8%), kreditnog portfolija (2,1%), ulaganja u vrijednosne papire (1,6%), fiksne aktive (1,3%), ostale aktive (4,5%), kapitala (5,5%), depozita (4,7%) i ostalih obaveza (19,1%), dok je zabilježeno **smanjenje**, plasmana drugim bankama (46,9%) i obaveza po uzetim kreditima (32,8%)

Likvidnost bankarskog sektora u FBiH | Zadovoljavajuća uzimajući u obzir osnovne pokazatelje likvidnosti, kvalitativne i kvantitativne zahtjeve, kao i druge faktore koji utiču na poziciju likvidnosti banaka

Profitabilnost | 295,1 milion KM neto dobit, sve banke su iskazale pozitivan finansijski rezultat

Osnovni pokazatelji poslovanja mikrokreditnog sektora u FBiH

Dozvola za rad | 13 MKO (deset MKF i tri MKD), **357 organizacionih dijelova i 1.412 zaposlenih**, što je više za 1%

Aktiva MKO | 711,3 miliona KM, veća za 17,9 miliona KM ili 2,6%. Stopa rasta aktive MKD je 0,3%, dok je stopa rasta MKF 3,4%

Neto mikrokrediti | 590 miliona KM (82,9% aktive), veći su za 33,2 miliona KM ili 6% (u MKD rast za 2,9%, u MKF rast za 7,2%)

PAR preko 30 dana | 1,17%
Godišnja stopa otpisa | 1,46%
Pokazatelji kvaliteta portfolija u okviru propisanih ograničenja uz smanjenje PAR-a za 0,10 procentnih poena i neznatno povećanje stope otpisa za 0,01 procentni poen

Zaključeno je 110.647 ugovora (4,6% više) i **isplaćeno 412,9 miliona KM mikrokredita** (12,4% više)

Kapital | 349,4 miliona KM (49,1% pasive), veći za 15,5 miliona KM ili 4,6% (stopa rasta kapitala MKD 8,6%, dok je stopa rasta kapitala MKF 3,9%)

Obaveze po uzetim kreditima | 328,6 miliona KM (46,2% pasive), povećane za 2,7 miliona KM ili 0,8% (stopa pada kreditnih obaveza MKD je 2,9%, dok je stopa rasta kod MKF 3,1%)

Trend | Zabilježeno je povećanje plasmana bankama (95,1%), bruto mikrokredita (6%), neto mikrokredita (6%), RKG (5,9%), dugoročnih investicija (1,5%), ostale aktive (54,3%), kapitala (4,6%) i obaveza po uzetim kreditima (0,8%), dok je zabilježeno **smanjenje** novčanih sredstava (28,7%), materijalne i nematerijalne imovine (5,7%) i ostalih obaveza (1,1%)

Operativna efikasnost poslovanja | 18,53%. Povrat na aktivu, prilagođen za inflaciju, tržišnu cijenu kapitala i donacije | **2,28%** što je usklađeno s propisanim standardima

Positivan finansijski rezultat | 11,8 miliona KM, smanjenje za jedan milion KM. **Neto dobit MKD | 0,8 miliona KM**, a **višak prihoda nad rashodima MKF | 11 miliona KM**

Osnovni pokazatelji poslovanja lizing sektora u FBiH

Dozvola za rad | pet lizing društava, tri podružnice u RS-u i 104 zaposlena, što je više za 3%

Aktiva lizing sektora | 444,8 miliona KM, veća za 71,1 milion KM ili 19%

Neto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga | 339,1 milion KM (76,2% aktive), veća su za 48,4 miliona KM ili 16,7 %

Dospjela neizmirena potraživanja | 2,7 miliona KM, veća za 13,1%. Rezerve za gubitke po finansijskom lizingu | pet miliona KM

Broj i vrijednost novozaključenih lizing ugovora za finansijski i operativni lizing na nivou lizing sistema, povećani za 9,6%, odnosno 21,8%

Obaveze po uzetim kreditima | 397,5 miliona KM (89,4% pasive), veće za 61,2 miliona KM, uz dominantno učešće dugoročnih kredita

Kapital | 36,5 miliona KM (8,2% pasive), veći za sedam miliona KM ili 23,9%

Trend | Zabilježeno je povećanje novca i novčanih ekvivalenata (81%), plasmana bankama (65,7%), bruto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga (16,4%), neto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga (16,7%), neto vrijednosti osnovnih sredstava finansiranih putem operativnog lizinga (22,4%), obaveza po uzetim kreditima (18,2%), kapitala (23,9%) i ostalih obaveza (35,5%), dok je zabilježeno smanjenje rezervi za gubitke (12,3%), ostale aktive (1%) i otpisanih potraživanja (2,5%)

Pozitivan finansijski rezultat | 7,8 miliona KM, povećanje za 4,3 miliona KM

Osnovni pokazatelji faktoring poslovanja u FBiH

Poslovi faktoringa u FBiH | četiri komercijalne banke (dvije članice međunarodnih bankarskih grupa sa sjedištem u zemljama članicama EU i dvije u pretežno domaćem vlasništvu)

Ukupan broj novozaključenih ugovora o faktoringu je 178 (manje za 85 ugovora ili 32,3%)
nominalne vrijednosti otkupljenih novčanih potraživanja u iznosu od 123,5 miliona KM (smanjenje od 11,4 miliona KM ili 8,4%)

Ukupni prihodi pružaoca usluga faktoringa u FBiH | 629 hiljada KM, što je manje za 172 hiljade KM ili 21,5%

UVOD

FBA je osnovana 1996. godine kao neovisna i samostalna institucija koja izvršava nadležnosti u skladu sa odredbama ZoA, međunarodnim standardima, principima supervizije i pravilima struke. UO FBA vrši opći nadzor poslovanja FBA, te u skladu sa zakonom propisanim nadležnostima poduzima mjere za efikasno obavljanje poslova iz svog djelokruga. FBA za svoj rad odgovara Parlamentu FBiH.

U okviru redovnog izvršavanja zakonom propisanih nadležnosti, FBA sačinjava i na internet stranici javno objavljuje kvartalne informacije o SBS, koje usvaja UO FBA. Informacija o SBS sa stanjem na dan 30.09.2022. godine sačinjena je korištenjem izvještajnih podataka i informacija koje su SBS dostavili FBA i koji se koriste u redovnom nadzoru SBS.

Sadržajno, Informacija je podijeljena u dva dijela. U prvom dijelu prezentirana je detaljna analiza bankarskog sektora FBiH, struktura, finansijski pokazatelji poslovanja i preporuke FBA za bankarski sektor u FBiH. Drugi dio odnosi se na detaljnu analizu poslovanja NFI, kao i usklađenost poslovanja NFI sa zakonskom i podzakonskom regulativom u okviru koje su kao zasebni segmenti obrađeni mikrokreditni i lizing sektor, kao i faktoring poslovanje u FBiH, sa pripadajućim preporukama FBA.

Pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS na odobrene kredite i primljene depozite za banke, kao i prosječne ponderisane NKS i EKS za MKO i ugovore o finansijskom lizingu po segmentima prezentira se sa ciljem veće transparentnosti i lakše uporedivosti za korisnike finansijskih usluga kroz priloge, koji su sastavni dio ove Informacije.

Podaci izraženi u procentima u Informaciji iskazani su u pravilu sa jednim decimalnim mjestom, izuzev podataka o visinama NKS i EKS kod SBS i drugim podacima u kojima je to relevantno.

BANKARSKI SEKTOR

STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA U FBIH
19

FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA
22

PREPORUKE ZA BANKARSKI SEKTOR
48

1. BANKARSKI SEKTOR

1.1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA U FBiH

1.1.1. Status, broj i poslovna mreža

Na dan 30.09.2022. godine u FBiH bankarsku dozvolu ima 14 komercijalnih banaka i sve banke su članice AOD-a. U odnosu na kraj 2021. godine broj banaka je isti.

Posebnim zakonskim propisom regulisano je osnivanje i rad RBFiH, a njen nadzor se vrši u skladu sa Uredbom o kriterijima i načinu vođenja nadzora nad poslovanjem Razvojne banke FBiH, te podaci o njenom poslovanju nisu uvršteni u ovu Informaciju.

U Prilogu 1. daju se osnovni podaci o bankama u FBiH na dan 30.09.2022. godine.

Banke iz FBiH na dan 30.09.2022. godine imaju ukupno 516 organizacionih dijelova, što je za 11 organizacionih dijelova ili 2,1% manje u odnosu na kraj 2021. godine. Na području FBiH posluju 453 organizaciona dijela banaka. Sedam banaka iz FBiH ima 52 organizaciona dijela u RS-u, a devet banaka ima 11 organizacionih dijelova u BD-u. Tri banke iz RS-a imaju 28 organizacionih dijelova u FBiH, što je na istom nivou u odnosu na kraj 2021. godine.

U tabeli 1 daje se uporedni pregled organizacionih dijelova, mreže bankomata i POS uređaja banaka u FBiH:

Tabela 1: Org. dijelovi, mreža bankomata i POS uređaja banaka koje posluju u FBiH					
R. br.	Opis	Poslovna jedinica/viši organizacioni dijelovi	Ostali organizacioni dijelovi	POS uređaji	Bankomati
31.12.2021.					
1.	Banke sa sjedištem u FBiH (na području BiH)	409	118	24.295	1.232
2.	Organizacioni dijelovi banaka iz RS u FBiH	10	18	370	38
Ukupno		419	136	24.665	1.270
30.09.2022.					
1.	Banke sa sjedištem u FBiH (na području BiH)	403	113	25.620	1.225
2.	Organizacioni dijelovi banaka iz RS u FBiH	9	19	432	35
Ukupno		412	132	26.052	1.260

1.1.2. Struktura vlasništva i tržišno učešće

Vlasnička struktura banaka¹⁰ u FBiH na dan 30.09.2022. godine je sljedeća:

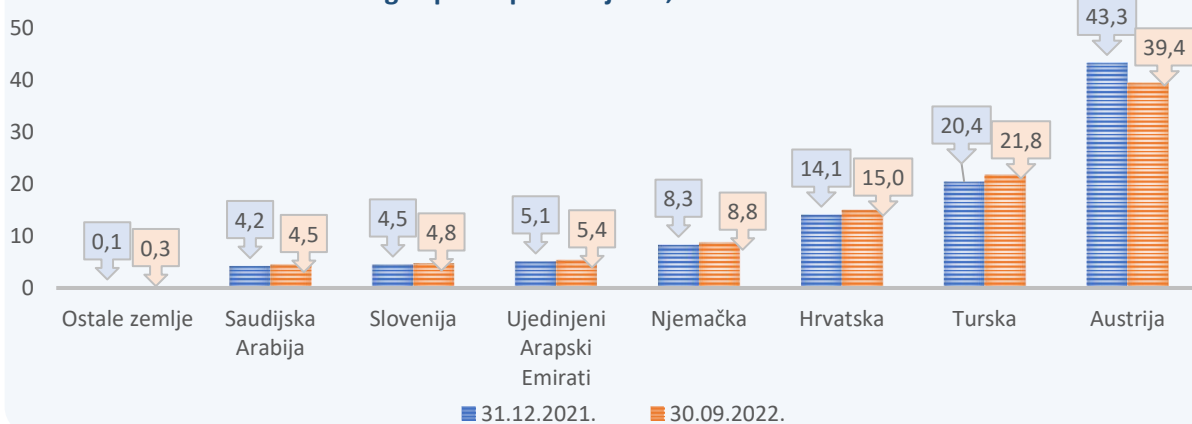
- u privatnom i pretežno privatnom vlasništvu - 13 banaka,
- u državnom i pretežno državnom vlasništvu¹¹ - jedna banka.

Od 13 banaka u privatnom i pretežno privatnom vlasništvu, četiri banke su u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih lica (rezidenata), dok je devet banaka u većinskom stranom vlasništvu. Ako se analiziraju zemlje porijekla dioničara, na dan 30.09.2022. godine (grafikon 1), najveće učešće i dalje imaju dioničari iz Austrije (39,4% stranog kapitala), zatim Turske (21,8%), Hrvatske (15%) i Njemačke (8,8%), dok ostale zemlje nemaju značajnije pojedinačno učešće.

¹⁰ Kriterij podjele banaka je vlasništvo u dioničkom kapitalu banaka

¹¹ Državno vlasništvo se odnosi na kapital Vlade FBiH

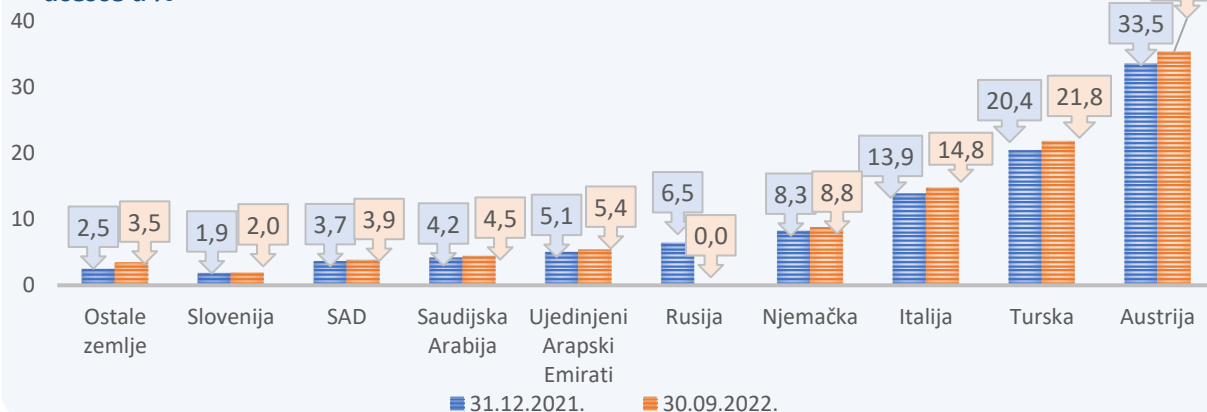
Grafikon 1: Struktura stranog kapitala po zemljama, učešće u %

Struktura stranog kapitala može se posmatrati po kriteriju zemlje sjedišta majke-matice, odnosno bankarske grupe u čijem su većinskom vlasništvu (direktno ili indirektno preko članica iz bankarske grupe) banke u FBiH (grafikon 2).

Prema ovom kriteriju najveće učešće sa 30.09.2022. godine imaju bankarske grupe i banke iz Austrije (35,3%), zatim iz Turske (21,8%), Italije (14,8%) i Njemačke (8,8%), dok bankarske grupe i banke iz ostalih zemalja nemaju značajnije pojedinačno učešće (ispod 7%).

Grafikon 2: Struktura stranog kapitala po zemljama - sjedištu grupe, učešće u %

Ukupan kapital bankarskog sektora u FBiH na dan 30.09.2022. godine, povećan je za 172,3 miliona KM ili 5,5% u odnosu na kraj 2021. godine i iznosi 3,3 milijarde KM (tabela 2). Povećanje ukupnog kapitala ostvareno je kao neto efekat: povećanja po osnovu ostvarenog tekućeg finansijskog rezultata za devet mjeseci 2022. godine u iznosu od 295,1 milion KM, povećanje po osnovu prodaje vlastitih dionica u iznosu 2,1 milion KM, smanjenje po osnovu isplate dividende u iznosu od 42,7 miliona KM, smanjenje po osnovu prodaje vrijednosnih papira vrednovanih po fer vrijednosti u iznosu od 1,7 miliona KM i smanjenje po osnovu promjene fer vrijednosti vrijednosnih papira u iznosu od 80,5 miliona KM.

- 000 KM -

R. br.	Banke	31.12.2020.		31.12.2021.		30.09.2022.		Indeks	
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(5/3)	(7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Državne banke	63.642	2,1	95.412	3,1	96.128	2,9	150	101
2.	Privatne banke	3.002.440	97,9	3.012.735	96,9	3.184.290	97,1	100	106
	Ukupno	3.066.082	100	3.108.147	100	3.280.418	100	101	106

Posmatrano kroz učešće državnog, privatnog i stranog kapitala u dioničkom kapitalu banaka dobije se detaljniji pregled o strukturi vlasništva kapitala banaka u FBiH (tabela 3):

- 000 KM -

R. br.	Dionički kapital	31.12.2020.		31.12.2021.		30.09.2022.		Indeks	
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(5/3)	(7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Državni kapital	41.619	3,2	66.556	4,8	66.556	4,8	160	100
2.	Privatni kapital (rezidenti)	140.547	10,8	137.373	9,9	215.975	15,6	98	157
3.	Strani kapital (nerezidenti)	1.117.534	86,0	1.178.936	85,3	1.102.526	79,6	105	94
	Ukupno	1.299.700	100	1.382.865	100	1.385.057	100	106	100

Sa 30.09.2022. godine, u odnosu na kraj 2021. godine, povećano je učešće privatnog kapitala (rezidenti) u odnosu na strani kapital (nerezidenti) za 5,7 procentnih poena, što je posljedica izvršenog procesa restrukturiranja kod jedne banke.

U tabeli 4 daje se pregled tržišnih udjela banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu) kroz periode:

R. br.	Banke	Broj banaka	31.12.2020.		31.12.2021.		30.09.2022.		Broj banaka	Učešće u ukup. kapit. %	Učešće u ukup. aktivi %
			Učešće u ukup. kapit. %	Učešće u ukup. aktivi %	Učešće u ukup. kapit. %	Učešće u ukup. aktivi %					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
1.	Banke s većinskim državnim kapitalom	1	2,1	3,6	1	3,1	4,1	1	2,9	4,0	
2.	Banke s većinskim privatn. kapitalom rezidenata	4	5,3	6,7	3	5,7	6,8	4	12,8	13,9	
3.	Banke s većinskim stranim kapitalom	10	92,6	89,7	10	91,2	89,1	9	84,3	82,1	
	Ukupno	15	100	100	14	100	100	14	100	100	

1.1.3. Kadrovska struktura

Na nivou bankarskog sektora na dan 30.09.2022. godine broj radnika je 6.390 i manji je za 42 radnika ili 0,7% u odnosu na kraj 2021. godine (tabela 5).

R. br.	Stepen stručne spreme	31.12.2020.		31.12.2021.		30.09.2022.		Indeks	
		Broj zaposl.	Učešće %	Broj zaposl.	Učešće %	Broj zaposl.	Učešće %	(5/3)	(7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Visoka stručna sprema - VSS	4.088	62,7	4.090	63,6	4.078	63,8	100	100
2.	Viša stručna sprema - VŠS	453	6,9	413	6,4	414	6,5	91	100
3.	Srednja stručna sprema - SSS	1.975	30,3	1.924	29,9	1.894	29,6	97	98
4.	Ostali	6	0,1	5	0,1	4	0,1	83	80
	Ukupno	6.522	100	6.432	100	6.390	100	99	99

Jedan od pokazatelja koji utiče na ocjenu performansi poslovanja pojedinačne banke i bankarskog sektora je omjer aktive i broja zaposlenih, odnosno iznos aktive po zaposlenom (tabela 6), pri čemu je veći omjer pokazatelj bolje efikasnosti poslovanja banke i ukupnog sektora.

- 000 KM -

Broj zaposl.	31.12.2020.		Broj zaposl.	31.12.2021.		Broj zaposl.	30.09.2022.	
	Aktiva	Aktiva po zaposl.		Aktiva	Aktiva po zaposl.		Aktiva	Aktiva po zaposl.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
6.522	24.396.438	3.741	6.432	25.890.828	4.025	6.390	26.953.633	4.218

1.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

1.2.1. Bilans stanja

U prezentirane pokazatelje poslovanja banaka u FBiH i analize bankarskog sektora uključeni su pokazatelji iz aktivnog podbilansa jedne banke sa većinskim državnim kapitalom¹², a u skladu sa odredbama Zakona o početnom bilansu stanja preduzeća i banaka FBiH, prema kojim su banke sa većinskim državnim kapitalom obavezne izvještavati FBA na bazi „ukupnog“ bilansa stanja, raščlanjenog na: pasivni, neutralni i aktivni podbilans.

S tim u vezi, podaci su iskazani u Prilogu 2. ove Informacije - Bilans stanja banaka u FBiH po šemi FBA (aktivni podbilans). U Prilogu 3. daje se pregled aktive, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u FBiH na dan 30.09.2022. godine.

U tabeli 7 daje se sažeti pregled bilansa stanja bankarskog sektora:

- 000 KM -

R. br.	O p i s	31.12.2020.		31.12.2021.		30.09.2022.		Indeks	
		Iznos	Učeš. %	Iznos	Učeš. %	Iznos	Učeš. %	(5/3)	(7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
AKTIVA (IMOVINA)									
1.	Novčana sredstva	7.414.615	30,4	7.989.239	30,9	8.769.507	32,5	108	110
2.	Vrijednosni papiri	1.687.459	6,9	1.966.008	7,6	1.996.855	7,4	117	102
3.	Plasmani drugim bankama	275.941	1,1	350.452	1,3	186.057	0,7	127	53
4.	Kreditni	15.254.651	62,5	15.890.821	61,4	16.226.992	60,2	104	102
5.	Ispravka vrijed.	1.127.176	4,6	1.099.948	4,3	1.039.067	3,9	98	94
6.	Kreditni-neto (kred. - isp. vrij.)	14.127.475	57,9	14.790.873	57,1	15.187.925	56,3	105	103
7.	Posl. prostor i ostala fiksna aktiva	553.475	2,3	516.921	2,0	523.464	1,9	93	101
8.	Ostala aktiva	337.473	1,4	277.335	1,1	289.825	1,2	82	105
UKUPNA AKTIVA		24.396.438	100	25.890.828	100	26.953.633	100	106	104
OBAVEZE									
9.	Depoziti	19.660.862	80,6	21.184.952	81,8	22.175.304	82,3	108	105
10.	Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0,0	0	0,0	0	0,0	0	-
11.	Obaveze po uzetim kreditima	811.878	3,3	779.075	3,0	523.189	1,9	96	67
12.	Ostale obaveze	857.616	3,5	818.654	3,2	974.722	3,6	95	119
KAPITAL									
13.	Kapital	3.066.082	12,6	3.108.147	12,0	3.280.418	12,2	101	106
UKUPNO PASIVA (OBAVEZE I KAPITAL)		24.396.438	100	25.890.828	100	26.953.633	100	106	104

¹² Banke u većinskom državnom vlasništvu u "ukupnom" bilansu iskazuju pasivne i neutralne stavke

Ukupna neto aktiva na nivou bankarskog sektora u FBiH sa 30.09.2022. godine iznosi 27 milijardi KM i za 1,1 milijardu KM ili 4,1% je veća u odnosu na kraj 2021. godine. U strukturi aktive banaka najveće učešće imaju neto krediti (56,3%), zatim slijede novčana sredstva (32,5%), te vrijednosni papiri (7,4%). U okviru pasive bilansa banaka najveće učešće imaju depoziti (82,3%), zatim slijedi kapital (12,2%).

Sa 30.09.2022. godine u odnosu na kraj 2021. godine zabilježen je rast novčanih sredstava, ulaganja u vrijednosne papire, kredita, poslovnog prostora i ostale fiksne aktive, ostale aktive, depozita, ostalih obaveza i ukupnog kapitala, dok je zabilježeno smanjenje, plasmana drugim bankama i obaveza po uzetim kreditima.

U tabeli 8 daje se pregled aktive banaka prema vlasničkoj strukturi:

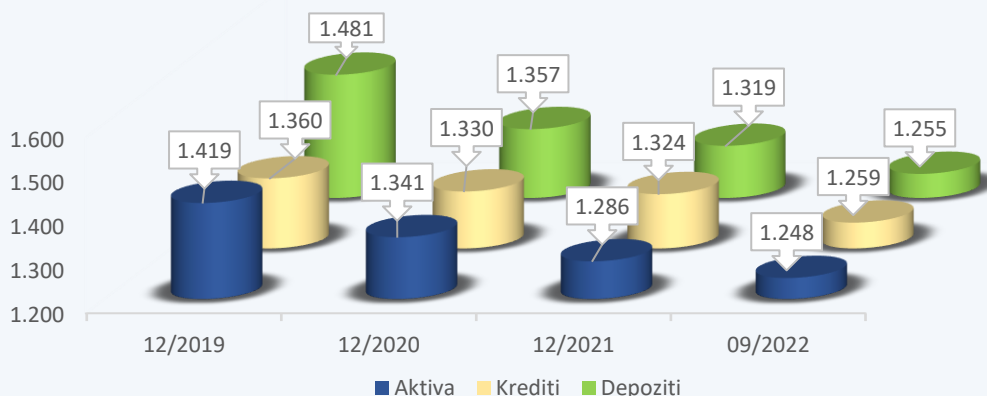
- 000 KM -

Tabela 8: Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi

R. br.	Banke	Broj banaka	31.12.2020.		31.12.2021.		Broj banaka	30.09.2022.		Indeks		
			Aktiva (000 KM)	Učeš. %	Aktiva (000 KM)	Učeš. %		Aktiva (000 KM)	Učeš. %	(7/4)	(10/7)	
1.	Državne	1	879.736	3,6	1	1.054.365	4,1	1	1.083.412	4,0	120	103
2.	Privatne	14	23.516.702	96,4	13	24.836.463	95,9	13	25.870.221	96,0	106	104
	Ukupno	15	24.396.438	100	14	25.890.828	100	14	26.953.633	100	106	104

Sa 30.09.2022. godine Herfindahlov indeks koncentracije (grafikon 3) u odnosu na kraj 2021. godine smanjen je za aktivu za 38 jedinica, kredite za 65 jedinica i depozite za 64 jedinice. Herfindahlov indeks koncentracije za posmatrani period pokazuje umjerenu koncentraciju u sve tri relevantne kategorije.

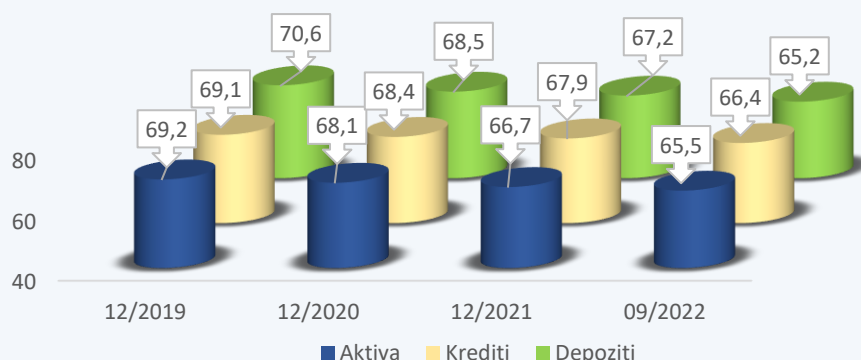
Grafikon 3: Herfindahlov indeks koncentracije u aktivi, kreditima i depozitima

Ako se posmatra koncentracijska stopa, odnosno ukupno učešće pet najvećih banaka u sektoru - CR5 sa 30.09.2022. godine u odnosu na kraj 2021. godine (grafikon 4), prisutno je smanjenje koncentracijske stope kod svih kategorija, odnosno kod tržišnog učešća za 1,2 procentna poena, kredita za 1,5 procentnih poena i depozita za dva procentna poena.

Dvije najveće banke u sektoru čine 42,1% tržišta (aktiva 42,3%, krediti 41,5% i depoziti 42,6%).

Grafikon 4: Koncentracijske stope za pet najvećih banaka - CR5: aktiva, krediti i depoziti

Bankarski sektor može se analizirati i po kriteriju pripadnosti grupama, formiranih prema veličini aktive¹³ (tabela 9). Sa 30.09.2022. godine u bankarskom sektoru FBiH, prema veličini aktive, izdvajaju se četiri banke sa učešćem od 59,1%, koje čine I grupu banaka sa aktivom preko dvije milijarde KM.

- 000 KM -

Tabela 9: Učešće grupa banaka u ukupnoj aktivi

R. br.	Iznos aktive	31.12.2020.			31.12.2021.			30.09.2022.		
		Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	I (preko 2 milijarde KM)	13.375.256	54,8	3	13.713.355	53,0	3	15.939.968	59,1	4
2.	II (1-2 milijarde KM)	7.906.422	32,4	6	10.748.334	41,5	8	8.424.746	31,3	6
3.	III (0,5-1 milijarda KM)	2.708.664	11,1	4	1.301.209	5,0	2	2.461.030	9,1	3
4.	IV (0,1-0,5 milijarde KM)	406.096	1,7	2	127.930	0,5	1	127.889	0,5	1
	Ukupno	24.396.438	100	15	25.890.828	100	14	26.953.633	100	14

Sa 30.09.2022. godine u odnosu na kraj 2021. godine došlo je do promjene u strukturi grupe banaka u ukupnoj aktivi bankarskog sektora FBiH, odnosno do prelaska jedne banke iz II u I grupu banaka i jedne banke iz II u III grupu banaka.

Novčana sredstva na nivou bankarskog sektora FBiH sa 30.09.2022. godine (tabela 10) iznose 8,8 milijardi KM i bilježe povećanje u odnosu na kraj 2021. godine za 780,3 miliona KM ili 9,8%. Banke i dalje drže značajan iznos novčanih sredstava iznad obavezne rezerve.

- 000 KM -

Tabela 10: Novčana sredstva banaka

R. br.	Novčana sredstva	31.12.2020.		31.12.2021.		30.09.2022.		Indeks	
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(5/3)	(7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Gotov novac	1.267.712	17,1	1.526.329	19,1	1.562.521	17,8	120	102
2.	Račun rezervi kod CBBiH	4.478.515	60,4	5.270.323	66,0	5.507.151	62,8	118	104
3.	Računi kod depoz. inst. u BiH	30.194	0,4	10.345	0,1	4.326	0,1	34	42
4.	Računi kod depoz. inst. u inostr.	1.638.190	22,1	1.182.240	14,8	1.695.507	19,3	72	143
5.	Novč. sred. u procesu naplate	4	0,0	2	0,0	2	0,0	50	100
	Ukupno	7.414.615	100	7.989.239	100	8.769.507	100	108	110

Sa 30.09.2022. godine u odnosu na kraj 2021. godine prisutno je povećanje novčanih sredstava na poziciji gotovog novca, računa rezervi kod CBBiH i u okviru računa depozita kod depozitnih institucija u inostranstvu, smanjenje novčanih sredstava zabilježeno je u okviru računa depozita

¹³ Banke su podijeljene u četiri grupe u zavisnosti od veličine aktive

kod depozitnih institucija u BiH, dok su novčana sredstva u procesu naplate ostala na istom nivou u odnosu na posmatrani period. U valutnoj strukturi novčanih sredstava sa 30.09.2022. godine u odnosu na kraj 2021. godine, učešće domaće valute smanjeno je sa 81,1% na 76%.

Portfolio vrijednosnih papira na dan 30.09.2022. godine (tabela 11) iznosi dvije milijarde KM i ostvareno je povećanje za 30,8 miliona KM ili 1,6% u odnosu na kraj 2021. godine.

- 000 KM -

Tabela 11: Vrijednosni papiri prema vrsti instrumenta

R. br.	Ulaganja u VP	31.12.2020.		31.12.2021.		30.09.2022.		Indeks	
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(5/3)	(7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Vlasnički vrijednosni papiri	11.844	0,7	7.374	0,4	16.112	0,8	62	218
2.	Dužnički vrijednosni papiri:	1.675.615	99,3	1.958.634	99,6	1.980.743	99,2	117	101
2.1.	- VP svih nivoa vlasti u BiH	992.337	58,8	1.014.120	51,6	1.120.889	56,1	102	111
2.2.	- Državni VP (druge zemlje)	544.646	32,3	756.726	38,4	690.535	34,6	139	91
2.3.	- Korporativne obveznice ¹⁴	138.632	8,2	187.788	9,6	169.319	8,5	135	90
	Ukupno	1.687.459	100	1.966.008	100	1.996.855	100	117	102

Sa 30.09.2022. godine, u okviru izloženosti u vidu dužničkih vrijednosnih papira, najznačajnija stavka su vrijednosni papiri entitetskih vlada (tabela 12) i to vrijednosni papiri koje je emitovala FBiH¹⁵ ukupne vrijednosti 697,3 miliona KM, te vrijednosni papiri emitenta RS u iznosu od 374,3 miliona KM.

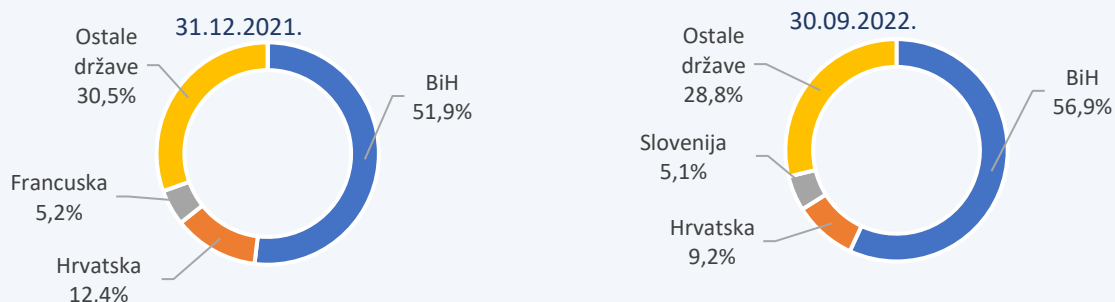
- 000 KM -

Tabela 12: Vrijednosni papiri entitetskih vlada BiH

R. br.	Ulaganja u VP	31.12.2020.		31.12.2021.		30.09.2022.		Indeks	
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(5/3)	(7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Dužnički vrijednosni papiri emitenta FBiH:	699.554	71,5	625.252	64,4	697.343	65,1	89	112
1.1.	- Trezorski zapisi	100.007	10,2	34.986	3,6	29.984	2,8	35	86
1.2.	- Obveznice	599.547	61,3	590.266	60,8	667.359	62,3	98	113
2.	Dužnički vrijednosni papiri emitenta RS:	278.325	28,5	346.095	35,6	374.333	34,9	124	108
2.1.	- Trezorski zapisi	41.759	4,3	0	0,0	9.974	0,9	0	-
2.2.	- Obveznice	236.566	24,2	346.095	35,6	364.359	34,0	146	105
	Ukupno	977.879	100	971.347	100	1.071.676	100	99	110

Ako se ukupna izloženost u vidu vrijednosnih papira analizira prema izloženosti po zemljama (grafikon 5), najveće učešće od 56,9% je prema emitentima iz BiH, a zatim slijede Hrvatska sa učešćem od 9,2%, Slovenija 5,1% i ostale države sa pojedinačnim učešćem ispod 5%.

Grafikon 5: Struktura izloženosti u vidu vrijednosnih papira prema kriteriju države emitenta

¹⁴ Odnose se na obveznice banaka iz Evrope, SAD i Turske

¹⁵ Sve vrste vrijednosnih papira emitenta FBiH

1.2.2. Obaveze

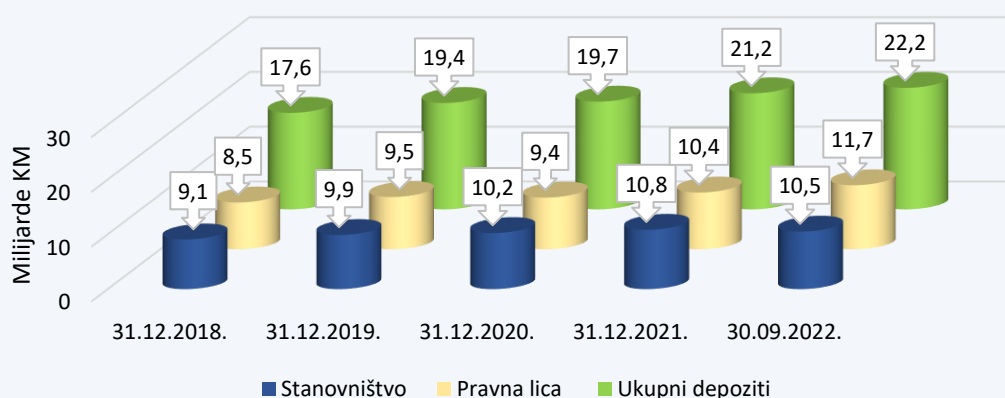
Depoziti na dan 30.09.2022. godine iznose 22,2 milijarde KM i povećani su u odnosu na kraj 2021. godine za 990,4 miliona KM ili 4,7%. Od ukupnog iznosa depozita na kraju posmatranog perioda, 1,4 milijarde KM ili 6,7% odnosi se na depozite prikupljene u organizacionim dijelovima banaka iz FBiH u RS-u i BD-u.

Sa 30.09.2022. godine učešće depozita, kao najznačajnijeg izvora finansiranja banaka u odnosu na kraj 2021. godine, povećano je za 0,5 procentnih poena (82,3%), dok je smanjeno učešće kreditnih obaveza za 1,1 procentni poen (1,9%).

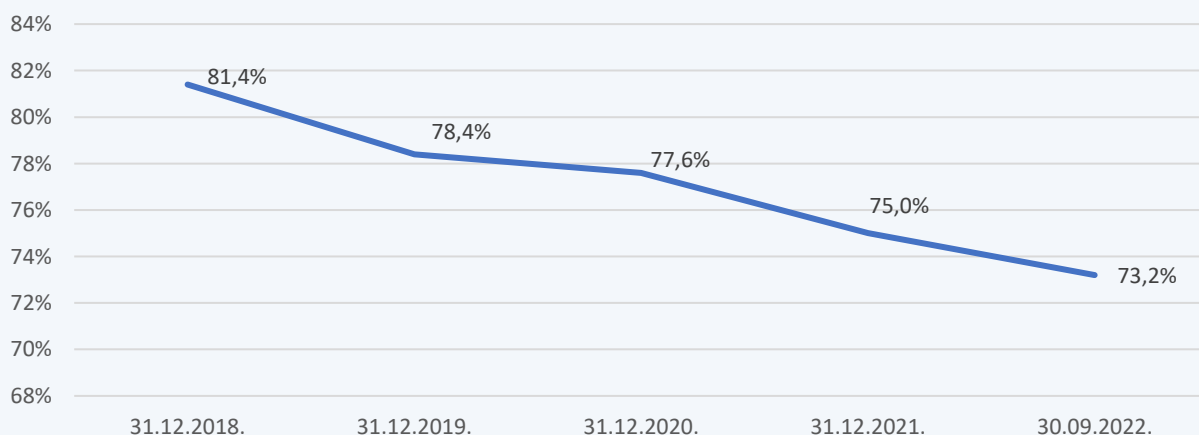
Kreditne obaveze banaka sa iznosom od 523,2 miliona KM smanjene su za 255,9 miliona KM ili 32,8% u odnosu na kraj 2021. godine. Ako se kreditnim obavezama dodaju i subordinisani krediti u iznosu od 280,3 miliona KM, ukupna kreditna sredstva u izvorima imaju učešće od 3%.

U grafikonu 6 i grafikonu 7 daju se pregledi ukupnih depozita i omjera kredita i depozita po periodima:

Grafikon 6: Ukupni depoziti

Grafikon 7: Omjer kredita i depozita

U tabeli 13 dat je prikaz sektorske strukture depozita:

- 000 KM -

Tabela 13: Sektorska struktura depozita

R. br.	Sektori	31.12.2020.		31.12.2021.		30.09.2022.		Indeks	
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(5/3)	(7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Vladine institucije	2.236.845	11,4	2.600.382	12,3	3.358.007	15,1	116	129
2.	Javna preduzeća	1.453.080	7,4	1.618.685	7,6	1.710.136	7,7	111	106
3.	Privatna preduzeća i društva	3.783.548	19,2	4.393.701	20,8	4.806.120	21,7	116	109
4.	Bankarske institucije	568.484	2,9	348.047	1,6	366.626	1,7	61	105
5.	Nebankarske finans. institucije	848.319	4,3	829.534	3,9	814.096	3,7	98	98
6.	Stanovništvo	10.236.559	52,1	10.832.483	51,1	10.498.904	47,3	106	97
7.	Ostalo	534.027	2,7	562.120	2,7	621.415	2,8	105	111
	Ukupno	19.660.862	100	21.184.952	100	22.175.304	100	108	105

Najveće učešće u sektorskoj strukturi depozita imaju depoziti stanovništva sa 47,3% i njihovo učešće je smanjeno za 3,8 procentnih poena u odnosu na kraj 2021. godine. Depoziti stanovništva na dan 30.09.2022. godine iznose 10,5 milijardi KM.

Rast depozita sa 30.09.2022. godine u odnosu na kraj 2021. godine ostvaren je kod depozita vladinih institucija za 757,6 miliona KM ili 29,1%, depozita javnih preduzeća za 91,5 miliona KM ili 5,6%, depozita privatnih preduzeća za 412,4 miliona KM ili 9,4%, depozita bankarskih institucija za 18,6 miliona KM ili 5,3% i kod ostalih depozita za 59,3 miliona KM ili 10,5%.

Smanjenje depozita sa 30.09.2022. godine u odnosu na kraj 2021. godine zabilježeno je kod depozita nebankarskih finansijskih institucija za 15,4 miliona KM ili 1,9% i kod depozita stanovništva za 333,6 miliona KM ili 3,1%. Ako se posmatraju depoziti stanovništva u odnosu na 30.06.2022. godine, zabilježen je porast u iznosu od 220,4 miliona KM ili 2,1%.

Finansiranje u vidu depozita bankarskih grupa prisutno je u osam banaka u FBiH, tako da se 82,1% ukupnih depozita bankarskih institucija odnosi na depozite bankarskih grupa.

Valutna struktura depozita na dan 30.09.2022. godine promijenjena je u odnosu na kraj 2021. godine u pogledu povećanja učešća depozita u domaćoj valuti sa 67,6% na 69,5% i smanjenja učešća depozita u stranoj valuti sa 32,4% na 30,5%. Depoziti u domaćoj valuti iznose 15,4 milijarde KM i povećani su za iznos od 1,1 milijardu KM ili 7,7% u odnosu na kraj 2021. godine, dok depoziti u stranim valutama iznose 6,8 milijardi KM i smanjeni su za iznos od 111,3 miliona KM ili 1,6% u odnosu na kraj 2021. godine.

Struktura depozita, prema porijeklu deponenata, sa 30.09.2022. godine u odnosu na kraj 2021. godine, je sljedeća: sredstva rezidenata iznose 21,5 milijardi KM i imaju učešće od 97% (povećanje za 0,4 procentna poena), a depoziti nerezidenata iznose 0,7 milijardi KM, što je 3% ukupnih depozita (smanjenje za 0,4 procentna poena).

Trend rasta štednih depozita je kontinuiran, izuzev drugog kvartala 2022. godine. Promjene u trendu rasta depozita vezane su za eksterne događaje i dominantno su vezani za jednu banku koja je uspješno restrukturirana u drugom kvartalu 2022. godine. Štedni depoziti na dan 30.09.2022. godine iznose 10,1 milijardu KM i u odnosu na kraj 2021. godine smanjeni su za 355,3 miliona KM ili 3,4%. Uvažavajući trenutne makroekonomske okolnosti, visoku stopu inflacije uz niske kamatne stope na depozite, dio stanovništva se odlučuje na druge oblike investiranja i raspolaganja novcem, što je trenutno dominantan razlog izostanka rasta štednje.

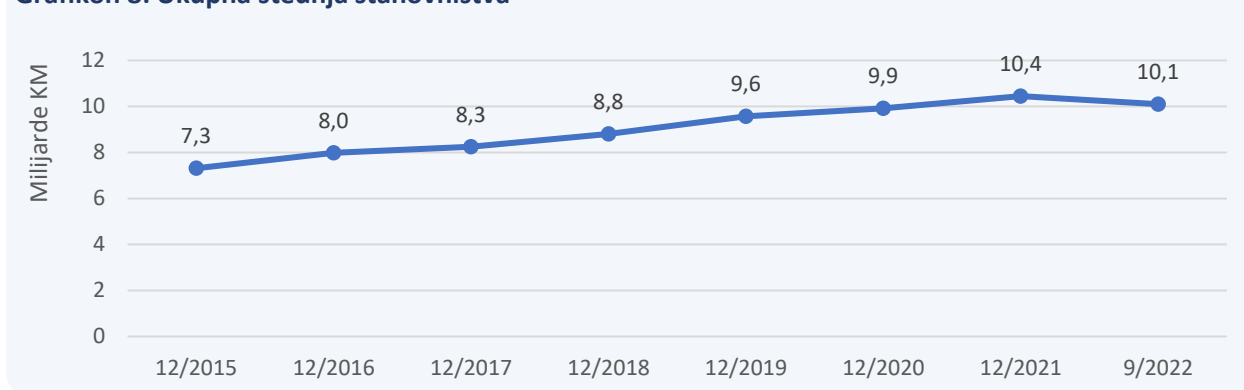
Trend štednje stanovništva prikazan je u tabeli 14 i grafikonu 8.

- 000 KM -

Tabela 14: Štednja stanovništva

R. br.	Banke	Iznos			Indeks	
		31.12.2020.	31.12.2021.	30.09.2022.	(4/3)	(5/4)
1	2	3	4	5	6	7
1.	Državne	105.980	124.474	122.581	117	98
2.	Privatne	9.809.340	10.324.468	9.971.092	105	97
	Ukupno	9.915.320	10.448.942	10.093.673	105	97

Grafikon 8: Ukupna štednja stanovništva

U dvije najveće banke koncentrisano je 53,9% štednje, dok četiri banke imaju pojedinačno učešće manje od 2%, što iznosi 4,4% ukupne štednje u sektoru. Od ukupnog iznosa štednje, 55,2% se odnosi na štedne depozite u domaćoj, a 44,8% u stranoj valuti.

Sa 30.09.2022. godine u odnosu na kraj 2021. godine povećani su kratkoročni štedni depoziti stanovništva za 184,1 milion KM ili 2,7% (povećanje učešća za 4,1 procentni poen), dok su dugoročni štedni depoziti stanovništva smanjeni za 539,4 miliona KM ili 14,6% (smanjenje učešća za 4,1 procentni poen). Ročna struktura štednih depozita može se vidjeti u tabeli 15:

- 000 KM -

Tabela 15: Ročna struktura štednih depozita stanovništva

R. br.	Štedni depoziti	31.12.2020.		31.12.2021.		30.09.2022.		Indeks	
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(5/3)	(7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Kratkoročni štedni	6.142.454	61,9	6.755.829	64,7	6.939.931	68,8	110	103
2.	Dugoročni štedni	3.772.866	38,1	3.693.113	35,3	3.153.742	31,2	98	85
	Ukupno	9.915.320	100	10.448.94	100	10.093.673	100	105	97

U tabeli 16 daje se pregled kredita stanovništvu, štednje i depozita stanovništva po periodima:

- 000 KM -

Tabela 16: Krediti, štednja i depoziti stanovništva

R. br.	Opis	Iznos			Indeks	
		31.12.2020.	31.12.2021.	30.09.2022.	(4/3)	(5/4)
1	2	3	4	5	6	7
1.	Kreditni stanovništva	7.281.540	7.613.327	7.950.885	105	104
2.	Štednja stanovništva	9.915.320	10.448.942	10.093.673	105	97
2.1.	Oročena štednja	4.089.390	3.976.925	3.417.892	97	86
2.2.	Štednja po viđenju	5.825.930	6.472.017	6.675.781	111	103
3.	Kreditni/Štednja	73%	73%	79%	-	-
4.	Depoziti stanovništva	10.236.559	10.832.483	10.498.904	106	97
5.	Kreditni/Depoziti stanovništva	71%	70%	76%	-	-

Kreditni odobreni stanovništvu sa 30.09.2022. godine iznose 7,9 milijardi KM i povećani su za 4,4% u odnosu na kraj 2021. godine, dok depoziti stanovništva bilježe smanjenje od 3,1% i sa 30.09.2022. godine iznose 10,5 milijardi KM. Pokazatelji odnos kredita i štednje i odnos kredita i depozita stanovništva, povećani su za šest procentnih poena u odnosu na kraj 2021. godine, usljed smanjenja depozita, odnosno štednje i povećanja kredita stanovništvu u posmatranom periodu.

1.2.3. Kapital i adekvatnost kapitala

Ukupan kapital banaka, na dan 30.09.2022. godine iznosio je 3,3 milijarde KM i ostvareno je povećanje istog za 172,3 miliona KM ili za 5,5% u odnosu na kraj 2021. godine (vidjeti pod 1.1.2. - Struktura vlasništva i tržišno učešće).

U tabeli 17 daje se izvještaj o stanju, odnosno strukturi regulatornog kapitala banaka u FBiH:

- 000 KM -

Tabela 17: Izvještaj o stanju regulatornog kapitala						
R. br.	Opis	31.12.2020.	31.12.2021.	30.09.2022.	Indeks	
1	2	3	4	5	6 (4/3)	7 (5/4)
1.	Regulatorni kapital	2.698.561	2.852.902	2.833.360	106	99
1.1.	Osnovni kapital	2.581.508	2.733.978	2.722.099	106	100
1.1.1.	Redovni osnovni kapital	2.581.508	2.733.978	2.722.099	106	100
1.1.1.1.	Plaćeni instrumenti kapitala	1.299.335	1.384.714	1.384.714	107	100
1.1.1.2.	Premija na dionice	137.290	137.290	137.327	100	100
1.1.1.3.	(-) Vlastiti instrumenti redovnog osnovnog kapitala	-214	-214	0	100	0
1.1.1.4.	(-) Stvarne ili potencijalne obaveze kupovine vlastitih instrumenata redovnog osnovnog kapitala	0	-2.192	0	-	0
1.1.1.5.	Zadržana dobit prethodnih godina	343.453	393.494	443.467	115	113
1.1.1.6.	Priznata dobit ili gubitak	-145.228	-118.241	-125.734	81	106
1.1.1.7.	Akumulirana ostala sveobuhvatna dobit	29.151	10.368	-70.176	36	-677
1.1.1.8.	Ostale rezerve	1.000.959	1.014.269	1.042.353	101	103
1.1.1.9.	(-) Ostala nematerijalna imovina	-58.638	-61.626	-60.596	105	98
1.1.1.10.	(-) Odgođena porezna imovina koja zavisi o budućoj profitabilnosti i ne proizlazi iz privremenih razlika umanjenih za povezane poreske obaveze	-34	-1.081	-4.889	3.179	452
1.1.1.11.	(-) Kvalificirani udjeli izvan finansijskog sektora na koje se kao alternativa može primjenjivati ponder rizika od 1250%	0	0	-1.375	-	-
1.1.1.12.	(-) Odgođena poreska imovina koja se može odbiti i koja zavisi o budućoj profitabilnosti i proizlazi iz privremenih razlika	-8.300	-8.621	-10.205	104	118
1.1.1.13.	(-) Instrumenti redovnog osnovnog kapitala subjekata finansijskog sektora ako banka ima značajno ulaganje	-16.266	-14.182	-12.787	87	90
1.1.1.14.	Elementi ili odbici od redovnog osnovnog kapitala – ostalo	0	0	0	-	-
1.1.2.	Dodatni osnovni kapital	0	0	0	-	-
1.2.	Dopunski kapital	117.053	118.924	111.261	102	94
1.2.1.	Plaćeni instrumenti kapitala i subordinisani dugovi	117.067	118.938	111.261	102	94
1.2.2.	(-) Vlastiti instrumenti dopunskog kapitala	-14	-14	0	100	0
1.2.3.	Opći ispravci vrijednosti za kreditni rizik u skladu sa standardiziranim pristupom	0	0	0	-	-
1.2.4.	Odbitak od stavki dopunskog kapitala koji premašuje dopunski kapital (odbijen u dodatnom osnovnom kapitalu)	0	0	0	-	-
1.2.5.	Elementi ili odbici od dopunskog kapitala – ostalo	0	0	0	-	-

Regulatorni kapital banaka u FBiH sa 30.09.2022. godine iznosi 2,8 milijardi KM i manji je za 19,5 miliona KM ili 0,7% u odnosu na kraj 2021. godine. U isto vrijeme, osnovni kapital i redovni osnovni kapital banaka iznose 2,7 milijardi KM, sa ostvarenim smanjenjem od 11,9 miliona KM ili 0,4%, a dopunski kapital iznosi 111,3 miliona KM, sa ostvarenim smanjenjem od 7,7 miliona KM ili 6,4% u odnosu na kraj 2021. godine. U strukturi regulatornog kapitala bankarskog sektora FBiH osnovni kapital učestvuje sa 96,1% (12/2021. godine 95,8%), dok dopunski kapital učestvuje sa 3,9% (12/2021. godine 4,2%).

Detaljnija analiza pokazuje da su najveći utjecaj na promjenu osnovnog kapitala imale sljedeće stavke:

- povećanje po osnovu uključene dobiti u iznosu od 63,6 miliona KM,
- povećanje po osnovu smanjenja odbitne stavke - vlastiti instrumenti kapitala (prodaja vlastitih dionica) u iznosu od 2,4 miliona KM,
- povećanje po osnovu smanjenja odbitne stavke – nematerijalna imovina u iznosu od jedan milion KM,
- povećanje po osnovu prodaje vrijednosnih papira 6,9 miliona KM,
- smanjenje po osnovu povećanja odbitne stavke – odgođena porezna imovina u iznosu od 5,3 miliona KM i
- efekti promjena fer vrijednosti vrijednosnih papira koje se evidentiraju kroz promjene akumulirane ostale sveobuhvatne dobiti u iznosu od 80,5 miliona KM.

Ukupan iznos izloženosti riziku u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banke, predstavlja zbir izloženosti ponderisane rizikom za kreditni, tržišni, operativni rizik, rizik namirenja/slobodne isporuke i rizik povezan sa velikim izloženostima koje proizilaze iz stavki u knjizi trgovanja. Ukupna izloženost riziku bankarskog sektora FBiH sa stanjem na dan 30.09.2022. godine (tabela 18) iznosi 14,9 milijardi KM.

- 000 KM -

R. br.	Izloženost riziku	31.12.2020.		31.12.2021.		30.09.2022.		Indeks	
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(5/3)	(7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Izloženosti ponderisane rizikom za kreditni rizik	12.843.833	91,0	13.167.335	91,0	13.654.434	91,7	103	104
2.	Izloženosti riziku namirenja/slobodne isporuke	0	0,0	0	0,0	0	0,0	-	-
3.	Izloženosti za tržišni rizik (pozicijski i valutni rizik)	119.065	0,8	152.789	1,1	88.819	0,6	128	58
4.	Izloženosti riziku za operativni rizik	1.150.236	8,2	1.147.271	7,9	1.144.474	7,7	100	100
	Ukupan iznos izloženosti riziku	14.113.134	100	14.467.395	100	14.887.727	100	103	103

Ukupan iznos izloženosti riziku na nivou bankarskog sektora FBiH u prvih devet mjeseci tekuće godine povećan je za 420,3 miliona KM ili 2,9% u odnosu na kraj prethodne godine. U posmatranom periodu iznos izloženosti ponderisane rizikom za kreditni rizik povećan je za 487,1 milion KM ili 3,7%, dok je došlo do smanjenja iznosa izloženosti za tržišni rizik za 64 miliona KM ili 41,9% i izloženosti riziku za operativni rizik za 2,8 miliona KM ili 0,2%. Na kraju septembra 2022. godine pet banaka u sektoru nisu iskazale izloženost riziku za valutni rizik, jer im neto otvorena valutna pozicija ne prelazi 2% regulatornog kapitala, koliko ih je bilo i na kraju 2021. godine. Značajno smanjenje izloženosti za tržišni rizik na nivou bankarskog sektora FBiH najvećim dijelom je posljedica smanjenja neto otvorene pozicije za EUR kod jedne banke.

Sa 30.09.2022. godine, banke su najviše bile izložene kreditnom riziku (učešće 91,7%), koji je dominantan u bankarskom sektoru u FBiH. U odnosu na kraj prethodne godine, učešće kreditnog rizika u ukupnoj izloženosti povećalo se za 0,7 procentnih poena, dok je učešće izloženosti za tržišni rizik smanjeno za 0,5 procentnih poena, a učešće izloženosti za operativni rizik za 0,2 procentna poena. U okviru izloženosti ponderisane rizikom za kreditni rizik najveće učešće ima izloženost prema stanovništvu (4,8 milijardi KM ili 35,3%), zatim izloženost prema privrednim društvima (3,7 milijardi KM ili 26,9%), te izloženost osigurana nekretninama (3,4 milijarde KM ili 24,8%).

Posljednjih nekoliko godina adekvatnost kapitala bankarskog sektora održavana je kontinuirano iznad 15%, što je zadovoljavajuća kapitaliziranost na nivou sektora. Pokazatelji adekvatnosti kapitala bankarskog sektora u FBiH, daju se u tabeli 19:

- 000 KM -

R. br	Stope kapitala	% i iznos viška ili manjka od propisanog minimuma		
		31.12.2020.	31.12.2021.	30.09.2022.
1	2	3	4	5
1.	Stopa redovnog osnovnog kapitala	18,3%	18,9%	18,3%
2.	Višak (+)/ manjak (-) redovnog osnovnog kapitala	1.628.872	1.757.430	1.717.178
3.	Stopa osnovnog kapitala	18,3%	18,9%	18,3%
4.	Višak (+) / manjak (-) osnovnog kapitala	1.311.327	1.431.916	1.382.205
5.	Stopa regulatornog kapitala	19,1%	19,7%	19,0%
6.	Višak (+) / manjak (-) regulatornog kapitala	1.004.986	1.116.816	1.046.832

Stopa regulatornog kapitala na dan 30.09.2022. godine iznosi 19% i značajno je veća u odnosu na zakonom propisani minimum, a što se odnosi i na ostale stope kapitala (stopa redovnog osnovnog kapitala i osnovnog kapitala). U odnosu na kraj 2021. godine stopa regulatornog kapitala smanjena je za 0,7 procentnih poena, a stope redovnog osnovnog i osnovnog kapitala smanjene su za 0,6 procentnih poena.

U tabeli 20 daje se pregled stope finansijske poluge bankarskog sektora FBiH (odnos osnovnog kapitala i ukupne izloženosti banke) kroz periode:

- 000 KM -

R. br.	Vrijednosti izloženosti	31.12.2020.	31.12.2021.	30.09.2022.
1	2	3	4	
1.	Izloženosti stope finansijske poluge	25.523.184	27.111.043	28.233.735
2.	Osnovni kapital	2.581.508	2.733.978	2.722.099
	Stopa finansijske poluge	10,1%	10,1%	9,6%

Stopa finansijske poluge na nivou bankarskog sektora na dan 30.09.2022. godine iznosi 9,6% i manja je za 0,5 procentnih poena u odnosu na kraj 2021. godine i značajno je veća u odnosu na regulatorno propisani minimum.

1.2.4. Kreditni rizik

Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka¹⁶ definisana su pravila za upravljanje kreditnim rizikom, način raspoređivanja izloženosti u nivoe kreditnog rizika i utvrđivanja ECL-a, vrste prihvatljivih kolaterala i drugo. Ista je u primjeni od 01.01.2020.

¹⁶ „Službene novine Federacije BiH“, br. 44/19 i 37/20

godine. Sve izloženosti raspoređuju se u tri nivoa kreditnog rizika: nivo kreditnog rizika 1 - nizak nivo kreditnog rizika, nivo kreditnog rizika 2 - povećan nivo kreditnog rizika i nivo kreditnog rizika 3 - izloženosti u statusu neizmirenja obaveza.

U tabeli 21 daje se pregled izloženosti na nivou bankarskog sektora FBiH, prema ključnim kategorijama finansijske imovine, vanbilansnih izloženosti i pripadajućih ECL:

- 000 KM -

Tabela 21: Finansijska imovina, vanbilansne stavke i ECL										
R. br.	Opis	31.12.2020.			31.12.2021.			30.09.2022.		
		Iznos	ECL	% ECL	Iznos	ECL	% ECL	Iznos	ECL	% ECL
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Novac i novčani plasmani	7.693.909	9.887	0,1	8.343.998	11.218	0,1	8.962.287	11.220	0,1
2.	Finansijska imovina po amortizovanom trošku	15.460.513	1.136.925	7,4	16.160.753	1.119.190	6,9	16.608.245	1.064.368	6,4
3.	Finansijska imovina po fer vrijednosti	1.552.559	0	0,0	1.781.852	0	0,0	1.727.021	0	0,0
4.	Ostala finansijska potraživanja	258.027	33.250	12,9	187.605	21.971	11,7	151.497	16.710	11,0
I Ukupno bilansna izloženost		24.965.008	1.180.062	4,7	26.474.208	1.152.379	4,4	27.449.050	1.092.298	4,0
5.	Izdane garancije	1.373.899	24.965	1,8	1.428.082	24.875	1,7	1.577.476	38.423	2,4
6.	Nepokriveni akreditivi	39.203	1.432	3,7	40.601	1.172	2,9	41.408	1.332	3,2
7.	Neopozivo odobreni a neiskorišteni krediti	2.468.359	32.597	1,3	2.188.232	21.071	1,0	2.239.007	24.739	1,1
8.	Ostale potencijalne obaveze banke	8.274	26	0,3	263.064	2.563	1,0	258.861	4.743	1,8
II Ukupno vanbilansne stavke		3.889.735	59.020	1,5	3.919.979	49.681	1,3	4.116.752	69.237	1,7
Ukupna izloženost (I+II)		28.854.743	1.239.082	4,3	30.394.187	1.202.060	4,0	31.565.802	1.161.535	3,7

Ukupna izloženost banaka na dan 30.09.2022. godine iznosi 31,6 milijardi KM, od čega se 27,5 milijardi KM odnosi na bilansne izloženosti, a 4,1 milijarda KM na vanbilansne stavke. U prvih devet mjeseci 2022. godine zabilježeno je povećanje bilansne izloženosti u odnosu na kraj 2021. godine za iznos od 974,8 miliona KM ili 3,7%, a nastalo je kao neto efekat povećanja novčanih sredstava i plasmana za 618,2 miliona KM (7,4%), finansijske imovine koja se vrednuje po amortizovanom trošku za 447,5 miliona KM (2,8%), a smanjenja finansijske imovine po fer vrijednosti za 54,8 miliona KM (3,1%) i ostalih finansijskih potraživanja za 36,1 milion KM (19,2% - značajnije smanjenje kod tri banke).

U istom periodu zabilježeno je povećanje vanbilansnih stavki za 196,8 miliona KM ili 5%, kao neto efekat povećanja na poziciji izdatih garancija (149,4 miliona KM ili 10,5% - 63,3% povećanja odnosi se na tri banke), nepokrivenih akreditiva (0,8 miliona KM ili 2%) i neopozivo odobrenih, a neiskorištenih kredita (50,8 miliona KM ili 2,3%), a smanjenja na poziciji ostalih potencijalnih obaveza banke (4,2 miliona KM ili 1,6%).

U tabeli 22 daje se pregled bilansnih i vanbilansnih izloženosti na nivou bankarskog sektora FBiH, prema nivoima kreditnog rizika i pripadajućih ECL:

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2020.			31.12.2021.			30.09.2022.		
		Iznos	ECL	% ECL	Iznos	ECL	% ECL	Iznos	ECL	% ECL
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Nivo kreditnog rizika 1	22.301.920	179.478	0,8	24.029.210	166.312	0,7	24.896.533	185.702	0,7
2.	Nivo kreditnog rizika 2	1.645.274	204.681	12,4	1.387.627	161.999	11,7	1.636.436	162.474	9,9
3.	Nivo kreditnog rizika 3	1.017.814	795.903	78,2	1.057.371	824.068	77,9	916.081	744.122	81,2
I Ukupno bilansna izloženost		24.965.008	1.180.062	4,7	26.474.208	1.152.379	4,4	27.449.050	1.092.298	4,0
4.	Nivo kreditnog rizika 1	3.440.487	21.343	0,6	3.603.792	20.660	0,6	3.658.637	25.039	0,7
5.	Nivo kreditnog rizika 2	443.246	34.354	7,8	309.101	25.536	8,3	448.107	35.454	7,9
6.	Nivo kreditnog rizika 3	6.002	3.323	55,4	7.086	3.485	49,2	10.008	8.744	87,4
II Ukupno vanbilansne stavke		3.889.735	59.020	1,5	3.919.979	49.681	1,3	4.116.752	69.237	1,7
Ukupna izloženost (I+II)		28.854.743	1.239.082	4,3	30.394.187	1.202.060	4,0	31.565.802	1.161.535	3,7

Bilansna izloženost u nivou kreditnog rizika 1 na dan 30.09.2022. godine iznosi 24,9 milijardi KM i čini 90,7% ukupne bilansne izloženosti. Ista je u odnosu na kraj 2021. godine povećana za 867,3 miliona KM ili za 3,6%, najvećim dijelom kao neto efekat povećanja novčanih sredstava i plasmana bankama za 621 milion KM, kreditnog portfolija u ovom nivou kreditnog rizika za 241,9 miliona KM i dužničkih vrijednosnih papira koji se vrednuju po amortiziranom trošku za 67,9 miliona KM, a smanjenja dužničkih vrijednosnih papira koji se vrednuju po fer vrijednosti za 60,3 miliona KM i ostalih finansijskih potraživanja za 28,3 miliona KM.

Bilansna izloženost u nivou kreditnog rizika 2 na dan 30.09.2022. godine iznosi 1,6 milijardi KM i čini 6% ukupne bilansne izloženosti. U odnosu na kraj 2021. godine ista je veća za 248,8 miliona KM ili 17,9%. Povećanje ukupne bilansne izloženosti u ovom nivou kreditnog rizika ostvareno je najvećim dijelom kao neto efekat povećanja kreditnog portfolija u nivou kreditnog rizika 2 za 239 miliona KM i dužničkih vrijednosnih papira koji se vrednuju po amortizovanom trošku za 14,5 miliona KM, a smanjenja ostalih finansijskih potraživanja za 3,7 miliona KM.

Bilansna izloženost u nivou kreditnog rizika 3 na dan 30.09.2022. godine iznosi 916,1 milion KM i čini 3,3% ukupne bilansne izloženosti. Ista je u odnosu na kraj 2021. godine smanjena za 141,3 miliona KM ili 13,4%, najvećim dijelom zbog smanjenja kreditnog portfolija u ovom nivou kreditnog rizika za 138,6 miliona KM i ostalih finansijskih potraživanja za 4,1 milion KM.

Na kraju trećeg kvartala 2022. godine u odnosu na kraj 2021. godine, ECL za nivo kreditnog rizika 1 za bilansnu izloženost povećan je za 19,4 miliona KM, za nivo kreditnog rizika 2 za 0,5 miliona KM, dok je za nivo kreditnog rizika 3 smanjen za 79,9 miliona KM. U posmatranom periodu, stopa pokrivenosti ECL-om za izloženosti u nivou kreditnog rizika 1 ostala je na istom nivou (0,7%), u nivou kreditnog rizika 2 smanjena je za 1,8 procentnih poena (sa 11,7% na 9,9%), a u nivou kreditnog rizika 3 povećana je za 3,3 procentna poena (sa 77,9% na 81,2%). Ukupna stopa pokrivenosti ECL-om bilansnih izloženosti iznosi 4%, dok je na kraju 2021. godine iznosila 4,4%.

Vanbilansna izloženost raspoređena u nivo kreditnog rizika 1 na dan 30.09.2022. godine iznosi 3,7 milijardi KM i čini 88,9% ukupne vanbilansne izloženosti. Izloženost u nivou kreditnog rizika 2 iznosi 448,1 milion KM ili 10,9% ukupne vanbilansne izloženosti, dok je u nivou kreditnog rizika 3 raspoređeno deset miliona KM ili 0,2% ukupne vanbilansne izloženosti. Ukupna pokrivenost ECL-om vanbilansnih izloženosti iznosi 1,7% i za 0,4 procentna poena je veća u odnosu na kraj

prethodne godine. Kod nivoa kreditnog rizika 1 i 3 stope pokrivenosti su povećane u odnosu na kraj prethodne godine: za nivo kreditnog rizika 1 za 0,1 procentni poen, a za nivo kreditnog rizika 3 za 38,2 procentna poena (usljed povećanja vanbilansnih stavki u nivou kreditnog rizika 3 kod jedne banke, uz istovremeno značajnije povećanje ECL-a za iste), dok je kod nivoa kreditnog rizika 2 zabilježeno smanjenje stope pokrivenosti za 0,4 procentna poena.

Na dan 30.09.2022. godine krediti iznose 16,2 milijarde KM i isti su veći za 336,2 miliona KM ili za 2,1% u odnosu na kraj 2021. godine. Posmatrajući sektorsku strukturu kredita stopu rasta ostvarili su krediti vladinim institucijama, javnim preduzećima, privatnim preduzećima i stanovništvu, dok su ostali sektori zabilježili smanjenje. Najveću stopu pada imali su kratkoročne izloženosti niskog rizika (426,7 miliona KM ili 46,5%), što je posljedica smanjenja kratkoročnih izloženosti niskog rizika kod jedne banke za 391,2 miliona KM ili za 50%, a koji su uključeni u kreditni portfolio. Ukoliko bi se isključilo pomenuto smanjenje kratkoročnih izloženosti niskog rizika, u posmatranom periodu ostvaren je rast kreditnog portfolija od 4,6%. U odnosu na 30.06.2022. godine, krediti odobreni stanovništvu zabilježili su manji rast.

Kreditni stanovništvu iznose 7,9 milijardi KM, sa učešćem u ukupnim kreditima od 49%, i u odnosu na kraj 2021. godine povećani su za 337,6 miliona KM ili za 4,4%. Krediti pravnim licima iznose 8,3 milijarde KM, sa učešćem u ukupnim kreditima od 51%, i u odnosu na kraj 2021. godine ostvarili su smanjenje od 1,4 miliona KM ili 0,01% (grafikon 9). Ukoliko se isključi smanjenje kratkoročnih izloženosti niskog rizika kod jedne banke, u posmatranom periodu ostvaren je rast kreditnog portfolija pravnih lica od 4,7%.

Grafikon 9: Krediti

Trend i promjena učešća pojedinih sektora u ukupnoj strukturi kredita dati su u tabeli 23:

- 000 KM -

R. br.	Sektori	31.12.2020.		31.12.2021.		30.09.2022.		Indeks	
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(5/3)	(7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Vladine institucije	199.032	1,3	223.252	1,4	250.446	1,6	112	112
2.	Javna preduzeća	395.157	2,6	406.525	2,6	425.574	2,6	103	105
3.	Privatna preduzeća i društva	6.500.322	42,6	6.616.260	41,6	7.005.194	43,2	102	106
4.	Bankarske institucije	772.554	5,1	917.784	5,8	491.103	3,0	119	54
5.	Nebankarske fin. institucije	83.921	0,6	91.038	0,6	85.081	0,5	108	93
6.	Građani	7.281.540	47,7	7.613.327	47,9	7.950.885	49,0	105	104
7.	Ostalo	22.125	0,1	22.635	0,1	18.709	0,1	102	83
	Ukupno	15.254.651	100	15.890.821	100	16.226.992	100	104	102

U tabeli 24 daje se ročna struktura kredita po sektorima:

- 000 KM -

R. br.	Sektori	31.12.2021.			30.09.2022.			Indeks		
		Kratk. krediti	Dug. krediti	Dospjela potraž.	Kratk. krediti	Dug. krediti	Dospjela potraž.	(6/3)	(7/4)	(8/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Vladine institucije	4.481	218.670	101	2.452	247.828	166	55	113	164
2.	Javna preduzeća	53.308	349.648	3.569	52.890	369.097	3.587	99	106	101
3.	Privatna preduzeća i druš.	2.305.243	3.836.967	474.050	2.551.276	4.058.766	395.152	111	106	83
4.	Bankarske institucije	917.783	0	1	491.101	0	2	54	-	200
5.	Nebankarske fin. institucije	32.401	58.615	22	21.212	63.835	34	65	109	155
6.	Građani	389.772	6.977.461	246.094	396.802	7.327.471	226.612	102	105	92
7.	Ostalo	6.412	15.835	388	6.249	12.094	366	97	76	94
	Ukupno	3.709.400	11.457.196	724.225	3.521.982	12.079.091	625.919	95	105	86

Sa 30.09.2022. godine u odnosu na kraj 2021. godine kratkoročni krediti bankarskog sektora FBiH smanjeni su za 187,4 miliona KM ili 5,1%, dok su dugoročni krediti povećani za 621,9 miliona KM ili 5,4%. Dospjela potraživanja po kreditima iznose 625,9 miliona KM ili 3,9% ukupnog kreditnog portfolija i manja su za 98,3 miliona KM ili 13,6% u odnosu na kraj 2021. godine. Smanjenje dospjelih kredita zabilježeno je kod svih banaka osim dvije.

U valutnoj strukturi kredita najveće učešće od 59,8% ili 9,7 milijardi KM imaju krediti odobreni u domaćoj valuti, zatim slijede krediti odobreni sa valutnom klauzulom sa učešćem od 36,8% ili šest milijardi KM (EUR: šest milijardi KM ili 99,96%, CHF: 2,1 milion KM ili 0,04%), a najmanje učešće od 3,4% ili 0,5 milijardi KM imaju krediti odobreni u stranoj valuti (od toga se na EUR odnosi 99,9%).

U tabeli 25 daje se pregled kredita pravnim licima i stanovništvu prema nivoima kreditnog rizika i pripadajućih ECL:

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2020.			31.12.2021.			30.09.2022.		
		Iznos	ECL	% ECL	Iznos	ECL	% ECL	Iznos	ECL	% ECL
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
I Krediti pravna lica										
1.	Nivo kreditnog rizika 1	6.272.170	78.817	1,3	6.770.320	66.945	1,0	6.795.993	85.135	1,3
2.	Nivo kreditnog rizika 2	1.157.194	141.218	12,2	925.089	116.184	12,6	998.039	96.515	9,7
3.	Nivo kreditnog rizika 3	543.747	421.893	77,6	582.085	435.691	74,9	482.075	380.653	79,0
	Ukupno I	7.973.111	641.928	8,1	8.277.494	618.820	7,5	8.276.107	562.303	6,8
II Krediti stanovništvo										
4.	Nivo kreditnog rizika 1	6.395.495	84.591	1,3	6.748.669	82.526	1,2	6.963.808	83.394	1,2
5.	Nivo kreditnog rizika 2	446.971	58.801	13,2	425.538	43.166	10,1	588.451	62.675	10,7
6.	Nivo kreditnog rizika 3	439.074	341.856	77,9	439.120	355.436	80,9	398.626	330.695	83,0
	Ukupno II	7.281.540	485.248	6,7	7.613.327	481.128	6,3	7.950.885	476.764	6,0
Ukupno krediti										
7.	Nivo kreditnog rizika 1	12.667.665	163.408	1,3	13.518.989	149.471	1,1	13.759.801	168.529	1,2
8.	Nivo kreditnog rizika 2	1.604.165	200.019	12,5	1.350.627	159.350	11,8	1.586.490	159.190	10,0
9.	Nivo kreditnog rizika 3	982.821	763.749	77,7	1.021.205	791.127	77,5	880.701	711.348	80,8
	Ukupno krediti (I+II)	15.254.651	1.127.176	7,4	15.890.821	1.099.948	6,9	16.226.992	1.039.067	6,4

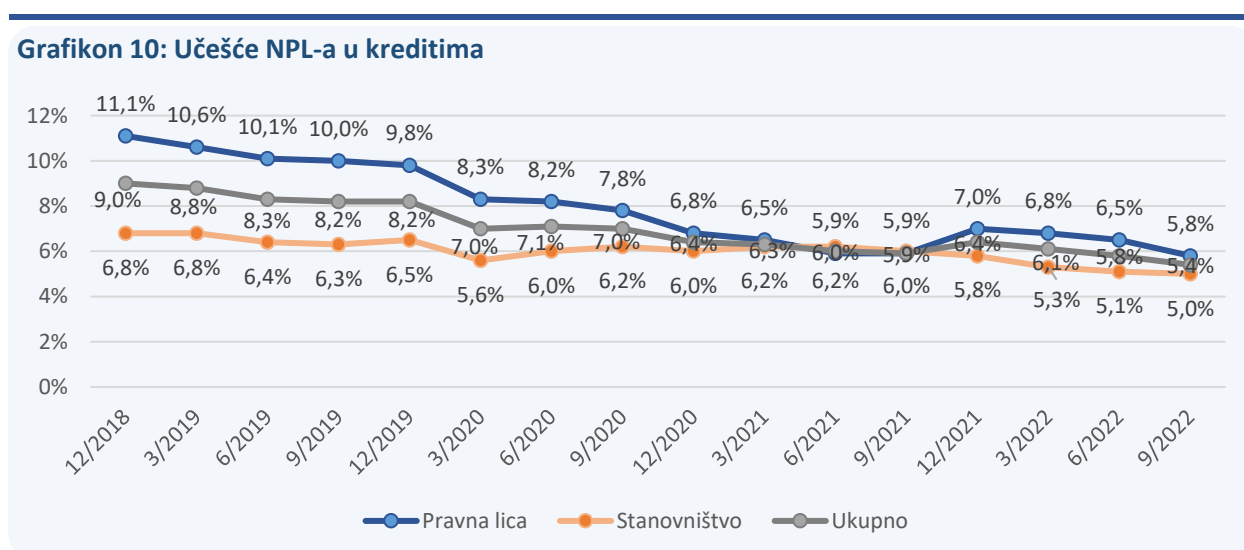
Kreditni portfolio raspoređen u nivo kreditnog rizika 1 na dan 30.09.2022. godine iznosi 13,8 milijardi KM i čini 84,8% ukupnog kreditnog portfolija. Isti je u odnosu na kraj 2021. godine povećan za 240,8 miliona KM ili za 1,8%. Stopa pokrivenosti ECL-om za nivo kreditnog rizika 1 iznosi 1,2% (za pravna lica 1,3%, a za stanovništvo 1,2%) i veća je za 0,1 procentni poen u odnosu na kraj 2021. godine.

Kreditni portfolio u nivou kreditnog rizika 2 na dan 30.09.2022. godine iznosi 1,6 milijardi KM i čini 9,8% ukupnog kreditnog portfolija. U odnosu na kraj 2021. godine isti je veći za 235,9 miliona KM ili 17,5%, zbog značajnog povećanja kod dvije banke. Stopa pokrivenosti ECL-om za nivo kreditnog rizika 2 iznosi 10% (pravna lica 9,7%, stanovništvo 10,7%) i u odnosu na 31.12.2021. godine manja je za 1,8 procentnih poena.

Kreditni portfolio u nivou kreditnog rizika 3 (NPL) na dan 30.09.2022. godine iznosi 880,7 miliona KM i čini 5,4% ukupnog kreditnog portfolija, dok je na kraju prethodne godine stopa NPL-a iznosila 6,4%. Smanjenje istog za 140,5 miliona KM ili 13,8% u odnosu na kraj 2021. godine nastalo je kao neto efekat: novih NPL-ova u iznosu od 132,4 miliona KM, oporavka u iznosu od 34,8 miliona KM, naplate u iznosu od 126 miliona KM, računovodstvenog i trajnog otpisa u iznosu od 109,5 miliona KM, te ostalih stavki u iznosu od 2,6 miliona KM. Stopa pokrivenosti ECL-om za nivo kreditnog rizika 3 iznosi 80,8% (pravna lica 79%, a stanovništvo 83%) i u odnosu na 31.12.2021. godine veća je za 3,3 procentna poena.

Od ukupnih kredita pravnim licima, na NPL se odnosi 482,1 milion KM ili 5,8%, što je za 1,2 procentna poena manje nego na kraju 2021. godine. Za sektor stanovništva NPL iznosi 398,6 miliona KM ili 5% kreditnog portfolija stanovništva, što je smanjenje za 0,8 procentnih poena u odnosu na kraj 2021. godine.

Pregled NPL-a (kreditni portfolio raspoređen u nivo kreditnog rizika 3) daje se u grafikonu 10:

Sektorska analiza kreditnog portfolija bankarskog sektora FBiH je u Prilogu 4. Informacije, a zasnovana je na podacima o granskoj koncentraciji kredita unutar sektora pravnih lica (prema NACE¹⁷ šifarniku djelatnosti) i stanovništva (po namjeni).

¹⁷ Statistička klasifikacija ekonomskih djelatnosti u EU - NACE (engl. Statistical Classification of Economic Activities in the European Community)

Kod kredita pravnim licima najveće učešće imaju krediti odobreni sljedećim sektorima: trgovine (2,9 milijardi KM ili 35,2% kredita pravnih lica, odnosno 17,9% ukupnog kreditnog portfolija), prerađivačkoj industriji (dvije milijarde KM ili 24,2% kredita pravnih lica, odnosno 12,3% ukupnih kredita), te finansijskoj djelatnosti (0,6 milijardi KM ili 7,8% kredita pravnih lica, odnosno 4% ukupnih kredita).

Učešće NPL-a kod kredita odobrenih sektoru trgovine iznosi 4,7% (stopa pokrivenosti NPL-a ECL-om iznosi 86,4%), sektoru prerađivačke industrije je 9,6% (stopa pokrivenosti NPL-a ECL-om iznosi 79,1%), dok kod sektora finansijske djelatnosti iznosi 0,1% (stopa pokrivenosti NPL-a ECL-om iznosi 32,6%). Kod kredita odobrenih ostalim privrednim djelatnostima, najveće učešće NPL-a sa 30.09.2022. godine prisutno je kod kredita odobrenih poljoprivredi (22%), obrazovanju (16,7%), te djelatnosti hotelijerstva i ugostiteljstva (12,8%).

Kod kredita odobrenih stanovništvu najveće učešće imaju krediti za opću potrošnju (6,2 milijarde KM ili 78,1% kredita stanovništvu, odnosno 38,3% ukupnog kreditnog portfolija) i krediti odobreni za stambene potrebe (1,6 milijardi KM ili 20,7% kredita stanovništvu, odnosno 10,2% ukupnog kreditnog portfolija). Učešće NPL-a kod kredita odobrenih za opću potrošnju iznosi 5,9% (stopa pokrivenosti ECL-om je 83,5%), dok je kod stambenih kredita 1,6% (stopa pokrivenosti ECL-om je 74,4%).

U tabeli 26 dat je pregled najznačajnijih koeficijenata koji se koriste za ocjenu kreditnog rizika u bankama u FBiH:

- % -

R. br.	Opis	31.12.2020.	31.12.2021.	30.09.2022.
1	2	3	4	5
1.	Stopa nekvalitetnih izloženosti	3,5	3,5	2,9
2.	Stopa pokrivenosti nekvalitetnih izloženosti sa ECL	78,1	77,7	81,3
3.	Stopa pokrivenosti ukupne aktive sa ECL	4,3	4,0	3,7
4.	Stopa NPL	6,4	6,4	5,4
5.	Stopa pokrivenosti NPL sa ECL	77,7	77,5	80,8
6.	Stopa pokrivenosti ukupnih kredita sa ECL	7,4	6,9	6,4
7.	Novi NPL*/Ukupni prihodujući krediti	0,7	0,8	-0,2
8.	NPL/Ukupni kapital i ECL za NPL	25,7	26,2	22,1
9.	Neto NPL/Osnovni kapital	8,5	8,4	6,2
10.	Dospjeli krediti/Ukupni krediti	4,2	4,6	3,9

* Iznos rasta/pada NPL na izvještajni datum u odnosu na uporedni period

Kreditni rizik je dominantan rizik u bankarskom sektoru FBiH, zbog čega je fokus supervizora na ocjeni praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno ocjeni prakse odobravanja, praćenja i analize izloženosti kreditnom riziku, uspostave sistema ranog upozorenja na povećanje kreditnog rizika, raspoređivanja izloženosti u nivoe kreditnog rizika i utvrđivanja ECL-a, postupanje sa nekvalitetnim izloženostima, te upravljanja rizikom koncentracije.

1.2.5. Profitabilnost

Na održivu profitabilnost banaka najznačajnije utiče kvalitet aktive. Također, profitabilnost banaka može biti pod utjecajem i ostalih rizika, strukture, diverzificiranosti i troškova izvora finansiranja, troškovne efikasnosti, eksternih faktora koji su specifični za bankarski, odnosno finansijski sektor u FBiH (razvijenost finansijskog sistema, regulatorna obilježja, industrijska koncentracija i dr.) i eksternih makroekonomskih faktora (ekonomski rast, kamatne stope na svjetskom tržištu, stopa zaposlenosti i nezaposlenosti, kretanje plaća, inflacija i dr.).

Iz supervizorske perspektive, profitabilnost bankarskog sektora u FBiH, kao i pojedinačnih banaka u sektoru, posmatra se u kontekstu održivosti, odnosno stabilnosti nivoa i kvaliteta zarade i jačanja kapitalne osnove putem zadržane dobiti.

Nivo, kvalitet i trend zarade bankarskog sektora u FBiH

Na nivou bankarskog sektora u FBiH za period 01.01. - 30.09.2022. godine iskazan je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 295,1 milion KM, što je za 31,2 miliona KM više u odnosu na isti period prethodne godine (tabela 27). Sve banke sa sjedištem u FBiH su iskazale pozitivan finansijski rezultat za prvih devet mjeseci 2022. godine.

- 000 KM -

R. br.	O p i s	01.01. - 30.09.2020.		01.01. - 30.09.2021.		01.01. - 30.09.2022.	
1	2	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka
3	4	5	6	7	8		
1.	Dobit	166.670	13	263.976	15	295.138	14
2.	Gubitak	15.478	2	0	0	0	0
	Ukupno	151.192	15	263.976	15	295.138	14

U Prilogu 5. prikazan je zbirni bilans uspjeha banaka u FBiH za period 01.01. - 30.09.2022. godine, po šemi FBA, sa uporednim podacima za isti izvještajni period 2021. godine.

Ukupni prihodi bankarskog sektora u FBiH

Prema izvještajnim podacima banaka, u prvih devet mjeseci 2022. godine na nivou bankarskog sektora u FBiH ostvareni su ukupni prihodi u iznosu od 988 miliona KM i u odnosu na isti period prethodne godine veći su za 80,3 miliona KM ili za 8,7% (tabela 28).

- 000 KM -

R. br.	Struktura ukupnih prihoda	01.01. - 30.09.2021.		01.01. - 30.09.2022.		Indeks (5/3)
1	2	Iznos	%	Iznos	%	7
3	4	5	6			
I Prihodi od kamata i slični prihodi						
1.	Kamatonosni računi depozita kod depozitnih institucija	599	0,1	2.415	0,2	403
2.	Kreditni i poslovi lizinga	464.290	50,6	467.158	46,8	101
3.	Ostali prihodi od kamata	56.067	6,1	54.573	5,5	97
	Ukupno I	520.956	56,8	524.146	52,5	101
II Operativni prihodi						
4.	Naknade za izvršene usluge	289.368	31,5	338.398	33,9	117
5.	Prihodi iz posl. sa devizama	51.291	5,6	73.386	7,4	143
6.	Ostali operativni prihodi	56.088	6,1	62.072	6,2	111
	Ukupno II	396.747	43,2	473.856	47,5	119
	Ukupni prihodi (I+II)	917.703	100	998.002	100	109

U strukturi ukupnih prihoda, prihodi od kamata i slični prihodi učestvuju sa 52,5%, dok operativni prihodi učestvuju sa 47,5%. U odnosu na isti period prethodne godine, došlo je do smanjenja učešća prihoda od kamata i sličnih prihoda za 4,3 procentna poena, koliko iznosi povećanje učešća operativnih prihoda. U posmatranom periodu, ostvareni ukupni kamatni i slični prihodi veći su za 3,2 miliona KM ili 0,6%. Dominantna stavka u ovim prihodima su kamatni prihodi po kreditima i poslovima lizinga, čije je učešće u ukupnim prihodima smanjeno za 3,8 procentnih poena. U istom periodu smanjeno je učešće kredita i potraživanja po poslovima lizinga u ukupnoj aktivi za 3,1 procentni poen (sa 63,3% na 60,2%), a smanjena je i prosječna ponderisana NKS na kredite sa 3,28% na 3,04% (za 0,24 procentna poena).

U prvih devet mjeseci 2022. godine kamatni prihodi po kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija veći su za 1,8 miliona KM ili 303,2% u odnosu na isti period prethodne godine, pri čemu se 82,7% povećanja odnosi na tri banke. U istom periodu, učešće kamatonosnih računa depozita kod depozitnih institucija u ukupnoj aktivi bankarskog sektora u FBiH povećano je sa 14,4% na 17,7% (za 3,3 procentna poena). U okviru ostalih prihoda od kamata zabilježeno je povećanje na poziciji kamatnih prihoda od vrijednosnih papira koji se drže do dospeljeća za 16,1%, dok su kamatni prihodi od plasmana drugim bankama smanjeni za 4,8%, a ostali prihodi od kamata za 3,8%.

Ukoliko se posmatra sektorska struktura ostvarenih kamatnih prihoda, najveći dio odnosi se na prihode od stanovništva (60,7%), iako krediti stanovništvu čine 49% ukupnog kreditnog portfolija bankarskog sektora FBiH, zbog veće prosječne ponderisane NKS, koja za stanovništvo iznosi 4,81%, a za privredu 2,31%. Od ukupnih kamatnih prihoda, na prihode od privatnih preduzeća odnosi se 27,7%, od vladinih institucija 6,9%, a od javnih preduzeća 1,8%.

Ukupni operativni prihodi su u posmatranom periodu zabilježili povećanje od 77,1 milion KM. U strukturi ukupnih operativnih prihoda, najveća stavka su prihodi po naknadama za izvršene usluge koji su zabilježili povećanje za 49 miliona KM. Prihodi iz poslovanja sa devizama ostvarili su rast za 22,1 milion KM u odnosu na isti period prethodne godine, pri čemu se 58,4% povećanja odnosi na tri banke.

Ukupni rashodi bankarskog sektora u FBiH

Prema izvještajnim podacima banaka, ukupni rashodi na nivou bankarskog sektora u FBiH u prvih devet mjeseci 2022. godine iznose 700,7 miliona KM i u odnosu na isti period prethodne godine veći su za 49,9 miliona KM ili 7,7% (tabela 29).

- 000 KM -

Tabela 29: Struktura ukupnih rashoda banaka

R. br.	Struktura ukupnih rashoda	01.01. - 30.09.2021.		01.01. - 30.09.2022.		Indeks (5/3)
		Iznos	%	Iznos	%	
1	2	3	4	5	6	7
I Rashodi od kamata i slični rashodi						
1.	Depoziti	59.634	9,2	44.883	6,4	75
2.	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	5.237	0,8	4.064	0,6	78
3.	Ostali rashodi od kamata	25.479	3,9	33.110	4,7	130
Ukupno I		90.350	13,9	82.057	11,7	91
II Nekamatni rashodi						
4.	Troškovi IV, rezerv. po pot. obav. i ost. vrijed. usklađenja	48.847	7,5	71.780	10,2	147
5.	Troškovi plata i doprinosa	195.486	30,0	202.902	29,0	104
6.	Troškovi poslovnog prostora i amortizacija	124.610	19,1	125.302	17,9	101
7.	Ostali poslovni i direktni troškovi	116.758	17,9	134.093	19,1	115
8.	Ostali operativni troškovi	74.715	11,5	84.531	12,1	113
Ukupno II		560.416	86,1	618.608	88,3	110
Ukupni rashodi (I+II)		650.766	100	700.665	100	108

U strukturi ukupnih rashoda, dominiraju nekamatni rashodi sa učešćem od 88,3%, dok rashodi od kamata i slični rashodi učestvuju sa 11,7%. U odnosu na isti period prethodne godine, povećano je učešće nekamatnih rashoda za 2,2 procentna poena, za koliko je smanjeno učešće rashoda od kamata.

U posmatranom periodu kamatni i slični rashodi smanjeni su za 8,3 miliona KM ili 9,2%, pri čemu su kamatni rashodi po depozitima smanjeni za 14,8 miliona KM ili 24,7%, iako depoziti predstavljaju dominantan izvor finansiranja bankarskog sektora u FBiH.

Depozitni potencijal sa 30.09.2022. godine iznosio je 22,2 milijarde KM i veći je za 1,6 milijardi KM u odnosu na isti period prethodne godine, kada je iznosio 20,6 milijardi KM. Kamatonosni depoziti u ukupnom depozitnom potencijalu sa 30.09.2022. godine učestvuju sa 64,9% i smanjeno im je učešće, obzirom da su na kraju trećeg kvartala 2021. godine učestvovali sa 67,6%. Smanjenje kamatnih rashoda po depozitima posljedica je, pored smanjenja učešća kamatonosnih depozita, i smanjenja prosječne ponderisane NKS za depozite, sa 0,51%, koliko je iznosila za prvih devet mjeseci prethodne godine, na 0,36% koliko iznosi za prvih devet mjeseci 2022. godine.

Kamatni rashodi po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama u posmatranom periodu smanjeni su za 1,2 miliona KM ili za 22,4%, dok je u isto vrijeme nivo zaduženja bankarskog sektora u FBiH po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama smanjen za 217,9 miliona KM ili 29,4%.

Ostali rashodi od kamata povećani su u posmatranom periodu za 7,6 miliona KM ili 30%, najvećim dijelom usljed povećanja rashoda po osnovu negativne naknade na sredstva banaka iznad obavezne rezerve i na sredstva obavezne rezerve sa osnovicom u stranim valutama i u domaćoj valuti s valutnom klauzulom kod CBBiH (povećanje za 5,7 miliona KM ili 56,2%) i ostalih rashoda po kamatama prema domaćim bankama (povećanje za 1,1 milion KM ili 275,1%, a 90,3% povećanja odnosi se na dvije banke).

Na nivou bankarskog sektora u FBiH, u posmatranom periodu, ukupni nekamatni rashodi su povećani za 58,2 miliona KM ili 10,4%, u okviru kojih su najveću stopu povećanja od 46,9% imali troškovi ispravki vrijednosti, rezervisanja po potencijalnim obavezama i ostalih vrijednosnih usklađivanja. Isti su povećani za 22,9 miliona KM.

Četiri banke kroz neto efekat nisu imale troškove ispravki vrijednosti u ovoj godini, a sedam banaka imale su veće troškove ispravki vrijednosti u prvih devet mjeseci ove godine u odnosu na isti period prethodne godine. Ostali poslovni i direktni troškovi zabilježili su stopu povećanja od 14,8% ili 17,3 miliona KM, pri čemu se 34,3% povećanja odnosi na jednu banku. I ostali operativni troškovi su imali stopu povećanja od 13,1% ili 9,8 miliona KM, pri čemu se 35,4% povećanja odnosi na jednu banku.

Koeficijenti profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja bankarskog sektora u FBiH

U tabeli 30 dat je pregled najznačajnijih veličina i koeficijenata koji se koriste kao mjere za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja banaka u FBiH:

- 000 KM ili % -

Tabela 30: Pokazatelji profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti

R. br.	Opis	30.09.2020.	30.09.2021.	30.09.2022.
1	2	3	4	5
1.	Neto dobit	151.192	263.976	295.138
2.	Prosječna neto aktiva	23.725.550	24.834.480	26.153.413
3.	Prosječni ukupni kapital	2.975.110	3.189.637	3.184.628
4.	Ukupan prihod	772.351	827.353	915.945
5.	Neto kamatni prihod	425.273	430.606	442.089
6.	Operativni prihodi	347.078	396.747	473.856
7.	Operativni rashodi	386.947	394.811	412.735
8.	Poslovni i direktni rashodi	233.816	165.605	205.873
9.	Ostali poslovni i direktni troškovi	100.312	116.758	134.093
10.	Dobit na prosječnu aktivu (ROAA)	0,6	1,1	1,1
11.	Dobit na prosječni ukupni kapital (ROAE)	5,1	8,3	9,3
12.	Ukupan prihod/prosječna aktiva	3,3	3,3	3,5
13.	Neto kamatni prihod/prosječna aktiva (NIM)*	1,8	1,7	1,7
14.	Neto kamatna marža (kamatni prihod/prosječna kamatonosna aktiva-kamatni rashod/prosječna kamatonosna pasiva)	1,9	1,9	1,8
15.	Operativni rashodi/ukupni prihod umanjeno za ostale poslov. i dir. troš. (CIR)**	57,6	55,6	52,8

* NIM eng. Net Income Margin

** CIR eng. Cost-income Ratio

Ukoliko se posmatra neto kamatni prihod, zabilježeno je njegovo povećanje u odnosu na isti period prethodne godine za 11,5 miliona KM ili 2,7%, pri čemu je zabilježeno značajnije smanjenje njegovog učešća u ukupnom prihodu, sa 52% na 48,3%. Posmatrajući pokazatelje profitabilnosti u odnosu na isti period prethodne godine vidljivo je da su isti najvećim dijelom na približno istom nivou, osim ROAE i CIR-a koji su poboljšani.

1.2.6. Ponderisane NKS i EKS

Sa ciljem veće transparentnosti i lakše uporedivosti uslova banaka za odobravanje kredita i primanje depozita, te zaštitu klijenata kroz uvođenje transparentnog prikaza troškova kredita, odnosno prihoda depozita, a u skladu s međunarodnim standardima, kriterijima i praksama u drugim zemljama, FBA je propisala jedinstven način obračuna i iskazivanja EKS za sve banke sa sjedištem u FBiH, kao i za organizacione dijelove banaka sa sjedištem u RS-u, a koji posluju u FBiH. Banke su obavezne mjesečno izvještavati FBA o prosječnim ponderisanim NKS i EKS na odobrene kredite i primljene depozite u izvještajnom mjesecu, u skladu sa propisanom metodologijom¹⁸. FBA na osnovu dostavljenih podataka, prema utvrđenoj metodologiji, izračunava prosječne ponderisane NKS i EKS za bankarski sektor i iste zavise, osim od visine kamatnih stopa pojedinačnih banaka, i od volumena i strukture novoodobrenih kredita, odnosno novougovorenih depozita.

Za potrebe korisnika kredita, a prilikom analize trenda kamatnih stopa, relevantno je pratiti kretanje prosječne ponderisane EKS, obzirom da uključuje sve troškove koje korisnik plaća, a koji su direktno povezani sa kreditom, tj. uslovima korištenja kredita i koji ulaze u obračun cijene kredita (na primjer: troškovi za obradu kredita, troškovi premije osiguranja kod fizičkih lica ako je osiguranje uslov za odobravanje kredita, te drugi troškovi u vezi sa sporednim uslugama koje plaća klijent, a uslov su za korištenje kredita).

¹⁸ Odluka o jedinstvenom načinu obračuna iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite ("Službene novine Federacije BiH", broj 81/17) i Uputstvo za izračunavanje ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope

U Prilogu 6. daju se prosječne ponderisane NKS i EKS na kredite i depozite po periodima.

Ukupna prosječna ponderisana EKS na novoodobrene kredite u prvih devet mjeseci 2022. godine u bankarskom sektoru FBiH iznosi 3,58% i u odnosu na isti period prethodne godine, kada je iznosila 3,86%, smanjena je za 0,28 procentnih poena.

Kada se posmatra ročna struktura novoodobrenih kredita u prvih devet mjeseci 2022. godine u odnosu na isti period prethodne godine, prosječna ponderisana EKS na dugoročne kredite smanjena je za 0,45 procentnih poena (sa 5,33% na 4,88%), dok je za kratkoročne kredite smanjena za 0,19 procentnih poena (sa 2,46% na 2,27%). Posmatrano prema sektorskoj strukturi, prosječna ponderisana EKS na ukupne novoodobrene kredite privredi smanjena je za 0,18 procentnih poena (sa 2,72% na 2,54%), prosječna ponderisana EKS na ukupne novoodobrene kredite stanovništvu smanjena je za 0,49 procentnih poena (sa 6,64% na 6,15%), dok je prosječna ponderisana EKS na ukupne novoodobrene kredite ostalim sektorima smanjena za 0,08 procentnih poena (sa 2,97% na 2,89%).

Ukupna prosječna ponderisana EKS na depozite prikupljene u prvih devet mjeseci 2022. godine u bankarskom sektoru FBiH iznosi 0,36% i u odnosu na isti period 2021. godine, kada je iznosila 0,52%, smanjena je za 0,16 procentnih poena. Posmatrano prema ročnosti depozita, prosječna ponderisana EKS na kratkoročne depozite zabilježila je povećanje za 0,04 procentna poena (sa 0,20% na 0,24%), dok je na dugoročne depozite smanjena za 0,32 procentna poena (sa 0,82% na 0,50%). Kada se posmatra sektorska struktura prikupljenih depozita, prosječna ponderisana EKS na depozite privrede smanjena je za 0,40 procentnih poena (sa 0,84% na 0,44%), prosječna ponderisana EKS na depozite stanovništva smanjena je za 0,22 procentna poena (sa 0,65% na 0,43%), dok je prosječna ponderisana EKS na depozite ostalih sektora povećana za 0,03 procentna poena (sa 0,25% na 0,28%).

1.2.7. Likvidnost

Upravljanje rizikom likvidnosti je, uz upravljanje kreditnim rizikom, jedan od najvažnijih i najsloženijih segmenata bankarskog poslovanja. Održavanje likvidnosti u tržišnoj ekonomiji je permanentna obaveza banke i osnovna pretpostavka za njenu održivost na finansijskom tržištu, te jedan od ključnih preduslova za uspostavljanje i očuvanje povjerenja u bankarski sektor, njegovu stabilnost i sigurnost.

U tabeli 31 daje se pregled ispunjenja LCR-a, pokazatelja kratkoročne otpornosti banaka na rizik likvidnosti, u bankarskom sektoru u FBiH:

- 000 KM -

Tabela 31: LCR						
R. br.	Opis	31.12.2020.	31.12.2021.	30.09.2022.	Indeks	
1	2	3	4	5	(4/3)	(5/4)
1.	Zaštitni sloj likvidnosti	5.849.379	7.064.703	6.914.541	121	98
2.	Neto likvidnosni odlivi	2.186.642	3.176.838	3.234.620	145	102
	LCR	268%	222%	214%	83	96

Sa 30.09.2022. godine LCR na nivou bankarskog sektora FBiH iznosi 214% i značajno je veći u odnosu na regulatorno propisani minimum, te sve banke ispunjavaju zahtjeve u pogledu LCR-a.

Struktura zaštitnog sloja likvidnosti, po tržišnoj vrijednosti nakon primjene korektivnih faktora, prikazana je u tabeli 32:

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2020.	31.12.2021.	30.09.2022.	Indeks	
					(4/3)	(5/4)
1	2	3	4	5	6	7
1.	Likvidna imovina nivoa 1	5.844.033	7.059.357	6.914.541	121	98
1.1.	Gotovina	1.267.715	1.526.321	1.562.519	120	102
1.2.	Rezerve centralne banke koje se mogu povući	2.467.371	3.095.846	3.247.321	125	105
1.3.	Imovina centralne vlade	1.112.172	1.401.508	958.745	126	68
1.4.	Imovina jedinica regionalne vlade i lokalne vlasti	981.701	1.011.738	1.119.625	103	111
1.5.	Imovina multilateralne razvojne banke i međunarodne organizacije	15.074	23.944	26.331	159	110
2.	Likvidna imovina nivoa 2	5.346	5.346	0	100	0
2.1.	Likvidna imovina nivoa 2a	0	0	0	-	-
2.2.	Likvidna imovina nivoa 2b	5.346	5.346	0	100	0
	Ukupno (1+2)	5.849.379	7.064.703	6.914.541	121	98

Zaštitni sloj likvidnosti iznosi 6,9 milijardi KM i bilježi smanjenje od 144,8 miliona KM ili 2,1% u odnosu na kraj prethodne godine. Najveće smanjenje od 442,8 miliona KM ili 31,6% zabilježeno je na poziciji Imovina centralne vlade, kao posljedica smanjenja kratkoročnih izloženosti niskog rizika kod jedne banke, dok je najveće relativno povećanje od 10,7% ili 107,9 miliona KM zabilježeno na poziciji Imovina jedinica regionalne vlade i lokalne vlasti, kao posljedica značajnog povećanja kod jedne banke. U strukturi zaštitnog sloja likvidnosti učestvuje samo likvidna imovina nivoa 1, a najveće učešće ima iznos iznad obavezne rezerve koju banke drže u CBBiH sa 47%, zatim gotovina sa 22,6%, imovina jedinica regionalne vlade sa 16,2%, te imovina centralnih vlada sa 13,9%.

Izračun neto likvidnosnih odliva može se vidjeti iz tabele 33:

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2020.	31.12.2021.	30.09.2022.	Indeks	
					(4/3)	(5/4)
1	2	3	4	5	6	7
1.	Ukupni odlivi	4.875.334	5.576.106	5.699.780	114	102
2.	Ukupni prilivi	2.716.263	2.399.268	2.504.982	88	104
3.	Prilivi na koje se primjenjuje gornja granica od 75% odliva	2.688.692	2.399.268	2.465.160	89	103
4.	Neto likvidnosni odlivi (1-3)	2.186.642	3.176.838	3.234.620	145	102

Pri izračunu neto likvidnosnih odliva na dan 30.09.2022. godine, kod svih banaka, osim dvije, odlivi su umanjeni za iznos ukupnih priliva, dok je kod dvije banke ograničeno priznavanje likvidnosnih priliva na 75% ukupnih likvidnosnih odliva.

U strukturi odliva koji na dan 30.09.2022. godine iznose 24,3 milijarde KM (prije primjene stope odliva), najveće učešće imaju odlivi po osnovu depozita stanovništva (9,7 milijardi ili 40% ukupnih odliva), od čega se na stabilne depozite odnosi 4,9 milijardi KM ili 50,4% odliva depozita stanovništva), zatim depoziti drugih klijenata (8,5 milijardi KM ili 34,9% ukupnih odliva), te drugi proizvodi i usluge (3,4 milijarde KM ili 14% ukupnih odliva).

U strukturi ukupnih priliva koji iznose 2,5 milijardi KM, najveće učešće imaju novčana potraživanja od finansijskih klijenata (1,7 milijardi KM ili 67,6% ukupnih priliva), na koje je primijenjena stopa priliva od 100%, zatim prilivi po osnovu finansijskih derivata (0,4 milijarde KM ili 16,6% ukupnih

priliva) na koje je također primijenjena stopa priliva od 100%, te potraživanja od klijenata koji nisu finansijski klijenti u iznosu od 0,3 milijarde KM ili 10,8% ukupnih priliva, a na koje je primijenjena stopa priliva od 50%.

U sagledavanju likvidnosne pozicije, značajnu ulogu ima ročna struktura depozita, kao dominantnog izvora finansiranja. Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću prikazana je u tabeli 34:

- 000 KM -

Tabela 34: Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću									
R. br.	Depoziti	31.12.2020.		31.12.2021.		30.09.2022.		Indeks	
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(5/3)	(7/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Štednja i dep. po viđ. (do 7 dana)	12.948.828	65,9	14.755.459	69,6	16.043.652	72,3	114	109
2.	7 - 90 dana	989.184	5,0	986.253	4,7	871.851	3,9	100	88
3.	91 dan do jedne g.	2.153.403	10,9	2.157.949	10,2	2.372.179	10,7	100	110
I Ukupno kratkoročni		16.091.415	81,8	17.899.661	84,5	19.287.682	87,0	111	108
4.	Do 5 godina	3.388.072	17,3	3.174.184	15,0	2.804.822	12,6	94	88
5.	Preko 5 godina	181.375	0,9	111.107	0,5	82.800	0,4	61	75
II Ukupno dugoročni		3.569.447	18,2	3.285.291	15,5	2.887.622	13,0	92	88
Ukupno (I + II)		19.660.862	100	21.184.952	100	22.175.304	100	108	105

Sa 30.09.2022. godine kratkoročni depoziti imali su učešće od 87% u ukupnim depozitima, a dugoročni 13%, pri čemu je došlo do povećanja učešća kratkoročnih, odnosno smanjenja učešća dugoročnih depozita za 2,5 procentnih poena u odnosu na kraj 2021. godine.

U posmatranom periodu zabilježeno je povećanje kratkoročnih depozita za 1,4 milijarde KM ili 7,8%, dok su dugoročni depoziti smanjeni za 397,7 miliona KM ili 12,1%. Smanjenje dugoročnih depozita ostvareno je i kod depozita ročnosti do pet godina (za 369,4 miliona KM ili 11,6%), a i kod depozita preko pet godina (za 28,3 miliona KM ili 25,5%). Ako se analizira struktura dugoročnih depozita po preostalom dospijeću, vidljivo je da dominiraju depoziti s preostalom ročnošću do pet godina (97,1%).

U funkciji planiranja potrebnog nivoa likvidnih sredstava, banke trebaju planirati izvore i strukturu adekvatnog likvidnog potencijala i u vezi s tim kreiraju i kreditnu politiku. Ročnost plasmana, odnosno kreditnog portfolija je determinisana upravo ročnošću izvora.

Važan aspekt praćenja i analize pozicije likvidnosti je ročna usklađenost preostalih dospjeća stavki finansijske aktive i obaveza prema vremenskoj skali, koja je propisanim minimalnim limitima kreirana na vremenski horizont od 180 dana. Obzirom da je ročna transformacija sredstava kod banaka inherentno povezana sa funkcionalnim karakteristikama bankarskog poslovanja, banke kontinuirano kontrolišu ročnu neusklađenost između izvora i plasmana, održavajući je u skladu sa propisanim limitima.

U tabeli 35 daje se pregled ročne usklađenosti finansijske aktive i obaveza do 180 dana:

- 000 KM -

Tabela 35: Ročna usklađenost finansijske aktive i obaveza do 180 dana						
R. br.	Opis	31.12.2020.	31.12.2021.	30.09.2022.	Indeks	
1	2	Iznos 3	Iznos 4	Iznos 5	(4/3) 6	(5/4) 7
I 1-30 dana						
1.	Iznos finansijske aktive	10.981.471	11.876.470	12.390.037	108	104
2.	Iznos finansijskih obaveza	13.510.009	15.288.271	16.665.302	113	109
3.	Razlika (+ ili -) = 1-2	-2.528.538	-3.411.801	-4.275.265	-	-
Obračun izvršenja propisane obaveze u %						
a)	Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	81,3%	77,7%	74,3%		
b)	Propisani minimum %	65,0%	65,0%	65,0%		
Više (+) ili manje (-) = a – b		16,3%	12,7%	9,3%		
II 1-90 dana						
1.	Iznos finansijske aktive	12.065.528	13.050.687	13.569.714	108	104
2.	Iznos finansijskih obaveza	14.303.357	16.112.291	17.322.559	113	108
3.	Razlika (+ ili -) = 1-2	-2.237.829	-3.061.604	-3.752.845	-	-
Obračun izvršenja propisane obaveze u %						
a)	Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	84,4%	81,0%	78,3%		
b)	Propisani minimum %	60,0%	60,0%	60,0%		
Više (+) ili manje (-) = a – b		24,4%	21,0%	18,3%		
III 1-180 dana						
1.	Iznos finansijske aktive	13.257.364	14.327.360	14.847.360	108	104
2.	Iznos finansijskih obaveza	15.167.836	16.976.401	18.138.129	112	107
3.	Razlika (+ ili -) = 1-2	-1.910.472	-2.649.041	-3.290.769	-	-
Obračun izvršenja propisane obaveze u %						
a)	Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	87,4%	84,4%	81,9%		
b)	Propisani minimum %	55,0%	55,0%	55,0%		
Više (+) ili manje (-) = a – b		32,4%	29,4%	26,9%		

Na dan 30.09.2022. godine finansijska aktiva u sva tri intervala bila je manja od finansijskih obaveza, a ostvareni procenti ročne usklađenosti bili su iznad propisanog minimuma: u prvom intervalu za 9,3%, u drugom za 18,3% i u trećem intervalu za 26,9%.

Pregled osnovnih pokazatelja likvidnosti prikazan je u tabeli 36:

- % -

Tabela 36: Pokazatelji likvidnosti				
R. br.	Pokazatelj	31.12.2020.	31.12.2021.	30.09.2022.
1	2	3	4	5
1.	Likvidna sredstva ¹⁹ /neto aktiva	31,3	31,9	33,1
2.	Likvidna sredstva/kratkoročne fin. obaveze	45,9	44,6	45,1
3.	Kratkoročne fin. obaveze/ukupne fin. obaveze	78,9	82,3	84,4
4.	Kredit/depoziti i uzeti krediti	74,5	72,3	71,5
5.	Kredit/depoziti, uzeti krediti i subord. dugovi ²⁰	73,8	71,8	70,6

U odnosu na kraj 2021. godine, povećano je učešće likvidnih sredstava u neto aktivi i kratkoročnih finansijskih obaveza u ukupnim finansijskim obavezama, a povećan je i odnos likvidnih sredstava i kratkoročnih finansijskih obaveza. Pokazatelji „kredit/depoziti i uzeti krediti“ i „kredit/depoziti, uzeti krediti i subordinisani dugovi“ bilježe poboljšanje, odnosno blago smanjenje i u zoni su zadovoljavajućeg nivoa.

Posmatrajući osnovne pokazatelje likvidnosti, kvalitativne i kvantitativne zahtjeve, kao i druge faktore koji utiču na poziciju likvidnosti banaka, može se zaključiti da je likvidnost bankarskog sektora u FBiH na kraju prvih devet mjeseci 2022. godine zadovoljavajuća.

¹⁹ Likvidna sredstva u užem smislu: gotovina i depoziti i druga finansijska sredstva sa preostalim rokom dospjeća manjim od tri mjeseca, isključujući međubankarske depozite

²⁰ Prethodni koeficijent je proširen, u izvore su uključeni i subordinisani dugovi, što je realniji pokazatelj

1.2.8. Devizni (FX) rizik

U svom poslovanju banke su izložene rizicima proizašlim iz mogućih gubitaka po bilansnim i vanbilansnim stavkama nastalim usljed promjene cijena na tržištu. Jedan od tih rizika je i FX rizik, koji nastaje kao rezultat promjena valutnih kurseva i/ili neusklađenosti nivoa aktive, pasive i vanbilansnih stavki u istoj valuti - individualna devizna pozicija ili svih valuta zajedno sa kojima banka posluje - ukupna devizna pozicija banke. Odlukom o upravljanju deviznim rizikom banke, propisan je način izračunavanja devizne pozicije i najveća dopuštena izloženost FX riziku, tj. ograničenja za otvorenu individualnu i ukupnu deviznu poziciju (duga ili kratka), obračunata u odnosu na priznati kapital banke.

Prema stanju na dan 30.09.2022. godine na nivou bankarskog sektora u valutnoj strukturi aktive banaka stavke u stranim valutama iznose 3,9 milijardi KM, sa učešćem od 14,3% (na kraju 2021. godine četiri milijarde KM ili 15,5%). Valutna struktura pasive bitno je drugačija, jer je učešće obaveza u stranoj valuti znatno veće i iznosi 7,6 milijardi KM ili 28,3% (na kraju 2021. godine 7,9 milijardi KM, uz učešće od 30,4%).

U tabeli 37 daje se struktura aktive i obaveza i devizna pozicija za EUR, kao najznačajnije valute i ukupna devizna pozicija na nivou bankarskog sektora:

- milioni KM -

Tabela 37: Devizna pozicija (EUR i ukupno)											
R. br.	Opis	31.12.2021.				30.09.2022.				Indeks	
		EUR		Ukupno		EUR		Ukupno		EUR	Ukupno
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	(7/3)	(9/5)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
I Aktiva u bilansu stanja											
1.	Novčana sredstva	952	10,1	1.513	14,9	1.494	17,1	2.104	22,1	157	139
2.	Kreditni	965	10,3	981	9,7	530	6,1	531	5,6	55	54
3.	Kreditni sa val. kl.	5.938	63,1	5.938	58,4	5.496	62,9	5.496	57,7	93	93
4.	Ostalo	1.345	14,3	1.525	15,0	1.050	12,0	1.220	12,8	78	80
5.	Ostala fin. akt. sa val. kl.	203	2,2	203	2,0	173	2,0	173	1,8	85	85
Ukupno I (1+2+3+4+5)		9.403	100	10.160	100	8.743	100	9.524	100	93	94
II Obaveze u bilansu stanja											
6.	Depoziti	6.135	72,0	6.865	74,2	5.992	72,4	6.756	74,6	98	98
7.	Uzeti krediti	778	9,1	778	8,4	523	6,3	523	5,8	67	67
8.	Dep. i kred. s val. kl.	1.384	16,2	1.384	14,9	1.434	17,3	1.434	15,8	104	104
9.	Ostalo	216	2,6	229	2,5	324	3,9	339	3,7	150	148
Ukupno II (6+7+8+9)		8.513	100	9.256	100	8.273	100	9.052	100	97	98
III Vanbilansna pozicija neto (+) ili (-)											
10.	Aktiva	1		7		4		25		400	357
11.	Pasiva	763		780		429		445		56	57
IV Pozicija											
Duga (iznos)		128		131		45		52		35	40
%		4,5%		4,6%		1,6%		1,8%			
Kratka (iznos)											
%											
Dozvoljena		40,0%		40,0%		40,0%		40,0%			
Manja od dozvoljene		35,5%		35,4%		38,4%		38,2%			

Posmatrano po bankama i ukupno na nivou bankarskog sektora FBiH može se konstatovati da se izloženost banaka i bankarskog sektora FX riziku na dan 30.09.2022. godine kretala u okviru propisanih ograničenja.

Na nivou sektora iskazana je duga devizna pozicija od 1,8% ukupnog priznatog kapitala banaka, što je za 38,2 procentna poena manje od dozvoljene. Individualna devizna pozicija za EUR, iznosila je 1,6%, što je za 38,4 procentna poena manje od dozvoljene, pri čemu su stavke aktive bile veće od obaveza (duga pozicija). Ako se analizira struktura stranih valuta, u aktivima²¹ je dominantno učešće EUR od 79,7% (31.12.2021. godine 81,2%), uz smanjenje nominalnog iznosa za 187,6 miliona KM ili 5,7% u odnosu na kraj 2021. godine. Učešće EUR-a u obavezama je 89,8% (31.12.2021. godine 90,6%) i u odnosu na kraj 2021. godine smanjeno je za 290,3 miliona KM ili 4,1%. Osnovica za izračun učešća EUR-a u aktivima i obavezama ne uključuje stavke sa valutnom klauzulom.

1.2.9. Kamatni rizik u bankarskoj knjizi

Kamatni rizik u bankarskoj knjizi je rizik od mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke po osnovu pozicija iz bankarske knjige usljed promjene kamatnih stopa. Promjene kamatnih stopa koje generišu ovaj rizik obično se javljaju kao posljedica neusklađenosti u rokovima dospijea, promjena kamatnih stopa na pozicije aktive i pasive ili vanbilansne kratke ili duge pozicije.

FBA je Odlukom o upravljanju kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi propisala minimalne standarde za uspostavu sistema upravljanja kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi, način izračuna promjene ekonomske vrijednosti koja proizilazi iz pozicija bankarske knjige, te izvještavanje FBA na kvartalnom nivou. Banka je dužna da uspostavi sveobuhvatan i efikasan sistem upravljanja kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi koji je srazmjeran vrsti, obimu i složenosti poslova banke, kao i njenim rizičnim profilom. Za potrebe izvještavanja FBA o izloženosti kamatnom riziku u bankarskoj knjizi, banka je dužna koristiti se jednostavnim izračunom pri procjeni promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige, primjenjujući standardni kamatni šok od 200 baznih poena na pozicije bankarske knjige po svim značajnim valutama pojedinačno i za ostale valute ukupno, obuhvatajući sve pozicije bankarske knjige koje su osjetljive na promjene kamatnih stopa.

Iz tabele 38 može se vidjeti valutna struktura promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i odnos promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige i regulatornog kapitala na nivou bankarskog sektora FBiH:

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2020.	31.12.2021.	30.09.2022.	Indeks	
					(4/3)	(5/4)
1	2	3	4	5	6	7
1.	Neto ponderisana pozicija - KM	62.655	78.394	135.332	125	173
2.	Neto ponderisana pozicija - EUR	29.563	26.564	21.131	90	80
3.	Neto ponderisana pozicija - USD	168	339	-206	202	-61
4.	Neto ponderisana pozicija - ostalo	-5.710	-3.804	-6.026	67	158
5.	Promjena ekon. vrijed. (1+2+3+4)	86.676	101.493	150.231	117	148
6.	Regulatorni kapital	2.698.561	2.852.902	2.833.360	106	99
7.	Promjena ekonomske vrijednosti/regulatorni kapital	3,2%	3,6%	5,3%		

²¹ Izvor: Izvještaj o deviznoj poziciji banke - dio aktive (u stranim valutama denominirana u KM). Stavke bilansne aktive i vanbilansa se iskazuje po neto principu, odnosno umanjuju se za iznos ECL-a

Stopa promjene ekonomske vrijednosti pozicija bankarske knjige i regulatornog kapitala na dan 30.09.2022. godine iznosi 5,3%, što je u okviru propisanog ograničenja i veća je za 1,7 procentnih poena u odnosu na kraj prethodne godine.

1.3. PREPORUKE ZA BANKARSKI SEKTOR

FBA će, u skladu sa propisanim nadležnostima za nadzor poslovanja banaka u FBiH, nastaviti sa poduzimanjem mjera i aktivnosti na očuvanju i jačanju stabilnosti bankarskog sektora i zaštite deponenata, te unapređenja sigurnog, kvalitetnog i zakonitog poslovanja banaka u FBiH. Navedene mjere i aktivnosti će naročito biti usmjerene na nastavak kontinuiranog nadzora banaka, sa težištem na:

- provođenju SREP-a za banke prema dinamici utvrđenoj Odlukom o postupku supervizorskog pregleda i procjene banke²² i usvojenom SREP metodologijom, te kontinuiranom praćenju SREP indikatora za sve banke;
- praćenju rizičnog profila i kapitalne pozicije svih banaka, uključujući ispunjenje kapitalnih zahtjeva kao rezultat SREP procjene;
- provođenju supervizorske procjene ICAAP-a i ILAAP-a, kao i planova oporavka za sve banke;
- kontrolama dominantnih rizičnih segmenata poslovanja, kontrolama banaka od sistemskog značaja za razvoj kreditnih aktivnosti i banaka kod kojih su koncentrisani veliki iznosi štednje i drugih depozita, te kontrolama postupanja banaka u segmentu zaštite korisnika finansijskih usluga i žiranata i dr.;
- kontrolama primjene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanje očekivanih kreditnih gubitaka, uključujući i ocjenu internih modela za procjenu parametara kreditnog rizika;
- praćenju realizacije strategija postupanja sa nekvalitetnim izloženostima i godišnjih operativnih planova za banke kod kojih je udio NPL-a u ukupnim kreditima veći od 5%;
- praćenju rasta kamatnih stopa i utjecaja na bankarski sektor, te poduzimanje aktivnosti na ublažavanju efekata;
- pripremu za provođenje testiranja otpornosti banaka na stres u 2023. godini u skladu sa utvrđenom dvogodišnjom dinamikom provođenja, a sve sa ciljem praćenja poslovanja svake banke, ocjenjivanja rizika i blagovremenog poduzimanja odgovarajućih mjera;
- nastavku kontinuirane saradnje sa nadležnim supervizorskim tijelima za nadzor bankarskih grupa iz EU i trećih zemalja čije članice imaju sjedište u FBiH, sa ciljem efikasnije supervizije i unapređenja supervizorskih praksi, te saradnje i razmjene informacija sa ECB-om i EBA-om po pitanjima supervizije i bankarske regulative, kao i sa međunarodnim finansijskim institucijama;
- unapređenju saradnje kroz potpisivanje novih sporazuma o saradnji sa relevantnim institucijama u BiH, koje su uključene u institucionalni okvir za obavljanje supervizije, upravljanje kriznim situacijama i sistemskim rizikom, zaštite korisnika finansijskih usluga;
- aktivnosti vezane za okolišne, socijalne i upravljačke rizike (ESG rizici);
- daljnje aktivnosti na usklađivanju sa CRR 2²³ i CRD V²⁴ i

²² „Službene novine Federacije BiH“, broj 94/21

²³ Uredba (EU) 2019/876 Evropskog parlamenta i vijeća od 20.05.2019. godine o izmjeni Uredbe (EU) br. 575/2013 u pogledu omjera finansijske poluge, omjera neto stabilnih izvora finansiranja, zahtjeva za regulatorni kapital i prihvatljive obaveze, kreditnog rizika druge ugovorne strane, tržišnog rizika, izloženosti prema centralnim drugim ugovornim stranama, izloženosti prema subjektima za zajednička ulaganja, velikih izloženosti, zahtjeva za izvještavanje i objavljivanje, i Uredbe (EU) br. 648/2012

²⁴ Direktiva (EU) 2019/878 Evropskog parlamenta i vijeća od 20.05.2019. godine o izmjeni Direktive 2013/36/EU u pogledu izuzetih subjekata, finansijskih holdinga, mješovitih finansijskih holdinga, primitaka, nadzornih mjera i ovlasti te mjera za očuvanje kapitala

- nastavku saradnje sa UBBiH sa ciljem unapređenja poslovanja banaka, usklađenosti njihovog poslovanja sa propisima, međunarodnim standardima i pravilima struke, zahtjevima tržišta i dr.

Polazeći od propisanih nadležnosti, FBA će nastaviti poduzimati mjere i aktivnosti sa ciljem realizacije preporuka posljednje FSAP misije, projekte jačanja bankarske supervizije u okviru tehničke pomoći koju pružaju međunarodne finansijske institucije SB i MMF.

Zbog posebne uloge i odgovornosti banaka u finansijskom i ukupnom privrednom sistemu, dostignutog nivoa razvijenosti bankarskog sektora u FBiH, činjenice da depoziti građana predstavljaju dominantan izvor finansiranja banaka, te imajući u vidu aktuelne makroekonomske poremećaje, od banaka se očekuje da u narednom periodu svoje aktivnosti usmjere na:

- oprezno i odgovorno upravljanje rizicima, u skladu sa važećim računovodstvenim i regulatornim okvirom, domaćim i međunarodnim standardima dobre prakse;
- podršku oporavka privrede i stimuliranju kreditnog rasta kroz kontinuirano finansiranje klijenata i održive kreditne aranžmane;
- analiziranje, mjerenje, planiranje aktivnosti za umanjene kamatno induciranog kreditnog rizika, koji bi mogao biti naglašen početkom 2023. godine;
- dodatno jačanje sistema internih kontrola u svim oblastima poslovanja u skladu sa Odlukom o sistemu internog upravljanja u banci²⁵;
- usklađivanje poslovanja sa novim regulatornim zahtjevima za poslovanje i nadzor banaka, što uključuje i zahtjeve koji se odnose na planiranje oporavka i restrukturiranja banaka;
- ažuriranje planova oporavka sa posebnom pažnjom u ključnim segmentima: proces eskalacije, pokazatelji i opcije oporavka;
- unapređenje ICAAP-a i ILAAP-a u skladu sa regulatornim zahtjevima;
- aktivnosti u pogledu izvještavanja o NSFR-u od 31.12.2021. godine, te ispunjavanje zahtjeva istog sa 31.12.2022. godine;
- planiranje ispunjenja MREL zahtjeva za banke koje imaju tu obavezu;
- dosljednu primjenu propisa u segmentu platnog prometa, SPNiFTA, zaštite korisnika finansijskih usluga i žiranata, sigurnosti i zaštiti novca u banci i u transportu;
- dodatno praćenje pojačanih rizika koji su vezani za sigurnost informacionih sistema i primjene novih tehnologija, a naročito sa stanovišta poslovanja klijenata;
- utvrđivanje naknada u segmentu depozitnog i transakcijskog poslovanja, uvažavajući naglašene potrebe finansijske inkluzije i prilagođavanja stvarnim mogućnostima i potrebama korisnika finansijskih usluga;
- pojačano praćenje rizika i efekata koji se prenose na tržišta izvan BiH, a koji potencijalno mogu pojačati utjecaj kreditnog rizika i ostalih rizika i
- procjenu efekata makroekonomskih poremećaja i drugih utjecaja koji bi mogli imati nagle udare na operativnu sposobnost i likvidnost.

²⁵ „Službene novine Federacije BiH“, broj 39/21

SEKTOR NEDEPOZITNIH FINANSIJSKIH INSTITUCIJA

MIKROKREDITNI SEKTOR
51

LIZING SEKTOR
61

FAKTORING POSLOVI
69

2. SEKTOR NEDEPOZITNIH FINANSIJSKIH INSTITUCIJA

U ovom dijelu Informacije daje se pregled strukture i finansijskih pokazatelja poslovanja NFI u FBiH (MKO, lizing društva i faktoring poslovanje) sa 30.09.2022. godine čije je osnivanje, poslovanje, upravljanje, nadzor i prestanak rada uređeno posebnim zakonskim i podzakonskim propisima.

2.1. MIKROKREDITNI SEKTOR

2.1.1. STRUKTURA MIKROKREDITNOG SEKTORA U FBiH

2.1.1.1. Status, broj i poslovna mreža

U FBiH sa 30.09.2022. godine, dozvolu za rad FBA ima 13 MKO koje čine mikrokreditni sektor u FBiH, od toga deset MKF (neprofitne organizacije) i tri MKD (profitne organizacije). U odnosu na 31.12.2021. godine, broj MKO je nepromijenjen.

Sa 30.09.2022. godine, MKO sa sjedištem u FBiH posluju putem 357 organizacionih dijelova, dok šest MKO koje imaju sjedište u RS-u posluju u FBiH putem 66 organizacionih dijelova.

U Prilogu 7. dati su osnovni podaci o MKF i MKD, koji sa 30.09.2022. godine imaju dozvolu FBA za obavljanje djelatnosti mikrokreditiranja.

2.1.1.2. Struktura vlasništva

MKO je pravno lice koje se, u skladu sa propisima, može osnovati i poslovati kao MKF ili MKD. MKF u FBiH su osnovane od strane nevladinih, većinom humanitarnih organizacija, udruženja građana i fizičkih lica koji su registrovani osnivači MKF, ali bez prava vlasništva nad kapitalom. Od tri MKD, jedno MKD je u 100%-tnom vlasništvu jedne MKF, jedno MKD je u 100%-tnom vlasništvu nerezidentnog pravnog lica, dok je jedno MKD u 100%-tnom vlasništvu rezidentnog pravnog lica.

2.1.1.3. Kadrovska struktura

U mikrokreditnom sektoru u FBiH sa 30.09.2022. godine zaposleno je ukupno 1.412 radnika, što je za 14 radnika ili 1% više u odnosu na stanje sa 31.12.2021. godine (tabela 39). Od ukupnog broja zaposlenih u mikrokreditnom sektoru u FBiH, u MKF je zaposleno 1.160 radnika ili 82,2%, a u MKD ukupno 252 radnika ili 17,8%.

Tabela 39: Kvalifikaciona struktura zaposlenih u MKO u FBiH

R. br.	Stepen stručne sprema	31.12.2021.		30.09.2022.		Indeks (5/3)
		Broj zaposlenih	Učešće %	Broj zaposlenih	Učešće %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Visoka stručna sprema - VSS	739	52,9	729	51,6	99
2.	Viša stručna sprema - VŠS	111	7,9	116	8,2	105
3.	Srednja stručna sprema - SSS	538	38,5	557	39,5	104
4.	Ostali	10	0,7	10	0,7	100
Ukupno		1.398	100	1.412	100	101

Analizom podataka o efikasnosti osoblja na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30.09.2022. godine, zaključuje se da aktiva po zaposlenom u MKO iznosi 503,8 hiljada KM, što je za 1,6% više u odnosu na 31.12.2021. godine.

2.1.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

2.1.2.1. Bilans stanja

Ukupna aktiva mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30.09.2022. godine iznosi 711,3 miliona KM i za 17,9 miliona KM ili 2,6% je veća u odnosu na stanje sa 31.12.2021. godine.

U prilogima 8. i 9. dat je zbirni prikaz bilansa stanja MKF i MKD, dok je u Prilogu 10. dat pregled osnovnih finansijskih pokazatelja MKO prema izvještajnim podacima na dan 30.09.2022. godine. Zbirni bilans stanja mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30.09.2022. godine i uporednim podacima sa 31.12.2021. godine prikazan je u tabeli 40:

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2021.				30.09.2022.				Indeks (9/5)
		Stanje za MKF	Stanje za MKD	Ukupno	%	Stanje za MKF	Stanje za MKD	Ukupno	%	
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=7+8	10	11
AKTIVA										
1.	Novčana sredstva	45.096	19.829	64.925	9,4	30.277	16.012	46.289	6,5	71
2.	Plasmani bankama	1.660	0	1.660	0,2	3.238	0	3.238	0,5	195
3.	Mikrokrediti, bruto	402.924	160.441	563.365	81,2	431.079	165.868	596.947	83,9	106
4.	RKG	3.631	2.888	6.519	0,9	3.195	3.710	6.905	1,0	106
5.	Neto mikrokrediti	399.293	157.553	556.846	80,3	427.884	162.158	590.042	82,9	106
6.	Materijalna i nematerijalna imovina, neto	25.577	5.151	30.728	4,4	24.353	4.631	28.984	4,1	94
7.	Dugoročne investicije	33.888	0	33.888	4,9	34.388	0	34.388	4,8	101
8.	Ostala aktiva	3.652	1.789	5.441	0,8	6.385	2.011	8.396	1,2	154
9.	Rezerve na ostale stavke aktive, osim kredita	10	0	10	0,0	0	0	0	0,0	0
Ukupno aktiva		509.156	184.322	693.478	100	526.525	184.812	711.337	100	103
PASIVA										
10.	Obav. po uzetim kred.	201.926	124.023	325.949	47,0	208.192	120.467	328.659	46,2	101
11.	Ostale obaveze	25.488	8.201	33.689	4,9	25.543	7.762	33.305	4,7	99
12.	Kapital	281.742	52.098	333.840	48,1	292.790	56.583	349.373	49,1	105
Ukupno pasiva		509.156	184.322	693.478	100	526.525	184.812	711.337	100	103
13.	Vanbilansna evidencija	178.970	31.948	210.918		177.685	30.500	208.185		99

U strukturi aktive i pasive mikrokreditnog sektora FBiH sa 30.09.2022. godine, smanjen je nivo novčanih sredstava (28,7%), materijalne i nematerijalne imovine (5,7%) i ostalih obaveza (1,1%). U odnosu na kraj prethodne godine, bilansne stavke koje su zabilježile rast su: plasmani bankama (95,1%), kao rezultat značajnog porasta oročenih sredstava jedne MKF, bruto i neto mikrokrediti (za 6%), RKG (5,9%), dugoročne investicije (1,5%), ostala aktiva (54,3%), kapital (4,6%) i obaveze po uzetim kreditima (0,8%).

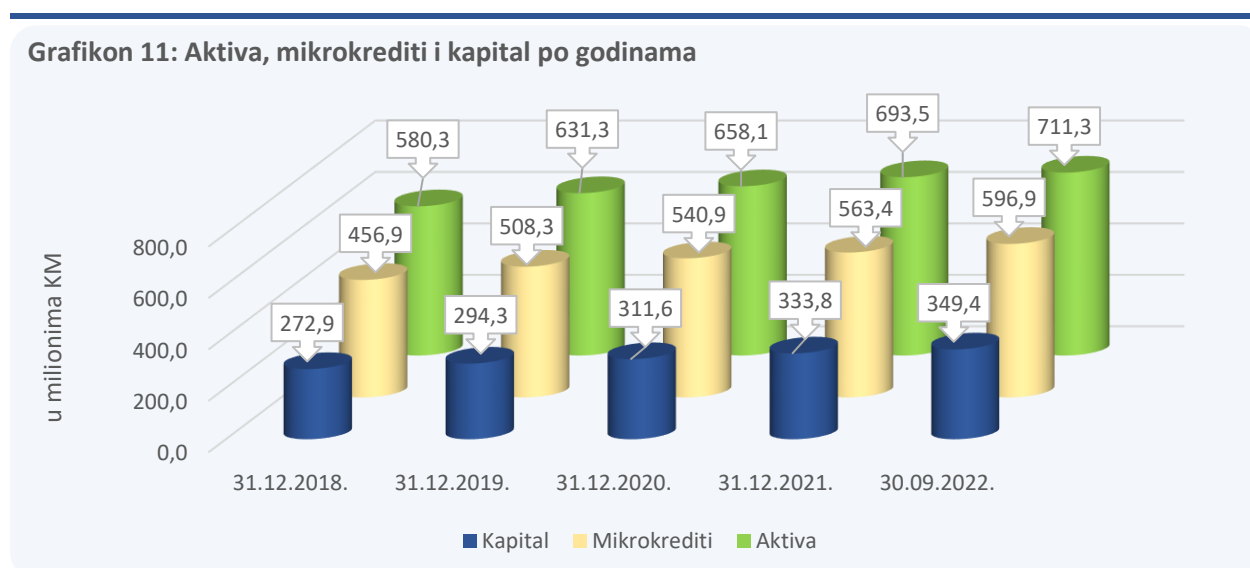
Stopa fiksne aktive u odnosu na ukupnu aktivu umanjenu za donirani kapital na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30.09.2022. godine iznosi 4,37%, što je u okviru propisanog standarda poslovanja.

Neto mikrokreditni portfolio sa učešćem od 82,9% u ukupnoj aktivu mikrokreditnog sektora, iznosi 590 miliona KM, te je zabilježio rast u apsolutnom iznosu od 33,2 miliona KM ili 6%, od čega su neto mikrokrediti u MKF porasli za iznos od 28,6 miliona KM, odnosno 7,2%, a neto krediti u MKD za iznos od 4,6 miliona KM, odnosno 2,9% u odnosu na 31.12.2021. godine. U posmatranom

periodu, RKG na ukupan mikrokreditni portfolio veće su za 0,4 miliona KM ili 5,9%. RKG kod MKF smanjene su za 0,4 miliona KM ili 12%, dok su kod MKD povećane za iznos od 0,8 miliona KM, sa stopom rasta od 28,5%.

Ukupna vanbilansna evidencija sa 30.09.2022. godine iznosi 208,2 miliona KM i u odnosu na 31.12.2021. godine manja je za 2,7 miliona KM ili 1,3%, pri čemu je kod MKF smanjena za 1,3 miliona KM ili 0,7%, dok je kod MKD smanjena za 1,5 miliona KM ili 4,5%. Od ukupnog iznosa vanbilansne evidencije, na otpisane kredite (u koje su uključeni glavnica i redovna kamata, te zatezna kamata i sudski troškovi) odnosi se 151,2 miliona KM ili 71,8% vanbilansa, koji su za 1,8 miliona KM ili 1,2% veći u odnosu na kraj 2021. godine. Ukupan broj otpisanih mikrokreditnih partija sa 30.09.2022. godine je 36.972, što u odnosu na 31.12.2021. godine predstavlja smanjenje za ukupno 276 mikrokreditnih partija (0,7%), kao neto efekat novih otpisa, izvršenih trajnih otpisa i u potpunosti naplaćenih mikrokredita.

U grafikonu 11 prikazane su najveće bilansne stavke aktive i pasive po godinama.

2.1.2.2. Kapital i obaveze

Najveće stavke pasive mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30.09.2022. godine odnose se na: kapital koji iznosi 349,4 miliona KM i čini 49,1% ukupne pasive i obaveze po uzetim kreditima koje iznose 328,6 miliona KM ili 46,2% ukupne pasive. Preostali iznos od 33,3 miliona KM ili 4,7% odnosi se na ostale obaveze.

U prvih devet mjeseci 2022. godine ukupno povećanje kapitala na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH je iznosilo 15,5 miliona KM ili 4,6%, od čega je kapital MKF povećan za 11 miliona KM ili 3,9%, dok je kapital MKD u posmatranom periodu povećan za iznos od 4,5 miliona KM ili 8,6%. Struktura kapitala mikrokreditnog sektora u FBiH prikazana je u tabeli 41:

- 000 KM -

Tabela 41: Struktura kapitala mikrokreditnog sektora

R. br.	Opis	31.12.2021.				30.09.2022.				Indeks (9/5)
		Stanje za MKF	Stanje za MKD	Ukupno	%	Stanje za MKF	Stanje za MKD	Ukupno	%	
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=7+8	10	11
1.	Donirani kapital	48.098	0	48.098	14,4	48.098	0	48.098	13,8	100
2.	Osnovni kapital	3.696	34.177	37.873	11,3	3.696	34.177	37.873	10,8	100
3.	Višak/manjak prih. nad rash.	228.878	0	228.878	68,5	240.018	0	240.018	68,7	105
4.	Emisiona ažia	0	0	0	0,0	0	0	0	0,0	-
5.	Neraspor. dobit	0	7.566	7.566	2,3	0	12.928	12.928	3,7	171
6.	Zakonske rezerve	0	4.214	4.214	1,3	0	5.569	5.569	1,6	132
7.	Ostale rezerve	1.070	6.141	7.211	2,2	978	3.909	4.887	1,4	68
	Ukupno kapital	281.742	52.098	333.840	100	292.790	56.583	349.373	100	105

Ukupan kapital MKF iznosi 292,8 miliona KM ili 83,8% ukupnog kapitala mikrokreditnog sektora, a najveće stavke su višak prihoda nad rashodima, koji iznosi 240 miliona KM i čini 82% ukupnog kapitala MKF koji je veći za 11,1 milion KM ili 4,9% i donirani kapital koji iznosi 48,1 milion KM ili 16,4% koji je, u odnosu na kraj prethodne godine, na istom nivou. Od ukupnog iznosa doniranog kapitala, donacije za kreditni fond iskazuje devet MKF, pri čemu se na tri MKF odnosi 64,5%, a samo na jednu MKF 39,1% ukupnog iznosa donacija za kreditni fond. Pet najvećih pojedinačnih donatora u MKF u FBiH učestvuju sa 69,1% (33,2 miliona KM), pri čemu najveći donator samo jedne MKF ima učešće u iznosu od 10,1 milion KM ili 21% u ukupnom doniranom kapitalu. Preostale stavke kapitala MKF odnose se na osnovni kapital MKF i ostale rezerve u ukupnom iznosu od 4,7 miliona KM ili 1,6%.

Ukupan kapital MKD iznosi 56,6 miliona KM, što čini 16,2% ukupnog kapitala mikrokreditnog sektora, a u strukturi istog najveće stavke su osnovni kapital, u iznosu od 34,2 miliona KM ili 60,4% i neraspoređena dobit u iznosu od 12,9 miliona KM ili 22,8%, a preostalih 9,5 miliona KM ili 16,8% kapitala MKD odnosi se na zakonske i ostale rezerve.

Posmatrajući pokazatelj stope kapitala umanjenog za donirani kapital u odnosu na aktivu, koji sa 30.09.2022. godine na nivou mikrokreditnog sektora iznosi 42,35%, može se konstatovati da je isti u skladu sa propisanim ograničenjem.

Ročna struktura obaveza po uzetim kreditima prikazana je u tabeli 42:

- 000 KM -

Tabela 42: Ročna struktura uzetih kredita

R. br.	Opis	31.12.2021.				30.09.2022.				Indeks (9/5)
		MKF	MKD	Ukupno	%	MKF	MKD	Ukupno	%	
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=7+8	10	11
1.	Obav. po uzetim kratk. kred.	16.141	1.500	17.641	5,4	16.824	6.156	22.980	7,0	130
2.	Obav. po uzetim dug. kred.	184.670	121.238	305.908	93,9	190.230	113.322	303.552	92,4	99
3.	Obaveze po dosp. kamatama	1.115	1.285	2.400	0,7	1.138	989	2.127	0,6	89
	Ukupno	201.926	124.023	325.949	100	208.192	120.467	328.659	100	101

U odnosu na 31.12.2021. godine, obaveze po uzetim kreditima povećane su za iznos od 2,7 miliona KM ili 0,8%. U strukturi ukupnih obaveza po uzetim kreditima sa 30.09.2022. godine, kreditne obaveze MKF čine 63,3%, a MKD 36,7%. U pogledu ročne strukture obaveza po uzetim kreditima, u odnosu na 31.12.2021. godine, kratkoročne obaveze su sa 30.09.2022. godine povećane za 30,3%, dok su dugoročne obaveze smanjene za 0,8%. Obaveze po dospjelim kamatama smanjene su za 11,4%. Najveća dva kreditora mikrokreditnog sektora u FBiH sa

30.09.2022. godine su EFSE, Luksemburg - 30,5 miliona KM i GGF Southeast Europe B.V., Luksemburg - 16,6 miliona KM.

Ostale obaveze na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30.09.2022. godine iznose 33,3 miliona KM ili 4,7% ukupne pasive i u poređenju sa 31.12.2021. godine smanjene su za iznos od 0,4 miliona KM ili 1,1%.

2.1.2.3. Aktiva i kvalitet aktive

Mikrokreditni portfolio iskazan u bruto iznosu u ukupnoj bilansnoj sumi mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30.09.2022. godine učestvuje sa 83,9% ukupne aktive mikrokreditnog sektora i iznosi 596,9 miliona KM. Ukoliko se isti umanjuje za pripadajuće RKG u ukupnom iznosu od 6,9 miliona KM, neto mikrokreditni portfolio iznosi 590 miliona KM, a isti čini 82,9% ukupne aktive mikrokreditnog sektora u FBiH (tabela 43). U poređenju sa 31.12.2021. godine bruto mikrokreditni portfolio je povećan za iznos od 33,6 miliona KM ili 6%, a neto mikrokreditni portfolio za iznos od 33,2 miliona KM ili 6%. U istom periodu nivo RKG je povećan za 0,4 miliona KM ili 5,9%.

U strukturi ukupnog neto mikrokreditnog portfolija sa 30.09.2022. godine, neto mikrokrediti MKF iznose 427,9 miliona KM i čine 72,5% ukupnih neto mikrokredita na nivou sektora, dok se na MKD odnosi iznos od 162,1 milion KM ili 27,5% ukupnih neto mikrokredita na nivou sektora.

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2021.			30.09.2022.			Indeks (8/5)
		MKF	MKD	Ukupno	MKF	MKD	Ukupno	
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8=6+7	9
1.	Mikrokrediti (bruto)	402.924	160.441	563.365	431.079	165.868	596.947	106
2.	RKG	3.631	2.888	6.519	3.195	3.710	6.905	106
3.	Neto mikrokrediti (1.-2.)	399.293	157.553	556.846	427.884	162.158	590.042	106

Detaljni podaci o sektorskoj i ročnoj strukturi mikrokreditnog portfolija (umanjenog za odgođeni prihod po osnovu naknada) na dan 30.09.2022. godine prikazani su u tabeli 44:

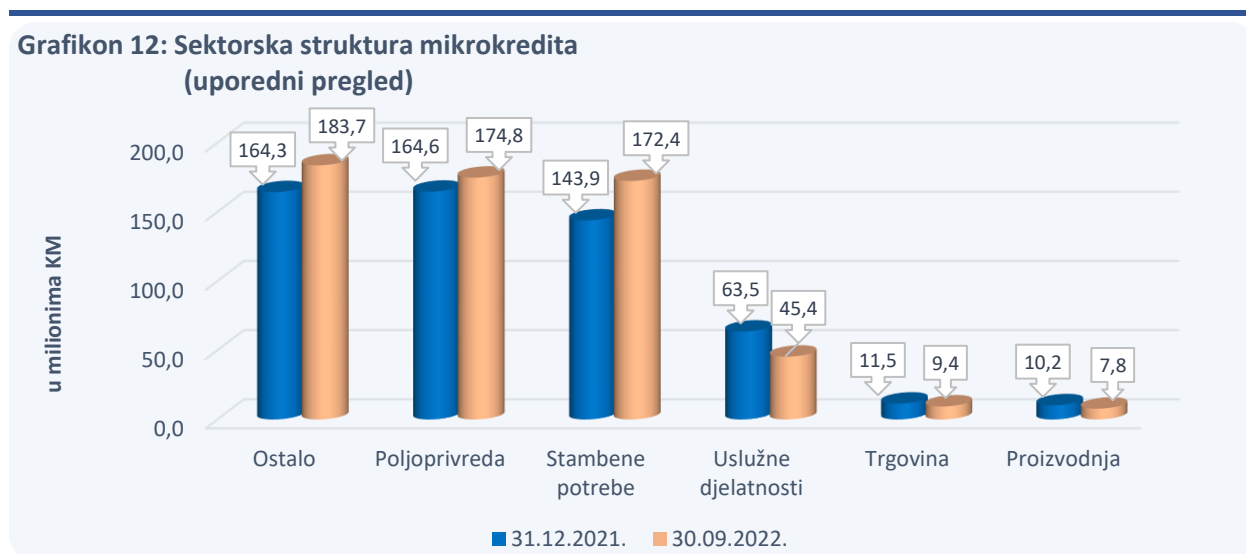
- 000 KM -

R. br.	Mikrokrediti	Kratkoročni mikrokrediti	Dugoročni mikrokrediti	Dospjela potraživanja	Ukupno	%
1	2	3	4	5	6=3+4+5	7
1.	Pravnim licima					
a)	Uslužne djelatnosti	274	8.294	42	8.610	54,3
b)	Trgovina	220	2.884	32	3.136	19,8
c)	Poljoprivreda	47	943	3	993	6,3
d)	Proizvodnja	99	2.833	8	2.940	18,5
e)	Ostalo	36	143	1	180	1,1
	Ukupno 1	676	15.097	86	15.859	100
2.	Fizičkim licima					
a)	Uslužne djelatnosti	875	35.738	172	36.785	6,4
b)	Trgovina	247	5.924	33	6.204	1,1
c)	Poljoprivreda	5.072	168.320	406	173.798	30,1
d)	Proizvodnja	124	4.756	19	4.899	0,8
e)	Stambene potrebe	3.762	168.363	296	172.421	29,8
f)	Ostalo	16.150	166.617	785	183.552	31,8
	Ukupno 2	26.230	549.718	1.711	577.659	100
	Ukupno (1+2)	26.906	564.815	1.797	593.518	

U ročnoj strukturi mikrokreditnog portfolija sa 30.09.2022. godine, najveće učešće imaju dugoročni mikrokrediti sa 95,2%, kratkoročni mikrokrediti učestvuju sa 4,5% i dospjela potraživanja po mikrokreditima sa 0,3%.

Posmatrajući sektorsku strukturu, dominantno je učešće mikrokredita odobrenih fizičkim licima u visini od 97,3%, a preostalih 2,7% se odnosi na mikrokredite odobrene pravnim licima. U okviru mikrokreditnog portfolija fizičkih lica, najveće je učešće mikrokredita odobrenih za ostale sektore 31,8%, te za poljoprivredu koje je iznosilo 30,1%. Prema visini učešća slijede mikrokrediti odobreni za stambene potrebe sa 29,8% i uslužne djelatnosti sa 6,4%. Učešće mikrokredita za trgovinu je 1,1%, a za proizvodnju 0,8%. U strukturi mikrokredita odobrenih pravnim licima, dominantno je učešće mikrokredita za uslužne djelatnosti sa 54,3%.

U grafikonu 12 prikazana je sektorska struktura mikrokredita sa uporednim pregledom po godinama.

U tabeli 45 daje se pregled potraživanja sa pripadajućim rezervisanjima po grupama prema broju dana kašnjenja, kao i podatak o nenaplaćenim dospjelim potraživanjima preko 180 dana, koja su isknjžena iz bilansa stanja, na dan 30.09.2022. godine:

- 000 KM -

Tabela 45: RKG

R. br.	Dani kašnjenja	Stope rezerv.	Iznos kredita	Učešće (%)	Dospjela kamata		Iznos ost. stavki aktive	Po mikrokr.	Rezervisanja			Ukupna rezervisanja
1	2	3	4	5	Stopa rezer.	Iznos kamate	8	9=4x3	Po dosp. kam. 10=7x6	Po ost. stav. aktive 11=8x3	Više izdv. rezerve 12	13=9+10+11+12
1.	0	0%	578.114	97,4	0%	334	415	0	0	0	27	27
2.	1-15	2%	4.586	0,8	2%	125	0	92	2	0	17	111
3.	16-30	15%	3.847	0,6	100%	95	0	577	95	0	83	755
4.	31-60	50%	2.304	0,4	100%	101	0	1.152	101	0	79	1.332
5.	61-90	80%	1.569	0,3	100%	76	0	1.255	76	0	45	1.376
6.	91-180	100%	3.098	0,5	100%	206	0	3.098	206	0	0	3.304
	Ukupno		593.518	100		937	415	6.174	480	0	251	6.905
7.	preko 180	Otpis	2.151	-	-	431	0	0	0	0	0	0

U mikrokreditnom portfoliju na nivou sektora, 97,4% se odnosi na mikrokredite u čijoj otplati nema kašnjenja, dok kod preostalih 2,6% mikrokredita ima kašnjenja, od čega se na kašnjenja do 30 dana odnosi 1,4% mikrokredita, a na kašnjenja u otplati od 31 do 180 dana 1,2% mikrokredita. Od ukupnog iznosa dospjele kamate (0,9 miliona KM), kašnjenja u plaćanju do 30 dana čine 23,5%, a kašnjenja od 31 do 180 dana čine 40,9%. Ukupan iznos rezervisanja po osnovu

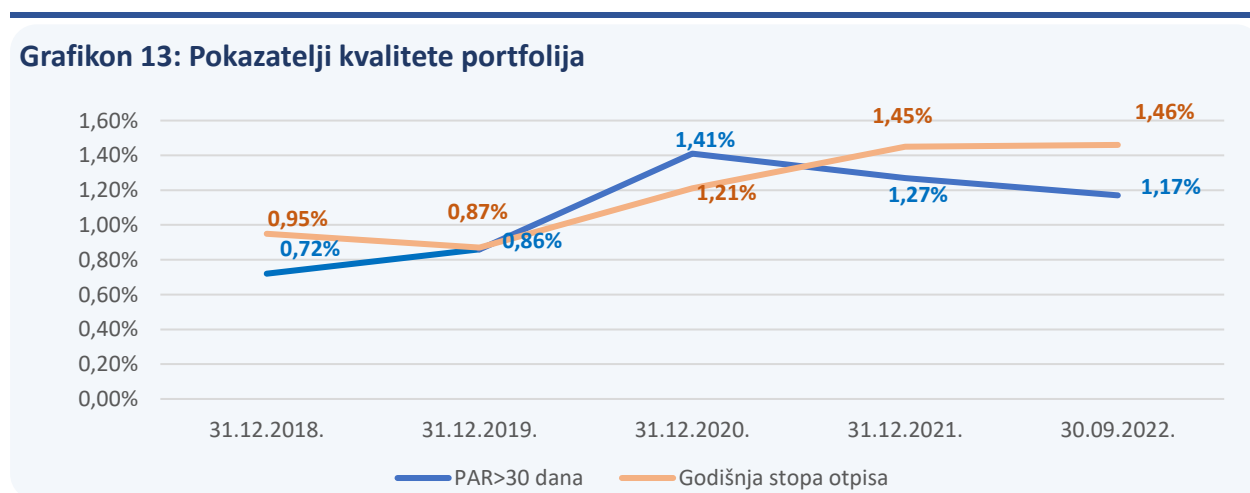
mikrokredita, kamata i ostalih stavki aktive sa 30.09.2022. godine je 6,9 miliona KM, a najveću stavku čine rezervisanja izvršena po mikrokreditima u kašnjenju od 91 do 180 dana, koja iznose 3,3 miliona KM i čine 47,8% ukupnog iznosa rezervisanja. Omjer RKG sa 30.09.2022. godine iznosi 1,04%, što u poređenju sa istim omjerom 31.12.2021. godine, kada je iznosio 1,09%, predstavlja smanjenje za 0,05 procentnih poena.

Ključni pokazatelji kvalitete mikrokreditnog portfolija

Pokazatelj portfolija u riziku preko 30 dana kašnjenja (PAR>30 dana) sa 30.09.2022. godine na nivou mikrokreditnog sektora iznosi 1,17% i smanjen je za 0,10 procentnih poena u odnosu na 31.12.2021. godine. Ovaj pokazatelj rizičnosti mikrokreditnog portfolija na nivou sektora je u okviru propisanog standarda.

Na nivou mikrokreditnog sektora, godišnja stopa otpisa mikrokredita sa 30.09.2022. godine iznosi 1,46%, što je u okviru propisanog standarda.

U grafikonu 13 prikazani su pokazatelji kvalitete portfolija sa uporednim pregledom po godinama.

Ponderisane NKS i EKS na mikrokredite

U periodu od 01.01. do 30.09.2022. godine, MKO sa sjedištem u FBiH zaključile su ukupno 110.647 ugovora, te isplatile 412,9 miliona KM mikrokredita, što je za 4.859 ugovora ili 4,6% više u odnosu na isti period prethodne godine, odnosno u vrijednosti isplata za 45,5 miliona KM ili 12,4% više isplata u odnosu na posmatrani period. Kod MKO sa sjedištem u FBiH, prosječna ponderisana NKS na ukupne mikrokredite je iznosila 18,96%, a EKS 23,33%, pri čemu je NKS na kratkoročne mikrokredite iznosila 20,28%, a na dugoročne 18,80%, te EKS na kratkoročne mikrokredite 28,99%, odnosno 22,66% na dugoročne mikrokredite. Prosječna ponderisana EKS na ukupne mikrokredite koje su isplatile MKO sa sjedištem u FBiH u periodu 01.01. - 30.09.2022. godine, bilježi smanjenje za 1,03 procentna poena u odnosu na isti period 2021. godine, pri čemu je prosječna ponderisana EKS na kratkoročne mikrokredite zabilježila pad za 0,82 procentna poena, dok je na dugoročne mikrokredite zabilježila pad za 0,92 procentna poena.

U Prilogu 11. daje se pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS, prema ročnosti i namjeni, za mikrokredite koje su u periodu 01.01. - 30.09.2022. godine isplatile MKO sa sjedištem u FBiH.

U Prilogu 11a. daje se uporedni pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS na isplaćene mikrokredite (kratkoročne, dugoročne i ukupne) u periodu 2018. - 2022. godina.

2.1.2.4. Finansijski rezultat mikrokreditnog sektora FBiH

Na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH za period 01.01. - 30.09.2022. godine iskazan je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 11,8 miliona KM (tabela 46), što je za jedan milion KM ili 7,7% manje u odnosu na isti period 2021. godine. Na izvještajni datum, MKO su ukupno iskazale 16 miliona KM viška prihoda nad rashodima, odnosno dobiti i 4,2 miliona KM manjka prihoda nad rashodima, odnosno gubitka.

- 000 KM -

R. br.	Opis	01.01. - 30.09.2021.						01.01. - 30.09.2022.					
		Iznos			Broj MKO			Iznos			Broj MKO		
		MKF	MKD	Ukupno	MKF	MKD	Ukupno	MKF	MKD	Ukupno	MKF	MKD	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Višak prihoda nad rashodima/Dobit	11.443	5.610	17.053	8	2	10	11.446	4.598	16.044	7	2	9
2.	Manjak prihoda nad rashodima/Gubitak	152	4.090	4.242	2	1	3	390	3.832	4.222	3	1	4
	Ukupno	11.291	1.520	12.811	10	3	13	11.056	766	11.822	10	3	13

MKF su iskazale višak prihoda nad rashodima u iznosu od 11 miliona KM, koji je za 0,2 miliona KM manji u odnosu na isti period prethodne godine, dok su MKD iskazala neto dobit u iznosu od 0,8 miliona KM, koja je za 0,7 miliona KM manja u odnosu na isti period prethodne godine. Iskazani ukupni višak prihoda nad rashodima MKF iznosio je 11,4 miliona KM (sedam MKF), a manjak prihoda nad rashodima su iskazale tri MKF u iznosu od 0,4 miliona KM. Dobit su iskazala dva MKD u iznosu od 4,6 miliona KM, dok je jedno MKD iskazalo gubitak u iznosu od 3,8 miliona KM. U prilogima 12. i 13. dati su zbirni bilansi uspjeha za MKF i MKD.

Ukupni prihodi mikrokreditnog sektora u FBiH

Prema izvještajnim podacima MKO, ukupni prihodi mikrokreditnog sektora u FBiH ostvareni u periodu 01.01. - 30.09.2022. godine iznose 93,8 miliona KM i isti su veći za 5,4 miliona KM ili 6,1% u odnosu na isti period prethodne godine (tabela 47).

- 000 KM -

R. br.	Struktura ukupnih prihoda	01.01. - 30.09.2021.				Učešće %	01.01. - 30.09.2022.				Indeks (9/5)
		MKF	MKD	Ukupno	MKF		MKD	Ukupno	Učešće %		
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=7+8	10	11	
1.	Prihod od kamata i slični prihodi										
1.1.	Kamata na kamatonosnim računima depozita kod depozitnih institucija	7	2	9	0,0	2	1	3	0,0	33	
1.2.	Kamate na plasmane bankama	5	0	5	0,0	14	0	14	0,0	280	
1.3.	Kamate na kredite	54.089	21.727	75.816	85,8	57.127	23.163	80.290	85,6	106	
1.4.	Naknade za obradu kredita	3.150	1.103	4.253	4,8	3.709	1.131	4.840	5,1	114	
1.5.	Naknade za prijev. otplatu kredita	331	172	503	0,6	430	205	635	0,7	126	
1.6.	Ostali prihodi od kamata i sl. prihodi	774	70	844	1,0	847	246	1.093	1,2	130	
	Ukupno	58.356	23.074	81.430	92,2	62.129	24.746	86.875	92,6	107	
2.	Operativni prihodi										
2.1.	Naknade za izvršene usluge	130	0	130	0,1	172	0	172	0,2	132	
2.2.	Prihod od naplaćenih otpisanih potraž.	5.311	405	5.716	6,5	5.090	558	5.648	6,0	99	
2.3.	Ostali operativni prihodi	10	13	23	0,0	6	13	19	0,0	83	
	Ukupno	5.451	418	5.869	6,6	5.268	571	5.839	6,2	99	
3.	Ostali poslovni prihodi	947	150	1.097	1,2	942	140	1.082	1,2	99	
	Ukupni prihodi (1+2+3)	64.754	23.642	88.396	100	68.339	25.457	93.796	100	106	

U strukturi ukupnih prihoda MKO, prihodi od kamata i slični prihodi učestvuju sa 92,6%, operativni prihodi sa 6,2%, a ostali poslovni prihodi sa 1,2%. U odnosu na isti period prethodne godine, prihodi od kamata i slični prihodi, zabilježili su porast od 5,4 miliona KM ili 6,7%. Prihodi od kamata na kredite, kao najznačajnija stavka prihoda od kamata i sličnih prihoda porasli su za 4,5 miliona KM ili 5,9%.

Operativni prihodi MKO u posmatranom periodu zabilježili su neznatan pad od 30 hiljada KM ili 0,5%, pri čemu su prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja, kao dominantna stavka, smanjeni za 68 hiljada KM ili 1,2%. Ostali poslovni prihodi zabilježili su pad u iznosu od 15 hiljada KM ili 1,4%.

Ukupni rashodi mikrokreditnog sektora u FBiH

Prema izvještajnim podacima MKO, ukupni rashodi mikrokreditnog sektora u FBiH za period 01.01. - 30.09.2022. godine iznose 82 miliona KM i isti su veći za 6,4 miliona KM ili 8,4% u odnosu na isti period prethodne godine (tabela 48).

- 000 KM -

R. br.	Struktura ukupnih rashoda	01.01.-30.09.2021.				01.01.-30.09.2022.				Indeks (9/5)
		MKF	MKD	Ukupno	Učešće %	MKF	MKD	Ukupno	Učešće %	
1	2	3	4	5=3+4	6	7	8	9=7+8	10	11
1.	Rashodi od kamata i slični rashodi									
1.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	4.836	3.190	8.026	10,6	4.791	3.438	8.229	10,0	103
1.2.	Naknade za primljene kredite	492	382	874	1,2	508	422	930	1,1	106
1.3.	Naknade za prijev. otplatu kredita	0	0	0	0,0	0	0	0	0,0	-
1.4.	Ostali rashodi po kamatama i sl. rashodi	335	1.366	1.701	2,2	324	1.633	1.957	2,4	115
	Ukupno	5.663	4.938	10.601	14,0	5.623	5.493	11.116	13,5	105
2.	Operativni rashodi									
2.1.	Troškovi plata i doprinosa	27.957	7.068	35.025	46,3	29.947	7.661	37.608	45,9	107
2.2.	Troškovi amortizacije	3.313	977	4.290	5,7	3.433	1.084	4.517	5,5	105
2.3.	Materijalni troškovi	1.372	342	1.714	2,3	1.636	427	2.063	2,5	120
2.4.	Troškovi usluga	9.027	4.359	13.386	17,7	10.255	4.744	14.999	18,3	112
2.5.	Ostali operativni troškovi	1.819	629	2.448	3,2	1.919	460	2.379	2,9	97
	Ukupno	43.488	13.375	56.863	75,2	47.190	14.376	61.566	75,1	108
3.	Ostali poslovni rashodi	377	58	435	0,6	473	174	647	0,8	149
4.	Troškovi rezer. za kred. i dr. gubitke	2.928	3.127	6.055	8,0	3.052	4.137	7.189	8,8	119
5.	Porez na višak prih. nad rash./dobit	1.007	624	1.631	2,2	945	511	1.456	1,8	89
	Ukupni rashodi (1+2+3+4+5)	53.463	22.122	75.585	100	57.283	24.691	81.974	100	108

U strukturi ukupnih rashoda MKO, dominiraju operativni rashodi sa učešćem od 75,1%, dok rashodi od kamata i slični rashodi učestvuju sa 13,5%, te troškovi rezervisanja za kreditne i druge gubitke sa 8,8%. Na ostale poslovne rashode i porez na višak prihoda nad rashodima, odnosno dobit odnosi se 2,6% ukupnih rashoda MKO.

U posmatranom periodu rashodi od kamata i slični rashodi povećani su za 0,5 miliona KM ili 4,9%, pri čemu su naknade za primljene kredite i ostali rashodi po kamatama i slični rashodi povećani za 6,4%, odnosno 15%. Rashodi po kamatama na pozajmljena sredstva povećani su za 2,5%.

Operativni rashodi MKF, kao dominantna stavka ukupnih rashoda, povećani su za 4,7 miliona KM ili 8,3%, pri čemu su troškovi plaća i doprinosa, kao najznačajnija stavka, porasli za 2,6 miliona KM ili 7,4%. Troškovi usluga su porasli za 1,6 miliona KM ili 12%, a materijalni troškovi za 0,3 miliona KM ili 20,4%, dok su ostali operativni troškovi smanjeni za 69 hiljada KM odnosno 2,8%. Troškovi amortizacije su porasli za 5,3%.

Ostali poslovni rashodi porasli su za 0,2 miliona KM ili 48,7%, od čega su najviši rast imali gubici od prodaje osnovnih sredstava i nematerijalnih ulaganja i gubici po osnovu rashodovanja i otpisa osnovnih sredstava i nematerijalnih ulaganja, dok su troškovi rezervisanja za kreditne i druge gubitke porasli za 1,1 milion KM ili 18,7%. Troškovi poreza na višak prihoda nad rashodima, odnosno dobit su manji za 0,2 miliona KM ili 10,7%.

Pokazatelji efikasnosti i održivosti mikrokreditnog sektora FBiH

Operativna efikasnost poslovanja mikrokreditnog sektora FBiH sa 30.09.2022. godine iznosi 18,53%, što je u okviru propisanog pokazatelja.

Prema izvještajnim podacima na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH sa 30.09.2022. godine prilagođeni povrat na aktivu za inflaciju, tržišnu cijenu kapitala i donacije (AROA), je pozitivan i iznosi 2,28%. Pokazatelj operativne održivosti mikrokreditnog sektora FBiH, koji se koristi kao uobičajeni standard i iskazuje odnosom ukupnih prihoda (umanjenih za naplatu otpisanih potraživanja i ostalih poslovnih prihoda) i ukupnih rashoda, iznosi 116,49%.

2.1.3. PREPORUKE ZA MIKROKREDITNI SEKTOR

FBA će u okviru propisanih nadležnosti za nadzor mikrokreditnog sektora u FBiH nastaviti sa planiranim supervizorskim aktivnostima, koje će biti usmjerene na:

- praćenje usklađenosti poslovanja MKO sa regulatornim okvirom, u pogledu ostvarenja ciljeva mikrokreditiranja, u smislu poboljšanja materijalnog položaja korisnika mikrokredita, doprinosa povećanju zaposlenosti i podrške razvoju poduzetništva, povećanju transparentnosti poslovanja i zaštite prava korisnika finansijskih usluga;
- pravovremeno i adekvatno poduzimanje aktivnosti u MKO u skladu sa izrečenim korektivnim mjerama na otklanjanju nepravilnosti i slabosti u poslovanju;
- praćenje makroekonomskih prilika i uticaja na MKO sektor, te ublažavanje efekata na krajnje korisnike kredita.

Mikrokreditni sektor u FBiH treba da u svom poslovanju, dosljedno primjenjuje propisane standarde i ograničenja u obavljanju poslova mikrokreditiranja, izvještavanja i revizije. U vezi sa navedenim, potrebno je da nadležna upravljačka tijela MKO osiguraju usklađenost poslovanja sa regulatornim okvirom i propisanim standardima, a posebno u pogledu:

- obavljanja djelatnosti mikrokreditiranja radi poboljšanja materijalnog položaja korisnika, povećanja zaposlenosti i pružanja podrške razvoju poduzetništva, polazeći od zakonom propisanih ciljeva mikrokreditiranja uz dosljednu primjenu Zakona o zaštiti korisnika finansijskih usluga²⁶, uključujući i usklađivanje politika kamatnih stopa na mikrokredite sa propisanim ciljevima mikrokreditiranja, dajući na taj način doprinos stabilnosti i održivosti mikrokreditnog sektora u FBiH;
- održavanja i unapređenja dobrih praksi upravljanja rizicima kojima su ili kojima bi mogle biti izložene MKO, efikasnosti sistema internih kontrola i neovisne funkcije interne revizije;
- optimiziranja resursa i primjene principa odgovornog mikrokreditiranja;
- usklađivanja, odnosno unapređenja pokazatelja operativne efikasnosti i operativne održivosti;
- nastavka i unapređenja saradnje sa AMFI, u smislu pružanja stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative za MKO;

²⁶ „Službene novine FBiH“, broj 31/14

- redovnog, ažurnog i tačnog dostavljanja podataka CBBiH za potrebe vođenja CRK-a i
- poboljšanja transparentnosti poslovanja.

MKF koje su manje kapitalizirane i/ili imaju materijalno značajan iznos otpisanih mikrokredita trebaju uspostaviti i realizirati jasna i konzistentna strateška opredjeljenja u pogledu održivosti poslovanja, mogućeg iznalaženja prihvatljivih partnera za konsolidaciju, kako bi se optimizirali resursi, očuvala donirana sredstva, osigurala podrška stranih kreditora, te obezbijedila održivost radnih mjesta u MKO, što će biti predmet supervizorske pažnje sa ciljem očuvanja stabilnosti mikrokreditnog sektora i ostvarenja zakonom propisanih ciljeva i djelatnosti mikrokreditiranja u FBiH.

2.2. LIZING SEKTOR

2.2.1. STRUKTURA LIZING SEKTORA U FBiH

2.2.1.1. Broj lizing društava i podružnica

Dozvolu FBA za obavljanje poslova lizinga na dan 30.09.2022. godine ima pet lizing društava u FBiH, te je u odnosu na kraj prethodne godine broj lizing društava povećan za jedno društvo, koje je registrovano u prvom kvartalu 2022. godine. U Prilogu 14. daju se osnovni podaci o lizing društvima koja sa 30.09.2022. godine čine lizing sektor u FBiH. Tri lizing društva imaju osnovanu po jednu podružnicu u RS-u.

2.2.1.2. Struktura vlasništva

Struktura vlasništva lizing društava u FBiH, prema podacima sa 30.09.2022. godine je sljedeća: tri lizing društva su u 100%-tnom vlasništvu nerezidentnih pravnih lica, jedno lizing društvo je u većinskom vlasništvu nerezidentnog pravnog lica, dok je jedno lizing društvo u 100%-tnom vlasništvu rezidentnog pravnog lica.

2.2.1.3. Kadrovska struktura

Na dan 30.09.2022. godine u lizing sektoru u FBiH je zaposleno 104 radnika, što je za tri radnika ili 3% više u odnosu na kraj prethodne godine (tabela 49).

Tabela 49: Kvalifikaciona struktura zaposlenih u lizing društvima FBiH

R. br.	Stepen stručne sprema	31.12.2021.		30.09.2022.		Indeks (5/3)
		Broj zaposlenih	Učešće %	Broj zaposlenih	Učešće %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Visoka stručna sprema – VSS	73	72,3	81	77,9	111
2.	Viša stručna sprema – VŠS	4	4,0	3	2,9	75
3.	Srednja stručna sprema – SSS	18	17,8	15	14,4	83
4.	Ostali	6	5,9	5	4,8	83
	Ukupno	101	100	104	100	103

Efikasnost zaposlenih prilikom ocjene performansi lizing društva zasniva se na omjeru aktive i broja zaposlenih. Prema pokazateljima na dan 30.09.2022. godine na nivou lizinga sektora u FBiH na svakog zaposlenog odnosilo se 4,3 miliona KM aktive, što je za 0,6 miliona KM ili 15,6% više u odnosu na 31.12.2021. godine.

2.2.2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA

2.2.2.1. Bilans stanja

Ukupna aktiva lizing sektora u FBiH na dan 30.09.2022. godine iznosi 444,8 miliona KM i veća je za 71,1 milion KM ili 19% u odnosu na 31.12.2021. godine. Na dva lizing društva, posmatrano po veličini aktive, odnosi se 69% ukupne aktive lizing sektora u FBiH.

U Prilogu 15. dat je Zbirni bilans stanja lizing društava u FBiH, dok je u Prilogu 16. dat pregled osnovnih pokazatelja lizing društava u FBiH, prema izvještajnim podacima sa stanjem na dan 30.09.2022. godine. U tabeli 50 daje se sažeti bilans stanja lizing sektora.

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2021.	Učešće %	30.09.2022.	Učešće %	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
AKTIVA						
1.	Novac i novčani ekvivalenti	4.391	1,2	7.948	1,8	181
2.	Plasmani bankama	8.240	2,2	13.652	3,1	166
3.	Potraživanja po finansijskom lizingu, neto	290.647	77,8	339.068	76,2	117
3a)	Potraživanja po finansijskom lizingu, bruto	318.640	85,3	371.074	83,4	116
3b)	Rezerve za gubitke	5.681	1,5	4.985	1,1	88
3c)	Odgođeni prihod po osnovu kamata	21.996	5,9	26.643	6,0	121
3d)	Odgođeni prihod po osnovu naknada	316	0,1	378	0,1	120
4.	Potraživanja od supsidijarnih lica	0	0,0	0	0,0	-
5.	Materijalna i nematerijalna imovina, neto	64.259	17,2	77.965	17,5	121
5a)	Materijalna i nematerijalna imovina - vlastita sredstva, neto	1.557	0,4	1.223	0,3	79
5b)	Materijalna i nematerijalna imovina - operativnog lizinga, neto	62.702	16,8	76.742	17,2	122
6.	Dugoročne investicije	368	0,1	370	0,1	101
7.	Ostala aktiva	5.831	1,5	5.798	1,3	99
Ukupno aktiva		373.736	100	444.801	100	119
PASIVA						
8.	Obaveze po uzetim kreditima	336.293	90,0	397.497	89,4	118
9.	Ostale obaveze	7.957	2,1	10.783	2,4	136
10.	Kapital	29.486	7,9	36.521	8,2	124
Ukupna pasiva		373.736	100	444.801	100	119
11.	Vanbilansna evidencija	106.550		80.715		76

U strukturi ukupne aktive lizing sektora u FBiH najznačajnije je učešće neto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga, koja iznose 339,1 milion KM ili 76,2% ukupne aktive. U poređenju sa 31.12.2021. godine, neto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga veća su za 48,4 miliona KM ili 16,7%, dok su bruto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga veća za iznos od 52,4 miliona KM ili 16,4%. Jedna banka koja obavlja poslove finansijskog lizinga, na 30.09.2022. godine iskazuje neto potraživanja po osnovu ugovora finansijskog lizinga u ukupnom iznosu od 36,6 miliona KM, što ukazuje da neto potraživanja na nivou lizing sistema iznose 375,7 miliona KM i ista su za 45,2 miliona KM ili 13,7% veća u odnosu na kraj prethodne godine.

Bilansna pozicija novac i novčani ekvivalenti na dan 30.09.2022. godine iznosi 7,9 miliona KM, što čini 1,8% ukupne aktive, a ista je za 3,6 miliona KM ili 81% veća u odnosu na 31.12.2021. godine, usljed osnivanja novog lizing društva čije je učešće u navedenoj bilansnoj poziciji 46,2%. Plasmani bankama, koje iskazuje jedno lizing društvo, na dan 30.09.2022. godine iznose 13,7 miliona KM, što čini 3,1% ukupne aktive lizing sektora u FBiH, a što je za 5,4 miliona KM ili 65,7% više u odnosu na 31.12.2021. godine.

Neto vrijednost osnovnih sredstava finansiranih putem operativnog lizinga na dan 30.09.2022. godine, koju iskazuju tri lizing društva, iznosi 76,7 miliona KM i za 14 miliona KM ili 22,4% je povećana u odnosu na 31.12.2021. godine.

U strukturi potraživanja po osnovu finansijskog lizinga na nivou lizinga sektora u FBiH, posmatrano prema predmetu lizinga, ugovori koji su odobreni po osnovu finansiranja putničkih vozila i vozila za obavljanje djelatnosti učestvuju sa 85,9%, ugovori po osnovu finansiranja mašina i opreme učestvuju sa 13,7%, dok se na ugovore putem kojih su finansirane nekretnine odnosi 0,4%. Prema korisniku lizinga, najveći dio se odnosi na ugovore odobrene pravnim licima (89,7%), te na ugovore odobrene fizičkim licima (6,2%).

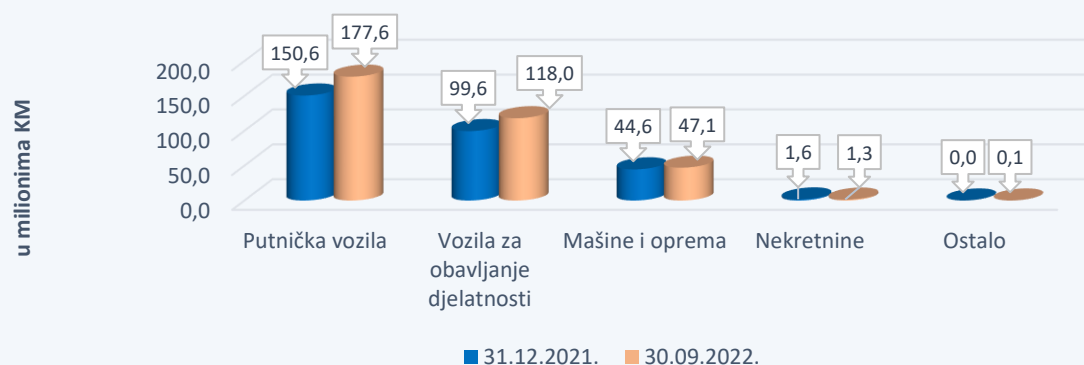
U tabeli 51 iskazana je struktura potraživanja po finansijskom lizingu na nivou lizing sektora u FBiH (bruto potraživanja umanjena za odgođene prihode po osnovu kamata i naknada) na dan 30.09.2022. godine.

- 000 KM -

R. br.	Opis	Kratkoročna potraživanja	Dugoročna potraživanja	Dospjela potraživanja	Ukupna potraživanja	Učešće %
1	2	3	4	5	6	7
1.	Prema predmetu lizinga					
1.1.	Putnička vozila	56.550	120.057	997	177.604	51,6
1.2.	Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	42.054	74.902	1.019	117.975	34,3
1.3.	Mašine i oprema	18.949	27.510	664	47.123	13,7
1.4.	Nekretnine	153	1.075	21	1.249	0,4
1.5.	Ostalo	41	60	1	102	0,0
	Ukupno	117.747	223.604	2.702	344.053	100
2.	Prema korisniku lizinga					
2.1.	Pravna lica	106.798	199.370	2.435	308.603	89,7
2.2.	Preduzetnici	4.108	7.729	85	11.922	3,4
2.3.	Fizička lica	6.033	15.015	173	21.221	6,2
2.4.	Ostalo	808	1.490	9	2.307	0,7
	Ukupno	117.747	223.604	2.702	344.053	100

U grafikonu 14 prikazana je struktura potraživanja po finansijskom lizingu sa uporednim pregledom po godinama.

Grafikon 14: Struktura potraživanja po finansijskom lizingu (uporedni pregled)

2.2.2.2. Kapital i obaveze

Ukupni kapital lizing društava na 30.09.2022. godine iznosi 36,5 miliona KM, što čini 8,2% ukupne pasive lizing sektora u FBiH, a u poređenju sa 31.12.2021. godine, navedena pozicija je povećana za sedam miliona KM ili 23,9%.

Ukupne obaveze lizing sektora na dan 30.09.2022. godine iznose 408,3 miliona KM, što čini 91,8% ukupne pasive lizing društava u FBiH. U poređenju sa stanjem na 31.12.2021. godine ukupne obaveze na nivou sektora povećane su za iznos od 64 miliona KM ili 18,6%.

Obaveze lizing društava u FBiH po uzetim kreditima na dan 30.09.2022. godine iznose 397,5 miliona KM, te predstavljaju dominantan izvor u strukturi ukupne pasive lizing sektora u FBiH, obzirom da čine 89,4% ukupne pasive. U poređenju sa 31.12.2021. godine, pozicija obaveza po kreditima je veća za iznos od 61,2 miliona KM ili 18,2%. Posmatrano prema ugovorenoj ročnosti, dominantno je učešće dugoročnih kredita u obavezama po uzetim kreditima.

2.2.2.3. Aktiva i kvalitet aktive

Prema izvještajnim podacima na nivou lizing sektora u FBiH, rezerve za gubitke po finansijskom lizingu na dan 30.09.2022. godine (tabela 52) iskazane su u iznosu od pet miliona KM i manje su u odnosu na 31.12.2021. godine za 0,7 miliona KM ili 12,3%.

U strukturi potraživanja po finansijskom lizingu na dan 30.09.2022. godine iskazano je ukupno 2,7 miliona KM dospjelih neizmirenih potraživanja, koja su veća za 0,3 miliona KM ili 13,1% u odnosu na 31.12.2021. godine.

- 000 KM -

Tabela 52: Pregled rezervi za finansijski lizing

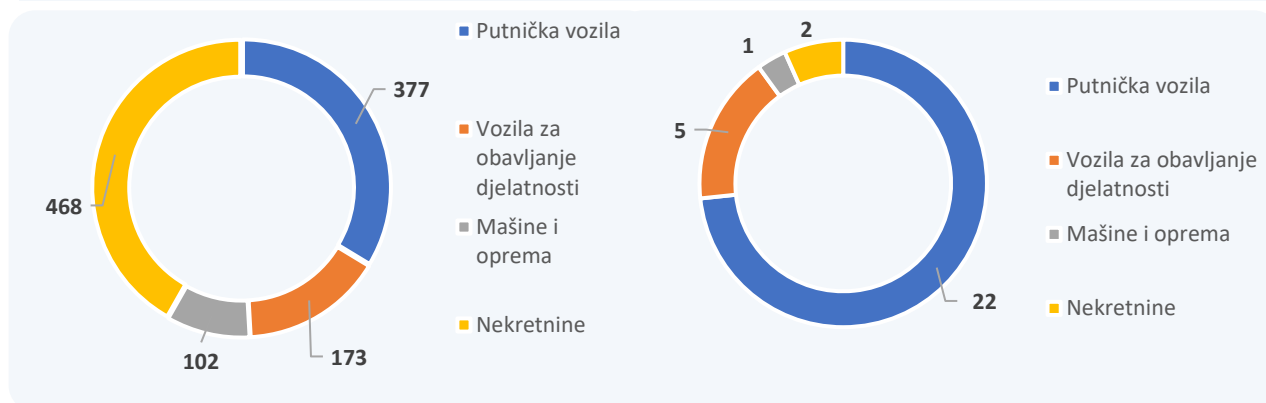
R. br.	Dani kašnjenja	Stopa rezerv. za finans. lizing (pokretne stvari)	Stopa rezerv. za finans. lizing (nepokr. stvari)	Iznos potraž. za pokretne stvari	Iznos potraž. za nepokr. stvari	Iznos osnovice za pokretne stvari	Iznos osnovice za nepokr. stvari	Rezerve			Ukupne rezerve
								Za pokretne stvari	Za nepokr. stvari	Više obrač. i izdvojene rezerve	
1	2	3	4	5	6	7	8	9=7x3	10=8x4	11	12=9+10+11
1.	0-60	0,5%	0,5%	341.279	1.266	56.340	525	282	3	4.514	4.799
2.	60-90	10%	10%	1.070	0	234	0	23	0	12	35
3.	90-180	50%	50%	311	0	8	0	4	0	39	43
4.	preko 180	100%	75%	127	0	108	0	108	0	0	108
5.	preko 360	100%	100%	0	0	0	0	0	0	0	0
Ukupno				342.787	1.266	56.690	525	417	3	4.565	4.985

Ukupan iznos otpisanih potraživanja na dan 30.09.2022. godine iznosi 6,8 miliona KM, što je smanjenje u odnosu na 31.12.2021. godine za 173 hiljade KM ili 2,5%.

Procijenjena tržišna vrijednost izuzetih predmeta lizinga, usljed raskida lizing ugovora sa korisnikom lizinga na dan 30.09.2022. godine na nivou lizing sektora FBiH iznosi 1,1 milion KM i povećana je u odnosu na 31.12.2021. godine za 0,8 miliona KM ili 35,3%, dok je ukupno 30 izuzetih predmeta, što je za 11 predmeta više u odnosu na kraj prethodne godine (grafikon 15). Kod jednog lizing društva koje ima 75,5% učešća u procijenjenoj tržišnoj vrijednosti izuzetih predmeta lizinga, zabilježeno je povećanje vrijednosti u odnosu na kraj prethodne godine za 46,4%.

Od ukupno iskazanog iznosa procijenjene tržišne vrijednosti izuzetih predmeta lizing sektora u FBiH na dan 30.09.2022. godine, na putnička vozila i vozila za obavljanje djelatnosti odnosi se 49,1%, a na mašine i opremu 9,1%. Na nekretnine (poslovne objekte) odnosi se 41,8% ukupno iskazanog iznosa procijenjene vrijednosti izuzetih predmeta, po kojima su lizing društva ušla u posjed iz razloga nepoštivanja ugovornih obaveza od strane korisnika lizinga, a cjelokupan iznos navedene pozicije odnosi se na jedno lizing društvo.

Grafikon 15: Struktura procijenjene tržišne vrijednost izuzetih predmeta lizinga (u 000 KM) i broja izuzetih predmeta

Posmatrano na nivou lizing sistema FBiH na dan 30.09.2022. godine, tržišna vrijednost izuzetih predmeta lizinga iznosi 1,1 milion KM i ista je smanjena za iznos od 3,4 miliona KM u odnosu na 31.12.2021. godine. Od naprijed navedenog iznosa izuzetih predmeta lizinga, na predmete izuzete od strane banke koja obavlja poslove lizinga odnosi se dvije hiljade KM ili 0,2% ukupne tržišne vrijednosti izuzetih predmeta iskazanih na nivou lizing sistema. Na značajno smanjenje navedene pozicije uticalo je smanjenje vrijednosti na poziciji nekretnina koje iskazuje banka koja obavlja poslove lizinga. Nekretnine preuzete za neotplaćena potraživanja banka je vrednovala u skladu s Odlukom o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka, odnosno iste je svela na jednu KM.

2.2.2.4. Profitabilnost

Prema izvještajnim podacima pet lizing društva, na nivou lizing sektora u FBiH u periodu od 01.01. do 30.09.2022. godine iskazan je pozitivan finansijski rezultat u iznosu od 7,8 miliona KM, što predstavlja povećanje za 4,3 miliona KM u odnosu na isti period 2021. godine (tabela 53). Iskazana ukupna neto dobit iznosila je 8,8 miliona KM (tri lizing društva), dok su dva lizing društva iskazala gubitak u iznosu od jedan milion KM.

- 000 KM -

Tabela 53: Ostvareni finansijski rezultat lizing društava

R. br.	Opis	01.01. - 30.09.2021.		01.01. - 30.09.2022.	
		Iznos	Broj lizing društava	Iznos	Broj lizing društava
1	2	3	4	5	6
1.	Dobit	4.456	3	8.822	3
2.	Gubitak	943	1	1.051	2
Ukupno		3.513	4	7.771	5

U Prilogu 17. dat je zbirni bilans uspjeha lizing društava u FBiH za period 01.01. - 30.09.2022. godine.

Ukupni prihodi lizing sektora u FBiH

Ukupni prihodi lizing sektora u FBiH ostvareni u periodu 01.01. - 30.09.2022. godine iznose 33,4 miliona KM i isti su veći za šest miliona KM ili 22% u odnosu na isti period prethodne godine (tabela 54).

- 000 KM -

Tabela 54: Struktura ukupnih prihoda lizing društava

R. br.	Struktura ukupnih prihoda	01.01. - 30.09.2021.		01.01. - 30.09.2022.		Indeks (5/3)
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Prihod od kamata i slični prihodi					
1.1.	Kamate na plasmane bankama	61	0,2	74	0,2	121
1.2.	Kamate po finansijskom lizingu	8.725	31,9	9.640	28,9	110
1.3.	Ostali prihodi od kamate	1.506	5,5	1.648	5,0	109
	Ukupno 1	10.292	37,6	11.362	34,1	110
2.	Operativni prihodi					
2.1.	Naknade za operativni najam	14.406	52,7	17.002	50,9	118
2.2.	Naknada za izvršene usluge	1	0,0	0	0,0	0
2.3.	Ostali operativni prihodi	2.662	9,7	4.597	13,8	173
	Ukupno 2	17.069	62,4	21.599	64,7	127
3.	Prihod po osnovu otpuštanja rez. za gubitke	0	0,0	414	1,2	-
	Ukupni prihodi (1+2+3)	27.361	100	33.375	100	122

Prihodi od kamata i slični prihodi lizing sektora FBiH iznose 11,4 miliona KM, te čine 34,1% ukupnih prihoda lizing sektora, a isti su veći za 1,1 milion KM ili 10,4% u odnosu na isti period prethodne godine. Najznačajnija pozicija prihoda od kamata su prihodi po osnovu kamata po finansijskom lizingu u ukupnom iznosu od 9,6 milion KM i isti su za 0,9 miliona KM ili 10,5% veći u odnosu na isti period prethodne godine.

Operativni prihodi iznose 21,6 miliona KM sa učešćem od 64,7% u ukupnim prihodima lizing sektora, i u poređenju sa istim periodom prethodne godine povećani su za iznos od 4,5 miliona KM ili 26,5%. Naknade za operativni najam, kao dominantna stavka operativnih prihoda povećane su za 2,6 miliona KM ili 18%, dok su ostali operativni prihodi povećani za 1,9 miliona KM, usljed značajnog povećanja ove stavke kod jednog lizing društva koje ima 65,5% učešća u ovoj stavci. U periodu od 01.01. - 30.09.2022. godine iskazan je prihod po osnovu otpuštanja rezervi za gubitke u iznosu od 0,4 miliona KM, koji čini 1,2% ukupnih prihoda lizing sektora. Tri lizing društva iskazala su prihod na navedenoj poziciji.

Ukupni rashodi lizing sektora u FBiH

Ukupni rashodi za period 01.01. - 30.09.2022. godine iznose 25,6 miliona KM, a isti su veći za 1,8 miliona KM ili 7,4% u odnosu na prethodnu godinu (tabela 55).

- 000 KM -

Tabela 55: Struktura ukupnih rashoda lizing društava

R. br.	Struktura ukupnih rashoda	01.01. - 30.09.2021.		01.01. - 30.09.2022.		Indeks (5/3)
		Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	
1	2	3	4	5	6	7
1.	Rashod od kamata i slični rashodi					
1.1.	Kamate na pozajmljena sredstva	3.133	13,1	3.818	14,9	122
1.2.	Naknade za obradu kredita	70	0,3	94	0,4	134
1.3.	Ostali rashod po kamati	2	0,0	3	0,0	150
	Ukupno 1	3.205	13,4	3.915	15,3	122
2.	Operativni rashodi					
2.1.	Troškovi plata i doprinosa	3.492	14,7	4.008	15,7	115
2.2.	Troškovi poslovnog prostora	9.448	39,6	10.859	42,4	115
2.3.	Ostali troškovi	5.798	24,3	6.822	26,6	118
	Ukupno 2	18.738	78,6	21.689	84,7	116
3.	Troškovi rezervi	1.905	8,0	0	0,0	0
4.	Porez na dobit	0	0,0	0	0,0	-
	Ukupni rashodi (1+2+3+4)	23.848	100	25.604	100	107

Rashodi od kamata i slični rashodi u lizing sektoru iznose 3,9 miliona KM, sa učešćem od 15,3% u ukupnim rashodima, te su veći u odnosu na isti period prethodne godine za 0,7 miliona KM ili 22,2%. Kamatni rashodi na uzete kredite, kao dominantna stavka rashoda od kamata, zabilježili su rast za 0,7 miliona KM ili 21,9%.

U posmatranom periodu ukupni operativni rashodi lizing sektora iznose 21,7 miliona KM sa učešćem od 84,7% u ukupnim rashodima lizing sektora, i isti su veći za tri miliona KM ili 15,7% u odnosu na isti period prethodne godine, pri čemu su u njihovoj strukturi povećani troškovi plata i doprinosa za 14,8%, troškovi poslovnog prostora za 14,9%, dok su ostali troškovi povećani za 17,7%.

2.2.2.5. Struktura plasmana prema predmetu i vrsti lizinga

Vrijednost novozaključenih ugovora finansijskog i operativnog lizinga ostvarenih na nivou lizing sistema u periodu od 01.01. do 30.09.2022. godine iznosi 200,7 miliona KM i veća je za 35,9 miliona KM ili 21,8% u odnosu na isti period prethodne poslovne godine, od čega se na lizing sektor, kojeg čini pet lizing društava, odnosi 189,1 milion KM, odnosno 94,2% od ukupne vrijednosti novozaključenih ugovora na nivou lizing sistema.

Broj novozaključenih ugovora na nivou lizing sistema, u istom periodu iznosi 3.671, što je za 322 ugovora ili 9,6% više u odnosu na isti period prethodne godine. Od toga se na lizing sektor odnosi 3.524 ugovora ili 96% od ukupnog broja zaključenih ugovora na nivou lizing sistema. Prosječna vrijednost ugovora na nivou lizing sistema zaključenih u periodu od 01.01. do 30.09.2022. godine iznosi 54,7 hiljada KM i ista je veća za 11,1% u odnosu na isti period prethodne godine, kada je iznosila 49,2 hiljade KM, dok prosječna vrijednost ugovora na nivou lizing sektora iznosi 53,7 hiljada KM što je za 10,9% više u odnosu na isti period 2021. godine kada je iznosila 48,4 hiljade KM.

Od ukupno ostvarene vrijednosti novozaključenih ugovora u periodu od 01.01. do 30.09.2022. godine, na ugovore finansijskog lizinga odnosi se 83,9%, dok se na ugovore operativnog lizinga odnosi 16,1%.

U tabeli 56 prikazan je uporedni pregled broja zaključenih ugovora u periodu 01.01. - 30.09.2022. godine i isti period prethodne poslovne godine, kao i uporedni pregled ostvarenog iznosa novozaključenih ugovora u istim periodima:

- 000 KM -

Tabela 56: Struktura broja zaključenih ugovora i iznosa finansiranja lizing sistema													
R. br.	Opis	01.01. - 30.09.2021.						01.01. - 30.09.2022.					
		Finansijski lizing		Operativni lizing		Ukupno		Finansijski lizing		Operativni lizing		Ukupno	
		Broj	Iznos	Broj	Iznos	Broj	Iznos	Broj	Iznos	Broj	Iznos	Broj	Iznos
1	2	3	4	5	6	7=3+5	8=4+6	9	10	11	12	13=9+11	14=10+12
1.	Vozila	2.498	116.784	653	26.694	3.151	143.478	2.748	147.734	726	32.323	3.474	180.057
2.	Oprema	198	21.300	0	0	198	21.300	189	20.491	0	0	189	20.491
3.	Nekretnine	0	0	0	0	0	0	2	96	0	0	2	96
4.	Ostalo	0	0	0	0	0	0	6	65	0	0	6	65
	Ukupno	2.696	138.084	653	26.694	3.349	164.778	2.945	168.386	726	32.323	3.671	200.709

Ukupan iznos novih finansiranja u izvještajnom periodu ostvarila su četiri lizing društva i jedna banka, koja se bavi poslovima finansijskog lizinga kao pravni sljednik lizing društva koje se pripojilo istoj.

U strukturi novih plasmana, prema vrsti korisnika finansijskog lizinga, dominiraju plasmani prema pravnim licima, koji čine 91,5% ukupnog iznosa finansiranja u periodu 01.01. - 30.09.2022. godine. Jedan od bitnih razloga je činjenica da je finansiranje putem lizinga za fizička lica nepovoljnije u odnosu na kreditne plasmane zbog obaveze plaćanja PDV-a na kamatu, što predstavlja dodatni trošak klijentima koji nisu PDV obveznici.

Ponderisane NKS i EKS

Ukupna prosječna ponderisana NKS za ugovore finansijskog lizinga zaključene u periodu 01.01. - 30.09.2022. godine iznosi 3,94% za kratkoročne ugovore i 3,81% za dugoročne ugovore, dok EKS za kratkoročne ugovore iznosi 8,77%, a za dugoročne 6,61%. Ukupna prosječna ponderisana NKS iznosi 3,81%, a EKS 6,62%. U poređenju sa istim periodom 2021. godine, kada je iskazana ukupna prosječna ponderisana NKS od 3,88% i EKS od 6,96%, evidentan je pad NKS za 0,07 procentnih poena i EKS za 0,34 procentna poena.

U Prilogu 18. dat je pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS po ugovorima o finansijskom lizingu zaključenim u periodu 01.01. - 30.09.2022. godine, prema ročnosti, predmetu i korisniku lizinga.

Razlike u visini prosječnih ponderisanih EKS prema korisnicima lizinga su uzrokovane činjenicom da izračun EKS na ugovore zaključene sa fizičkim licima nije identičan izračunu iste u ugovorima zaključenim sa pravnim licima, obzirom da se u iste ne uključuje premija kasko osiguranja, a što je za ugovore sa fizičkim licima zakonska obaveza.

U Prilogu 18a. dat je uporedni pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za ugovore o finansijskom lizingu, koji su zaključeni u posljednjih pet godina, prema ročnosti i korisniku lizinga. Razlika između iskazanih NKS i EKS je posljedica PDV-a na kamatu, koji je obavezan dio ugovora o finansijskom lizingu i plaća se unaprijed od strane korisnika lizinga, kao i kreiranje ugovora finansijskog lizinga sa otkupnom vrijednošću, te dodatni troškovi lizing aranžmana koji se uključuju u izračun EKS.

2.2.3. PREPORUKE ZA LIZING SEKTOR

FBA će u okviru propisanih nadležnosti za nadzor poslovanja lizing društava u FBiH nastaviti sa planiranim aktivnostima koje će u narednom periodu biti usmjerene na:

- nastavak kontinuiranog nadzora poslovanja lizing sektora, putem posrednih i neposrednih kontrola;
- očuvanje kapitalne adekvatnosti lizing sektora u FBiH i jačanje internih procesa definisanja parametara zaštite kapitala u subjektima lizing sektora u FBiH;
- praćenje rasta kamatnih stopa i utjecaja na lizing sektor, te poduzimanje aktivnosti na ublažavanju efekata;
- praćenje i ocjenu efikasnosti uspostavljenih sistema upravljanja rizicima u lizing sektoru, odnosno sistemu u FBiH i kvaliteta sveukupnog upravljanja;
- daljnju saradnju sa UDLBiH, u smislu pružanja stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative za lizing društva, kao i saradnje sa drugim nadzornim i kontrolnim institucijama, te sa CBBiH u pogledu strukture i kvaliteta podataka koji se odnose na izloženosti po osnovu finansijskog lizinga u CRK-u;
- podršku unapređenju poslovnog ambijenta za poslovanje lizing sektora u FBiH.

U okviru nadležnosti za nadzor poslovanja lizing društava, FBA očekuje od subjekata lizing sistema u FBiH da unaprijede aktivnosti i mjere sa primarnim ciljem zakonitog, stabilnog, efikasnog i transparentnog pružanja usluga finansiranja putem lizinga, a koje su usmjerene na:

- unapređenje sigurnog, stabilnog i održivog lizing poslovanja;
- kapitalno jačanje i definisanje parametara zaštite kapitala i kapitalne adekvatnosti, jačanje sistema internih kontrola i funkcije interne revizije;
- unapređenje sistema upravljanja rizicima koji proizilaze iz lizing poslovanja i okruženja, pravovremeno identifikovanje rizika i poduzimanje mjera na kontroli i ublažavanju tih rizika;
- osiguranje pouzdanosti i integriteta podataka i informacija koji se dostavljaju FBA, CBBiH i drugim nadzornim institucijama i organima, osiguranja tačnosti, valjanosti i sveobuhvatnosti računovodstvenih i drugih evidencija, usklađenosti sa poslovnim politikama, planovima i programima rada, zakonskim i drugim propisima i aktima, kao i zaštita imovine društva i preventivno djelovanje;
- dosljednu primjenu Zakona o zaštiti korisnika finansijskih usluga.

2.3. FAKTORING POSLOVI

2.3.1. Učesnici na tržištu faktoringa u FBiH

U skladu sa odredbama ZoF-a, poslove faktoringa u FBiH može obavljati privredno društvo organizovano kao dioničko društvo ili društvo sa ograničenom odgovornošću sa sjedištem u FBiH, koje mora imati odobrenje FBA, i banka čije je poslovanje uređeno propisima koji regulišu poslovanje banaka u FBiH, na koje se primjenjuju relevantna poglavlja ZoF-a.

Factoring poslovanje u FBiH sa 30.09.2022. godine obavljaju četiri komercijalne banke, od kojih su dvije članice međunarodnih bankarskih grupa sa sjedištem u zemljama članicama EU i dvije u pretežno domaćem vlasništvu.

2.3.2. Obim, struktura i trend faktoring poslovanja u FBiH

Sa 30.09.2022. godine ukupan broj novozaključenih ugovora o faktoringu od strane subjekata koji pružaju usluge faktoringa u FBiH je 178, a svi ugovori se odnose na domaći faktoring. Upoređujući izvještajne podatke sa istim periodom prethodne godine, broj novozaključenih ugovora je manji za 85 ugovora ili 32,3%.

Zaključeno je 177 ugovora o faktoringu sa pravom regresa ili 99,4% i jedan ugovor o faktoringu bez prava regresa ili 0,6%. Pružaoci usluga faktoringa u posmatranom periodu nisu obavljali poslove otkupa novčanih potraživanja u inostranom faktoringu, niti poslove srodne faktoringu.

Ukupan otkupljeni nominalni iznos novčanih potraživanja i nominalni iznos isplaćenih kupčevih obaveza prema dobavljačima pružaoca usluga faktoringa u FBiH sa 30.09.2022. godine iznosi 123,5 miliona KM, što je u odnosu na isti period prethodne godine smanjenje od 11,4 miliona KM ili 8,4%, od čega je 57,9 miliona KM ili 46,9% faktoring sa pravom regresa, a 65,6 miliona KM ili 53,1 % faktoring bez prava regresa.

Vrijednosti otkupljenih novčanih potraživanja i isplaćenih kupčevih obaveza prema dobavljačima u FBiH prema vrsti faktoringa i domicilnosti, sa uporednim podacima i trendom u naznačenim periodima, prikazane su u tabeli 57:

- 000 KM -

Tabela 57: Nominalni iznos otkupljenih novčanih potraživanja i isplaćenih kupčevih obaveza prema dobavljačima u FBiH, prema vrsti faktoringa i domicilnosti						
R. br.	Vrsta faktoringa/domicilnost	Volumen otkupljenih novčanih potraživanja i isplaćenih kupčevih obaveza prema dobavljačima				Indeks (5/3)
		01.01. - 30.09.2021.		01.01. - 30.09.2022.		
1	2	Iznos 3	Učešće % 4	Iznos 5	Učešće% 6	7
1.	Faktoring sa pravom regresa	63.086	46,8	57.892	46,9	92
2.	Faktoring bez prava regresa	71.804	53,2	65.634	53,1	91
3.	Obrnuti (dobavljački) faktoring	0	0	0	0	-
	Ukupno	134.890	100	123.526	100	92
4.	Domaći faktoring	134.890	100	123.526	100	92
5.	Inostrani faktoring	0	0	0	0	-
	Ukupno	134.890	100	123.526	100	92

U strukturi otkupljenih novčanih potraživanja prema vrstama faktoringa sa 30.09.2022. godine, iskazan je faktoring bez prava regresa i faktoring sa pravom regresa, dok se obrnuti (dobavljački) faktoring nije obavljao. Struktura prema domicilnosti ostala je nepromijenjena.

Posmatrajući ugovore o faktoringu, prema ugovorenom dospelju, najveće učešće u ukupnom volumenu sa 30.09.2022. godine od 95,2% imaju otkupljena novčana potraživanja ugovorene ročnosti do 60 dana, slijedi učešće od 4,8% ugovorene ročnosti od 61 do 90 dana. U istom periodu prethodne godine najveće učešće, također su imala otkupljena novčana potraživanja ugovorene ročnosti do 60 dana (90,1%) u ukupnom volumenu.

Prema sektorskoj strukturi kupca kod regresnog prava, najveće učešće imaju javna preduzeća, obzirom na vrijednost otkupljenih potraživanja koja sa 30.09.2022. godine iznose 65,6 miliona KM, što čini 53,2% ukupne vrijednosti faktoring poslova u FBiH. Slijedi učešće privatnih preduzeća i društava sa 57,5 miliona KM ili 46,7% ukupne vrijednosti faktoring poslova u FBiH i vladinih institucija sa 175 hiljada KM ili 0,1% ukupne vrijednosti faktoring poslova u FBiH.

Prema sektorskoj strukturi u segmentu privatnih preduzeća i društava, ukupno isplaćeni avansi dobavljačima (prodavci potraživanja) iznose 120,9 miliona KM ili 100% od ukupnog iznosa isplaćenih avansa. Posmatrajući domaći faktoring prema vrsti regresa u segmentu privatnih preduzeća i društava, iznos od 55,2 miliona KM ili 45,7% se odnosi na faktoring sa pravom regresa, a iznos od 65,7 miliona KM ili 54,3% na faktoring bez prava regresa.

Po osnovu ugovora o faktoringu na dan 30.09.2022. godine, banke su potraživale ukupno 17,3 miliona KM, u cijelosti u domaćem faktoringu, od čega se iznos od 8,9 miliona KM ili 51,4% odnosi na faktoring sa pravom regresa, a 8,4 miliona KM ili 48,6% na faktoring bez prava regresa. Struktura navedenog iznosa potraživanja prema ugovorenim dospeljima je sljedeća: sa ugovorenim dospeljem do 60 dana - 96,9%, od 61 do 90 dana - 3,1%, a od 91 do 180 dana nije bilo potraživanja po navedenom dospelju.

Ukupni prihodi pružaoca usluga faktoringa u FBiH sa 30.09.2022. godine, iznose 629 hiljada KM (prihodi od kamata, naknada za faktoring i administrativnih naknada). U poređenju sa istim periodom prethodne godine, ukupni prihodi pružaoca usluga faktoringa bili su manji za 172

hiljade KM ili 21,5%. U strukturi iskazanih ukupnih prihoda, 68,8% se odnosi na faktoring sa pravom regresa, a 31,2% na faktoring bez prava regresa.

2.3.3. PREPORUKE ZA FAKTORING POSLOVANJE

FBA će u okviru propisanih nadležnosti za nadzor poslovanja subjekata koji obavljaju poslove faktoringa u FBiH, nastaviti sa planiranim aktivnostima koje će u narednom periodu biti usmjerene na:

- podršku unapređenju poslovnog ambijenta za faktoring poslovanje u FBiH i izgradnju povjerenja pružaoca usluga faktoringa;
- pružanje stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative za subjekte koji se bave poslovima faktoringa, kao i saradnje sa drugim nadzornim i kontrolnim institucijama, te sa CBBiH u pogledu strukture i kvalitete podataka koji se odnose na izloženosti po osnovu faktoringa u CRK-u i
- nastavak kontinuiranog nadzora faktoring poslovanja u FBiH putem izvještaja i kontrolom na licu mjesta.

U okviru nadzornih aktivnosti FBA, očekuje se od subjekata faktoring sistema da unaprijede aktivnosti i mjere s primarnim ciljem zakonitog, stabilnog, efikasnog i transparentnog pružanja faktoring usluga, a koje su usmjerene na:

- usklađenost poslovanja sa regulatornim zahtjevima;
- unapređenje sigurnog, stabilnog i održivog faktoring poslovanja;
- unapređenje sistema upravljanja rizicima, jačanje sistema internih kontrola i funkcije interne revizije;
- osiguranje pouzdanosti i integriteta podataka i informacija koji se dostavljaju FBA, CBBiH i drugim nadzornim institucijama i tijelima;
- osiguranje tačnosti, valjanosti i sveobuhvatnosti računovodstvenih i drugih evidencija, preventivno djelovanje i sprečavanje eventualnih prevara i pogrešaka i
- transparentno, razumljivo i potpuno informisanje klijenata o uslugama faktoringa.

ZAKLJUČAK

Sa ciljem očuvanja i jačanja stabilnosti bankarskog sistema i zaštite deponenata, te zakonitog, sigurnog i kvalitetnog poslovanja svih SBS u FBiH za čiji nadzor je nadležna FBA, kontinuirano se nadzire poslovanje SBS, izvršavajući planirane i vanredne aktivnosti, te poduzimajući mjere u skladu sa zakonskim ovlaštenjima.

Na osnovu iskazanih osnovnih pokazatelja poslovanja bankarskog sektora FBiH sa 30.09.2022. godine, može se zaključiti da je isti stabilan, adekvatno kapitaliziran, likvidan i profitabilan. U odnosu na kraj prethodne godine, zabilježen je rast neto aktive, novčanih sredstava, kreditnog portfolija, ulaganja u vrijednosne papire, depozita i ukupnog kapitala. Manje promjene u dinamici trenda štednje stanovništva dominantno su vezane za jednu banku koja je uspješno restrukturirana u drugom kvartalu tekuće godine. Učešće nekvalitetnih kredita u ukupnim kreditima, kao ključnog indikatora kvaliteta kredita, bilježi smanjenje u odnosu na kraj prethodne godine, uz povećanje stope pokrivenosti nekvalitetnih kredita ispravkama vrijednosti za pokriće očekivanih kreditnih gubitaka. U narednom periodu potrebno je posvetiti posebnu pažnju potencijalnim efektima makroekonomskih poremećaja i rasta nivoa kamatnih stopa na povećanje kreditnog rizika i pitanja koja se odnose na zaštitu korisnika finansijskih usluga.

Poslovanje mikrokreditnog sektora u FBiH, u odnosu na kraj prethodne godine, karakteriše rast aktive, rast bruto mikrokreditnog portfolija kao najznačajnije stavke aktive i ukupnog kapitala, kao dominantne stavke pasive. Obaveze po uzetim kreditima zabilježile su blagi rast. U poređenju sa istim periodom prethodne godine, broj zaključenih ugovora i isplate mikrokredita zabilježili su rast. Na nivou mikrokreditnog sektora u FBiH iskazan je pozitivan finansijski rezultat koji bilježi smanjenje.

Na nivou lizing sistema u FBiH sa 30.09.2022. godine iskazano je povećanje aktive, bruto i neto potraživanja po osnovu finansijskog lizinga, obaveza po uzetim kreditima i kapitala u odnosu na kraj prethodne godine. Broj i vrijednost novozaključenih lizing ugovora također su zabilježili rast u odnosu na isti period prethodne godine. U posmatranom periodu na nivou lizing sektora u FBiH iskazana je dobit u poslovanju lizing društava.

Factoring poslovanje, kao mogući instrument kratkoročnog finansiranja i upravljanja novčanim tokovima, sa 30.09.2022. godine odvijalo se isključivo kroz obavljanje funkcije finansiranja, dok nije zabilježeno obavljanje usluge osiguranja naplate i upravljanja potraživanjima ili poslova srodnih faktoringu. U odnosu na isti period prethodne godine, zabilježeno je smanjenje vrijednosti otkupljenog nominalnog iznosa novčanih potraživanja i iznosa isplaćenih kupčevih obaveza prema dobavljačima pružaoca usluga faktoringa, a smanjen je i broj zaključenih ugovora o faktoringu.

Trenutno okruženje u kojem posluju SBS karakteriše neizvjesnost u vezi sa budućim globalnim, ekonomskim i geopolitičkim kretanjima. Rezultati bankarskog sistema upućuju na dostignutu stabilnost, održivost i otpornost bankarskog sistema. Kapaciteti bankarskog sistema, unutar postojećeg regulatornog okvira, dovoljni su za nastavak podrške privredi i građanima, i prilagođavanje okolnostima koje bi mogle nastati u narednom periodu. U narednom periodu posebna pažnja će se posvetiti upravljanju kreditnim rizikom, karakteristikama portfolija i rastu koji je u korelaciji sa stvarnim jačanjem ekonomije.

SPIŠAK PRILOGA

PRILOZI ZA BANKARSKI SEKTOR

74

- Prilog 1 - Osnovni podaci o bankama u FBiH - 30.09.2022.
- Prilog 2 - Bilans stanja banaka u FBiH po šemi FBA (aktivni podbilans) - 30.09.2022.
- Prilog 3 - Pregled aktive, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u FBiH - 30.09.2022.
- Prilog 4 - Sektorska struktura kredita u FBiH i ECL - 30.09.2022.
- Prilog 5 - Bilans uspjeha banaka u FBiH po šemi FBA - 30.09.2022.
- Prilog 6 - Prosječne ponderisane NKS i EKS na kredite i depozite po periodima

PRILOZI ZA MIKROKREDITNI SEKTOR

80

- Prilog 7 - Osnovni podaci o MKO u FBiH - 30.09.2022.
- Prilog 8 - Zbirni bilans stanja MKF - 30.09.2022.
- Prilog 9 - Zbirni bilans stanja MKD - 30.09.2022.
- Prilog 10 - Pregled osnovnih pokazatelja MKO u FBiH - 30.09.2022.
- Prilog 11 - Pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za MKO - 30.09.2022.
- Prilog 11a - Uporedni pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za MKO
- Prilog 12 - Zbirni bilans uspjeha MKF - 30.09.2022.
- Prilog 13 - Zbirni bilans uspjeha MKD - 30.09.2022.

PRILOZI ZA LIZING SEKTOR

87

- Prilog 14 - Osnovni podaci o lizing društvima u FBiH - 30.09.2022.
- Prilog 15 - Zbirni bilans stanja lizing društava - 30.09.2022.
- Prilog 16 - Pregled osnovnih pokazatelja lizing društava u FBiH - 30.09.2022.
- Prilog 17 - Zbirni bilans uspjeha lizing društava - 30.09.2022.
- Prilog 18 - Pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za ugovore o finansijskom lizingu - 30.09.2022.
- Prilog 18a - Uporedni pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za ugovore o finansijskom lizingu

PRILOZI ZA BANKARSKI SEKTOR

Prilog 1 - Osnovni podaci o bankama u FBiH - 30.09.2022.

R. br.	Banka	Internet adresa	Broj zaposlenih	Predsjednik uprave
1.	Addiko Bank d.d. Sarajevo	www.addiko.ba	341	Sanela Pašić
2.	ASA BANKA DIONIČKO DRUŠTVO SARAJEVO	www.asabanka.ba	301	Samir Mustafić
3.	ASA BANKA NAŠA I SNAŽNA DIONIČKO DRUŠTVO SARAJEVO	www.asa-banka.ba	383	Edina Vuk
4.	"BOSNA BANK INTERNATIONAL" - d.d. Sarajevo	www.bbi.ba	415	Alek Bakalović
5.	INTESA SANPAOLO BANKA d.d. BOSNA I HERCEGOVINA	www.intesasanpaolobanka.ba	564	Marco Trevisan
6.	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA D.D. VELIKA KLADUŠA	www.kib-banka.com.ba	81	Hasan Porčić
7.	NLB Banka d.d., Sarajevo	www.nlb.ba	463	Lidija Žigić
8.	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO d.d. SARAJEVO	www.pbs.ba	187	Hamid Pršeš
9.	ProCredit Bank d.d. Sarajevo	www.procreditbank.ba	169	Amir Salkanović
10.	RAIFFEISEN BANK DIONIČARSKO DRUŠTVO BOSNA I HERCEGOVINA	www.raiffeisenbank.ba	1.294	James Daniel Stewart, Jr
11.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina	www.sparkasse.ba	514	Amir Softić
12.	UniCredit Bank d.d.	www.unicreditbank.ba	1.173	Amina Mahmutović
13.	UNION BANKA DD SARAJEVO	www.unionbank.ba	200	Vedran Hadžiahmetović
14.	ZiraatBank BH d.d.	www.ziraatbank.ba	305	Bülent Suer
UKUPNO			6.390	

Prilog 2 - Bilans stanja banaka u FBiH po šemi FBA (aktivni podbilans) - 30.09.2022.

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2021.	%	30.09.2022.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	7.989.239	30,9	8.769.507	32,5	110
	1.a. Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	3.813.229	14,7	4.001.923	14,8	105
	1.b. Kamatonosni računi depozita	4.176.010	16,2	4.767.584	17,7	114
2.	Vrijednosni papiri po fer vrijednosti kroz dobit ili gubitak i po fer vrijednosti u ostaloj sveobuhvatnoj dobiti	1.742.810	6,7	1.691.224	6,3	97
3.	Plasmani drugim bankama	350.452	1,3	186.057	0,7	53
4.	Kredit, potraživanja po poslovima lizinga i dospjela potraživanja	15.890.821	61,4	16.226.992	60,2	102
	4.a. Kredit	15.120.075	58,4	15.559.924	57,7	103
	4.b. Potraživanja po poslovima lizinga	46.521	0,2	41.149	0,2	88
	4.c. Dospjela potraživanja po kreditima i poslovima lizinga	724.225	2,8	625.919	2,3	86
5.	Vrijednosni papiri po amortiziranom trošku	223.198	0,9	305.631	1,1	137
6.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	491.588	1,9	499.655	1,9	102
7.	Ostale nekretnine	25.333	0,1	23.809	0,1	94
8.	Investicije u zavisna i pridružena društva	13.860	0,1	12.465	0,0	90
9.	Ostala aktiva	317.273	1,2	331.496	1,2	104
10.	MINUS: Ispravke vrijednosti	1.153.746	4,5	1.093.203	4,0	95
	10.a. Ispravke vrijednosti za stavke pozicije 4. Aktive	1.099.948	4,3	1.039.067	3,8	94
	10.b. Ispravke vrijednosti pozicije Aktive osim pozicije 4. Aktive	53.798	0,2	54.136	0,2	101
11.	UKUPNA AKTIVA	25.890.828	100	26.953.633	100	104
OBAVEZE						
12.	Depoziti	21.184.952	81,8	22.175.304	82,3	105
	12.a. Kamatonosni depoziti	14.090.013	54,4	14.402.221	53,4	102
	12.b. Nekamatonosni depoziti	7.094.939	27,4	7.773.083	28,9	110
13.	Uzete pozajmice - dospjele obaveze	150	0,0	150	0,0	100
	13.a. Stanje dospjelih, a neisplaćenih obaveza	0	0,0	0	0,0	-
	13.b. Stanje neizmirenih-pozvanih za plaćanje vanbilansnih obaveza	150	0,0	150	0,0	100
14.	Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0,0	0	0,0	-
15.	Obaveze prema vladi	0	0,0	0	0,0	-
16.	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	779.075	3,0	523.189	1,9	67
	16.a. sa preostalim rokom dospijanja do jedne godine	313.719	1,2	129.072	0,5	41
	16.b. sa preostalim rokom dospijanja preko jedne godine	465.356	1,8	394.117	1,4	85
17.	Subordinisani dugovi i subordinisane obveznice	167.557	0,7	280.348	1,0	167
18.	Ostale obaveze	650.947	2,5	694.224	2,6	107
19.	UKUPNE OBAVEZE	22.782.681	88,0	23.673.215	87,8	104
KAPITAL						
20.	Trajne prioritetne dionice	343	0,0	343	0,0	100
21.	Obične dionice	1.382.522	5,3	1.384.714	5,1	100
22.	Emisiona ažia	137.290	0,6	137.327	0,5	100
	22.a. na trajne prioritetne dionice	88	0,0	88	0,0	100
	22.b. na obične dionice	137.202	0,6	137.239	0,5	100
23.	Neraspodijeljena dobit i rezerve kapitala	1.297.650	5,0	1.462.895	5,5	113
24.	Kursne razlike	0	0,0	0	0,0	-
25.	Ostali kapital	290.342	1,1	295.139	1,1	102
26.	Rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti	0	0,0	0	0,0	-
27.	UKUPAN KAPITAL: (20. do 25.)	3.108.147	12,0	3.280.418	12,2	106
28.	UKUPNE OBAVEZE I KAPITAL: (19. + 27.)	25.890.828	100	26.953.633	100	104
PASIVNI I NEUTRALNI PODBILANS		712.283		728.318		102
UKUPNO		26.603.111		27.681.951		104

Prilog 3 - Pregled aktive, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u FBiH - 30.09.2022.

- 000 KM -

R. br.	Banka	Aktiva		Kredit		Depoziti		Finansijski rezultat
		Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	Iznos
1.	Addiko Bank d.d. Sarajevo	955.333	3,5	531.295	3,3	751.111	3,4	9.231
2.	ASA BANKA DIONIČKO DRUŠTVO SARAJEVO	1.235.350	4,6	685.041	4,2	1.109.059	5,0	15.740
3.	ASA BANKA NAŠA I SNAŽNA DIONIČKO DRUŠTVO SARAJEVO	1.721.339	6,4	987.747	6,1	1.447.093	6,5	18.447
4.	"BOSNA BANK INTERNATIONAL" - d.d. Sarajevo	1.570.678	5,8	935.067	5,8	1.377.842	6,2	14.697
5.	INTESA SANPAOLO BANKA d.d. BOSNA I HERCEGOVINA	2.496.391	9,3	1.637.420	10,1	1.865.610	8,4	25.926
6.	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA D.D. VELIKA KLADUŠA	127.889	0,5	54.129	0,3	94.971	0,4	1.163
7.	NLB Banka d.d., Sarajevo	1.576.632	5,8	1.030.027	6,3	1.299.407	5,9	17.830
8.	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO d.d. SARAJEVO	669.900	2,5	339.981	2,1	573.856	2,6	5.896
9.	ProCredit Bank d.d. Sarajevo	835.797	3,1	568.137	3,5	631.697	2,8	3.926
10.	RAIFFEISEN BANK DIONIČARSKO DRUŠTVO BOSNA I HERCEGOVINA	4.998.008	18,5	2.718.365	16,8	4.112.233	18,5	71.055
11.	Sparkasse Bank dd Bosna i Hercegovina	2.037.039	7,6	1.380.966	8,5	1.695.235	7,6	17.482
12.	UniCredit Bank d.d.	6.408.530	23,8	4.000.071	24,7	5.338.027	24,1	91.493
13.	UNION BANKA DD SARAJEVO	1.083.412	4,0	418.009	2,6	934.573	4,2	893
14.	ZiraatBank BH d.d.	1.237.335	4,6	940.737	5,8	944.590	4,3	1.359
UKUPNO		26.953.633	100	16.226.992	100	22.175.304	100	295.138

Prilog 4 - Sektorska struktura kredita u FBiH i ECL - 30.09.2022.

- 000 KM -

Opis	Nivo kreditnog rizika 1	Nivo kreditnog rizika 2	Nivo kreditnog rizika 3	Ukupni bruto krediti po nivoima kreditnog rizika	ECL za Nivo 1 kreditnog rizika	ECL za Nivo 2 kreditnog rizika	ECL za Nivo 3 kreditnog rizika	Ukupno ECL
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. Ukupni krediti pravna lica (1.1. do 1.21.)	6.795.993	998.039	482.075	8.276.107	85.135	96.515	380.653	562.303
1.1. A Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov	98.259	7.570	29.837	135.666	966	518	20.302	21.786
1.2. B Vađenje ruda i kamena	73.561	24.307	672	98.540	855	3.000	516	4.371
1.3. C Prerađivačka industrija	1.550.622	259.443	193.219	2.003.284	24.109	29.324	152.761	206.194
1.4. D Proizvodnja i opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	182.842	22.823	3.418	209.083	1.509	3.735	3.378	8.622
1.5. E Opskrba vodom, uklanj. otp. voda, gospodar. otpadom, te djelatnosti sanacije okoliša	36.521	3.719	1.558	41.798	373	225	821	1.419
1.6. F Građevinarstvo	473.577	52.147	21.288	547.012	6.340	4.500	18.558	29.398
1.7. G Trg. na veliko i malo; popravak motornih vozila i motoc.	2.459.615	314.138	135.599	2.909.352	26.006	27.749	117.175	170.930
1.8. H Prijevoz i skladištenje	283.957	58.719	18.575	361.251	3.322	4.630	14.143	22.095
1.9. I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (hoteljerstvo i ugostiteljstvo)	129.961	84.542	31.505	246.008	2.008	9.753	23.428	35.189
1.10. J Informacije i komunikacije	113.336	12.552	7.933	133.821	2.157	952	5.061	8.170
1.11. K Finans. djelatnosti i djelatnosti osiguranja	648.716	140	773	649.629	8.135	6	252	8.393
1.12. L Poslovanje nekretninama	92.113	74.195	10.857	177.165	812	6.358	7.563	14.733
1.13. M Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	184.545	37.168	19.087	240.800	2.683	2.632	11.174	16.489
1.14. N Administrat. i pomoćne uslužne djelatnosti	35.386	9.304	1.843	46.533	385	772	1.530	2.687
1.15. O Javna uprava i odbrana; obav. soc. osiguranje	287.406	21.801	0	309.207	4.410	1.178	0	5.588
1.16. P Obrazovanje	7.806	1.196	1.805	10.807	77	81	487	645
1.17. Q Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi	55.615	9.629	1.419	66.663	400	577	942	1.919
1.18. R Umjetnost, zabava i rekreacija	25.605	3.377	356	29.338	169	337	321	827
1.19. S Ostale uslužne djelatnosti	56.546	1.269	2.331	60.146	419	188	2.231	2.838
1.20. T Djelatnosti kućanstva kao poslodavca; djelatnosti kućanstva koja proizvode različita dobra i obavljaju različite usluge za vlastite potrebe	0	0	0	0	0	0	10	10
1.21. U Djelatnosti izvanteritorijal. organizacija i tijela	4	0	0	4	0	0	0	0
2. Ukupno stanovništvo (2.1 + 2.2 + 2.3)	6.963.808	588.451	398.626	7.950.885	83.394	62.675	330.695	476.764
2.1. Opća potrošnja	5.324.638	517.544	366.400	6.208.582	70.827	56.619	306.076	433.522
2.2. Stambena izgradnja	1.558.050	63.897	26.403	1.648.350	11.478	5.541	19.657	36.676
2.3. Obavljanje djelatnosti (obrtnici)	81.120	7.010	5.823	93.953	1.089	515	4.962	6.566
3. Ukupni krediti (1. + 2.)	13.759.801	1.586.490	880.701	16.226.992	168.529	159.190	711.348	1.039.067

Prilog 5 - Bilans uspjeha banaka u FBiH po šemi FBA - 30.09.2022.

- 000 KM -

R. br.	Opis	01.01. - 30.09.2021.	%	01.01. - 30.09.2022.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
1.	PRIHODI I RASHODI PO KAMATAMA					
a)	Prihodi od kamata i slični prihodi					
1)	Kamatonosni računi depozita kod depozitnih institucija	599	0,1	2.415	0,3	403
2)	Plasmani drugim bankama	2.373	0,3	2.258	0,2	95
3)	Kreditni i poslovi lizinga	464.290	56,1	467.158	51,0	101
4)	Vrijednosni papiri koji se drže do dospjeća	3.358	0,4	3.897	0,4	116
5)	Vlasnički vrijednosni papiri	0	0,0	0	0,0	-
6)	Potraživanja po plaćenim vanbilansnim obavezama	3	0,0	4	0,0	133
7)	Ostali prihodi od kamata i slični prihodi	50.333	6,1	48.414	5,3	96
8)	UKUPNI PRIHODI OD KAMATA I SLIČNI PRIHODI	520.956	63,0	524.146	57,2	101
b)	Rashodi po kamatama i slični rashodi					
1)	Depoziti	59.634	7,2	44.883	4,9	75
2)	Uzete pozajmice od drugih banaka	0	0,0	0	0,0	-
3)	Uzete pozajmice - dospjele obaveze	0	0,0	0	0,0	-
4)	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	5.237	0,6	4.064	0,4	78
5)	Subordinisani dugovi i subordinisane obveznice	5.189	0,6	4.805	0,5	93
6)	Ostali rashodi po kamatama i slični rashodi	20.290	2,5	28.305	3,1	140
7)	UKUPNI RASHODI PO KAMATAMA I SLIČNI RASHODI	90.350	10,9	82.057	8,9	91
c)	NETO KAMATA I SLIČNI PRIHODI	430.606	52,1	442.089	48,3	103
2.	OPERATIVNI PRIHODI					
a)	Prihodi iz poslovanja sa devizama	51.291	6,2	73.386	8,0	143
b)	Naknade po kreditima	8.024	1,0	9.397	1,0	117
c)	Naknade po vanbilansnim poslovima	17.318	2,1	18.537	2,0	107
d)	Naknade za izvršene usluge	264.026	31,9	310.464	33,9	118
e)	Prihod iz poslova trgovanja	970	0,1	162	0,0	17
f)	Ostali operativni prihodi	55.118	6,6	61.910	6,8	112
g)	UKUPNI OPERATIVNI PRIHODI a) do f)	396.747	47,9	473.856	51,7	119
	UKUPAN PRIHOD (1c + 2g)	827.353	100	915.945	100	111
3.	NEKAMATNI RASHODI					
a)	Poslovni i direktni rashodi					
1)	Trošk. ispr. vrijed. riz. aktive, rezerviranja za potenc. obaveze i ost. vrijed. usklađenja	48.847	5,9	71.780	7,8	147
2)	Ostali poslovni i direktni troškovi	116.758	14,1	134.093	14,6	115
3)	UKUPNI POSLOVNI I DIREKTNI RASHODI 1) + 2)	165.605	20,0	205.873	22,4	124
b)	Operativni rashodi					
1)	Troškovi plata i doprinosa	195.486	23,6	202.902	22,2	104
2)	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režija	124.610	15,1	125.302	13,7	101
3)	Ostali operativni troškovi	74.715	9,0	84.531	9,2	113
4)	UKUPNI OPERATIVNI RASHODI 1) do 3)	394.811	47,7	412.735	45,1	105
c)	UKUPNI NEKAMATNI RASHODI	560.416	67,7	618.608	67,5	110
	UKUPAN RASHOD (1b7+3c)	650.766		700.665		108
4.	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	266.937	32,3	297.337	32,5	111
5.	GUBITAK	0	0,0	0	0,0	-
6.	POREZI	1.519	0,2	2.544	0,3	167
7.	DOBIT PO OSNOVU POVEĆANJA ODLOŽENIH PORESKIH SREDSTAVA I SMANJENJE ODLOŽENIH PORESKIH OBAVEZA	25	0,0	714	0,1	2856
8.	GUBITAK PO OSNOVU SMANJENJA ODLOŽENIH PORESKIH SREDSTAVA I POVEĆANJE ODLOŽENIH PORESKIH OBAVEZA	1.467	0,2	369	0,0	25
9.	NETO-DOBIT	263.976	31,9	295.138	32,2	112
10.	NETO-GUBITAK	0	0,0	0	0,0	-
11.	FINANSIJSKI REZULTAT (9.-10.)	263.976		295.138		112

Prilog 6 - Prosječne ponderisane NKS i EKS na kredite i depozite po periodima

Prosječne ponderisane NKS i EKS na kredite po periodima

- % -

R. br.	Opis	30.09.2018.		30.09.2019.		30.09.2020.		30.09.2021.		30.09.2022.	
		NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	Pon. kamatne stope na kratkoročne kredite	2,71	3,00	2,35	2,71	2,24	2,51	2,15	2,46	1,99	2,27
1.1.	Privredi	2,64	2,87	2,30	2,60	2,19	2,40	2,10	2,34	1,95	2,18
1.2.	Stanovništvu	7,62	14,85	7,22	13,53	8,37	15,36	8,53	14,70	7,65	13,52
1.3.	Ostalo	3,09	3,35	2,45	3,00	2,43	3,29	2,00	2,77	2,32	2,58
2.	Pon. kamatne stope na dugoročne kredite	4,74	5,73	4,64	5,59	4,57	5,46	4,47	5,33	4,07	4,88
2.1.	Privredi	3,69	4,00	3,47	3,74	3,62	3,88	3,44	3,70	3,17	3,39
2.2.	Stanovništvu	5,59	7,15	5,40	6,77	5,44	6,89	5,23	6,52	4,78	6,06
2.3.	Ostalo	3,45	3,62	3,25	3,45	3,21	3,41	3,12	3,29	3,00	3,11
3.	Ukupno pon. kamatne stope	3,61	4,22	3,32	3,93	3,14	3,65	3,28	3,86	3,04	3,58
3.1.	Privredi	2,92	3,17	2,56	2,85	2,51	2,73	2,48	2,72	2,31	2,54
3.2.	Stanovništvu	5,64	7,31	5,43	6,91	5,50	7,05	5,28	6,64	4,81	6,15
3.3.	Ostalo	3,20	3,43	2,63	3,11	2,70	3,33	2,42	2,97	2,73	2,89

Napomena: u pozicije 1.3., 2.3. i 3.3. - Ostalo, uključeni su krediti vladi i vladinim institucijama, krediti bankama i drugim finansijskim institucijama i ostali krediti.

Prosječne ponderisane NKS i EKS na depozite po periodima

- % -

R. br.	Opis	30.09.2018.		30.09.2019.		30.09.2020.		30.09.2021.		30.09.2022.	
		NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	Pon. kamatne stope na kratkoročne depozite	0,33	0,32	0,33	0,32	0,35	0,34	0,20	0,20	0,24	0,24
1.1.	Privredi	0,56	0,56	0,65	0,62	0,50	0,50	0,54	0,54	0,28	0,28
1.2.	Stanovništvu	0,22	0,23	0,35	0,35	0,45	0,45	0,20	0,20	0,07	0,07
1.3.	Ostalo	0,33	0,31	0,29	0,28	0,29	0,29	0,14	0,14	0,26	0,26
2.	Pon. kamatne stope na dugoročne depozite	1,10	1,12	1,26	1,20	0,99	1,00	0,81	0,82	0,49	0,50
2.1.	Privredi	1,19	1,19	1,37	1,37	1,15	1,16	0,99	0,99	0,54	0,54
2.2.	Stanovništvu	1,15	1,16	1,28	1,17	0,96	0,97	0,74	0,76	0,54	0,55
2.3.	Ostalo	0,87	0,89	1,06	1,05	0,97	0,99	0,76	0,81	0,31	0,33
3.	Ukupno pon. kamatne stope	0,59	0,59	0,79	0,76	0,67	0,67	0,51	0,52	0,36	0,36
3.1.	Privredi	0,84	0,84	1,17	1,16	0,84	0,84	0,84	0,84	0,44	0,44
3.2.	Stanovništvu	0,96	0,97	1,12	1,03	0,87	0,88	0,64	0,65	0,42	0,43
3.3.	Ostalo	0,38	0,37	0,44	0,43	0,43	0,43	0,24	0,25	0,27	0,28

Napomena: u pozicije 1.3., 2.3. i 3.3. - Ostalo, uključeni su depoziti vlade i vladinih institucija, depoziti banaka i drugih finansijskih institucija i ostali depoziti.

PRILOZI ZA MIKROKREDITNI SEKTOR

Prilog 7 - Osnovni podaci o MKO u FBiH - 30.09.2022.

R. br.	Naziv MKO	Internet adresa	Direktor	Broj zaposlenih
1.	Mikrokreditno društvo CREDO CENTAR društvo sa ograničenom odgovornošću Mostar	www.credo-centar.ba	Bernard Stojanović	14
2.	Mikrokreditno društvo EKI d.o.o. Sarajevo	www.eki.ba	Almir Sultanović	189
3.	Mikrokreditna fondacija "EKI"	www.eki.ba	Esad Uzunić	175
4.	Mikrokreditno društvo IuteCredit BH d.o.o. Sarajevo	www.iutecredit.ba	Melika Hadžijamaković - Salihović	49
5.	Mikrokreditna fondacija "LIDER"	www.lider.ba	Džavid Sejfović	68
6.	Mikrokreditna fondacija "LOK" Sarajevo	www.lok.ba	Elma Čardaklija – Bašić	56
7.	Mikrokreditna fondacija "MELAHA" Sarajevo	www.melaha.ba	Jakob Finci	4
8.	Mikrokreditna fondacija "MI-BOSPO" Tuzla	www.mi-bospo.org	Safet Husić	203
9.	Mikrokreditna fondacija "MIKRA"	www.mikra.ba	Sanin Čampara	164
10.	Mikrokreditna fondacija "MIKRO ALDI"	www.mikroaldi.org	Omar Softić	33
11.	„PARTNER MIKROKREDITNA FONDACIJA“	www.partner.ba	Senad Sinanović	280
12.	"PRVA ISLAMSKA MIKROKREDITNA FONDACIJA"	www.mfi.ba	Edina Hadžimurtezić	9
13.	Mikrokreditna fondacija "SUNRISE"	www.microsunrise.ba	Samir Bajrović	168
UKUPNO				1.412

Prilog 8 - Zbirni bilans stanja MKF - 30.09.2022.

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2021.	%	30.09.2022.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	45.096	8,9	30.277	5,8	67
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	27.865	5,5	23.161	4,4	83
1b)	Kamatonosni računi depozita	17.231	3,4	7.116	1,4	41
2.	Plasmani bankama	1.660	0,3	3.238	0,6	195
3.	Kredit	402.924	79,1	431.079	81,9	107
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	3.631	0,7	3.195	0,6	88
3b)	Neto krediti (3-3a)	399.293	78,4	427.884	81,3	107
4.	Materijalna i nematerijalna imovina, neto	25.577	5,0	24.353	4,6	95
5.	Dugoročne investicije	33.888	6,7	34.388	6,5	101
6.	Ostala aktiva	3.652	0,7	6.385	1,2	175
7.	Minus: rezerv. na ost. stavke aktive, osim kredita	10	0,0	0	0,0	0
8.	UKUPNO AKTIVA	509.156	100	526.525	100	103
PASIVA						
9a)	Obaveze po uzetim kratkoročnim kreditima	16.141	3,2	16.824	3,2	104
9b)	Obaveze po uzetim dugoročnim kreditima	184.670	36,3	190.230	36,1	103
9c)	Obaveze po dospjelim kamata	1.115	0,2	1.138	0,2	102
10.	Ostale obaveze	25.488	5,0	25.543	4,9	100
11.	UKUPNO OBAVEZE	227.414	44,7	233.735	44,4	103
12.	Donirani kapital	48.098	9,4	48.098	9,1	100
13.	Osnovni kapital	3.696	0,7	3.696	0,7	100
14.	Višak prihoda nad rashodima	283.956	55,8	295.486	56,1	104
14a)	za prethodne godine	270.562	53,2	283.949	53,9	105
14b)	za tekuću godinu	13.394	2,6	11.537	2,2	86
15.	Manjak prihoda nad rashodima	55.078	10,8	55.468	10,5	101
15a)	za prethodne godine	54.954	10,8	55.078	10,4	100
15b)	za tekuću godinu	124	0,0	390	0,1	315
16.	Ostale rezerve	1.070	0,2	978	0,2	91
17.	UKUPNO KAPITAL	281.742	55,3	292.790	55,6	104
18.	UKUPNO PASIVA	509.156	100	526.525	100	103
VANBILANSNA EVIDENCIJA						
19.	Otpisani krediti	138.239		136.390		99
20.	Odobrena nepovučena kreditna sredstva od strane povjerilaca	9.270		10.844		117
21.	Komisioni poslovi	213		210		99
22.	Sudske tužbe, rješenja nadležnih organa koja su potencijalna obaveza MKO, a koja još nisu evidentirana u bilansnim evidencijama i sl.	400		400		100
23.	Ostalo (sve ostale vanbilansne stavke koje nisu obuhvaćene naprijed navedenim)	30.848		29.841		97

Prilog 9 - Zbirni bilans stanja MKD - 30.09.2022.

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2021.	%	30.09.2022.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
AKTIVA						
1.	Novčana sredstva (1a+1b)	19.829	10,7	16.012	8,7	81
1a)	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	19.579	10,6	15.762	8,5	81
1b)	Kamatonosni računi depozita	250	0,1	250	0,2	100
2.	Plasmani bankama	0	0,0	0	0,0	-
3.	Kreditni	160.441	87,0	165.868	89,7	103
3a)	Rezerve za kreditne gubitke	2.888	1,5	3.710	2,0	128
3b)	Neto krediti (3-3a)	157.553	85,5	162.158	87,7	103
4.	Materijalna i nematerijalna imovina	5.151	2,8	4.631	2,5	90
5.	Dugoročne investicije	0	0,0	0	0,0	-
6.	Ostala aktiva	1.789	1,0	2.011	1,1	112
7.	Minus: rezervir. na ost. stavke aktive, osim kredita	0	0,0	0	0,0	-
8.	UKUPNO AKTIVA	184.322	100	184.812	100	100
PASIVA						
9a)	Obaveze po uzetim kratkoročnim kreditima	1.500	0,8	6.156	3,3	410
9b)	Obaveze po uzetim dugoročnim kreditima	121.238	65,8	113.322	61,3	93
9c)	Obaveze po dospjelim kamata	1.285	0,7	989	0,6	77
10.	Ostale obaveze	8.201	4,4	7.762	4,2	95
11.	UKUPNO OBAVEZE	132.224	71,7	128.229	69,4	97
12.	Donirani kapital	0	0,0	0	0,0	-
13.	Osnovni kapital	34.177	18,6	34.177	18,5	100
14.	Emisiona ažia	0	0,0	0	0,0	-
15.	Neraspoređena dobit (15a+15b)	7.566	4,1	12.928	7,0	171
15a)	prethodnih godina	6.614	3,6	12.142	6,6	184
15b)	tekuće godine	952	0,5	786	0,4	83
16.	Zakonske rezerve	4.214	2,3	5.569	3,0	132
17.	Ostale rezerve	6.141	3,3	3.909	2,1	64
18.	UKUPNO KAPITAL	52.098	28,3	56.583	30,6	109
19.	UKUPNO PASIVA	184.322	100	184.812	100	100
VANBILANSNA EVIDENCIJA						
20.	Otpisani krediti	11.232		14.846		132
21.	Odobrena nepovučena kreditna sredstva od strane povjerilaca	9.333		2.371		25
22.	Komisioni poslovi	0		0		-
23.	Sudske tužbe, rješenja nadležnih organa koja su potencijalna obaveza MKO, a koja još nisu evidentirana u bilansnim evidencijama i sl.	0		0		-
24.	Ostalo (sve ostale vanbilansne stavke koje nisu obuhvaćene naprijed navedenim)	11.383		13.283		117

Prilog 10 - Pregled osnovnih pokazatelja MKO u FBiH - 30.09.2022.

- 000 KM -

R. br.	Naziv MKO	Iznos aktive	Iznos bruto portfolija umanjen za odgođeni prihod po naknadama	Finansijski rezultat	Plasmani
1.	Mikrokreditno društvo CREDO CENTAR društvo sa ograničenom odgovornošću Mostar	3.743	3.647	182	3.210
2.	Mikrokreditno društvo EKI d.o.o. Sarajevo	169.189	149.309	4.416	81.594
3.	Mikrokreditna fondacija "EKI"	109.965	63.219	1.575	54.184
4.	Mikrokreditno društvo luteCredit BH d.o.o. Sarajevo	11.880	11.101	-3.832	11.809
5.	Mikrokreditna fondacija "LIDER"	29.431	27.018	404	18.936
6.	Mikrokreditna fondacija "LOK" Sarajevo	5.886	4.580	-90	3.437
7.	Mikrokreditna fondacija "MELAHA" Sarajevo	505	355	-209	94
8.	Mikrokreditna fondacija "MI-BOSPO" Tuzla	85.813	79.083	2.107	60.277
9.	Mikrokreditna fondacija "MIKRA"	58.012	51.295	877	40.841
10.	Mikrokreditna fondacija "MIKRO ALDI"	8.705	7.848	135	5.386
11.	„PARTNER MIKROKREDITNA FONDACIJA“	165.407	144.968	5.169	86.506
12.	"PRVA ISLAMSKA MIKROKREDITNA FONDACIJA"	2.400	2.139	-91	2.149
13.	Mikrokreditna fondacija "SUNRISE"	60.401	48.956	1.179	44.442
UKUPNO		711.337	593.518	11.822	412.865

Prilog 11 - Pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za MKO - 30.09.2022.

R. br.	Opis	MKO sa sjedištem u FBiH za period 01.01. - 30.09.2022.			
		Broj zaključenih ugovora	Isplate mikrokredita (u 000 KM)	NKS %	EKS %
1	2	3		4	5
1.	Kratkoročni mikrokrediti za:	32.652	43.435	20,28	28,99
1.1.	Uslužne djelatnosti	718	1.743	19,03	26,78
1.2.	Trgovinu	159	611	16,95	23,50
1.3.	Poljoprivredu	5.361	8.099	21,14	26,57
1.4.	Proizvodnju	88	277	18,08	24,68
1.5.	Stambene potrebe	2.859	5.519	19,50	23,92
1.6.	Nenamjenski - osnovne potrebe	15.250	18.007	20,92	32,78
1.7.	Ostalo	8.217	9.179	19,20	27,60
2.	Dugoročni mikrokrediti za:	77.995	369.430	18,80	22,66
2.1.	Uslužne djelatnosti	3.709	17.619	18,22	21,89
2.2.	Trgovinu	730	4.309	16,89	20,20
2.3.	Poljoprivredu	19.808	104.524	17,82	20,16
2.4.	Proizvodnju	474	3.107	16,96	20,00
2.5.	Stambene potrebe	18.216	112.919	18,41	20,96
2.6.	Nenamjenski - osnovne potrebe	15.188	57.900	20,93	25,49
2.7.	Ostalo	19.870	69.052	19,48	27,32
3.	Ukupni mikrokrediti	110.647	412.865	18,96	23,33

Prilog 11a - Usporedni pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za MKO

- % -

NKS na:	01.01.-30.09.2018.	01.01.-30.09.2019.	01.01.-30.09.2020.	01.01.-30.09.2021.	01.01.-30.09.2022.
Kratkoročne mikrokredite	20,94	21,00	20,41	20,40	20,28
Dugoročne mikrokredite	19,70	19,31	19,13	19,44	18,80
Ukupne mikrokredite	19,88	19,56	19,30	19,57	18,96
EKS na:	01.01.-30.09.2018.	01.01.-30.09.2019.	01.01.-30.09.2020.	01.01.-30.09.2021.	01.01.-30.09.2022.
Kratkoročne mikrokredite	28,20	31,22	30,61	29,81	28,99
Dugoročne mikrokredite	23,39	23,06	23,15	23,58	22,66
Ukupne mikrokredite	24,12	24,27	24,15	24,36	23,33

Prilog 12 - Zbirni bilans uspjeha MKF - 30.09.2022.

- 000 KM -

R. br.	Opis	Za period 01.01. - 30.09.2021.	%	Za period 01.01. - 30.09.2022.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
	PRIHODI I RASHODI PO KAMATAMA					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	58.356	90,1	62.129	90,9	106
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi	5.663	10,6	5.623	9,8	99
3.	Neto prihodi od kamata i sličnih prihoda (1. - 2.)	52.693	81,4	56.506	82,7	107
	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi	5.451	8,4	5.268	7,7	97
5.	Operativni rashodi	43.488	81,3	47.190	82,4	109
	OSTALI POSLOVNI PRIHODI I RASHODI					
6.	Ostali poslovni prihodi	947	1,5	942	1,4	99
7.	Ostali poslovni rashodi	377	0,7	473	0,8	125
8.	Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke	2.928	5,5	3.052	5,3	104
9.	Višak/manjak prihoda nad rashodima prije oporezivanja (3.+4.-5.+6.-7.-8.)	12.298		12.001		98
10.	Porez na višak prihoda nad rashodima	1.007	1,9	945	1,7	94
11.	Neto višak/manjak prihoda nad rashodima (9.-10.)	11.291		11.056		98

Prilog 13 - Zbirni bilans uspjeha MKD - 30.09.2022.

- 000 KM -

R. br.	Opis	Za period 01.01. - 30.09.2021.	%	Za period 01.01. - 30.09.2022.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
	PRIHODI I RASHODI PO KAMATAMA					
1.	Prihodi od kamata i slični prihodi	23.074	97,6	24.746	97,2	107
2.	Rashodi po kamatama i slični rashodi	4.938	22,3	5.493	22,2	111
3.	Neto prihodi od kamata i sličnih prihoda (1. - 2.)	18.136	76,7	19.253	75,6	106
	OPERATIVNI PRIHODI I RASHODI					
4.	Operativni prihodi	418	1,8	571	2,2	137
5.	Operativni rashodi	13.375	60,5	14.376	58,2	107
	OSTALI POSLOVNI PRIHODI I RASHODI					
6.	Ostali poslovni prihodi	150	0,6	140	0,6	93
7.	Ostali poslovni rashodi	58	0,3	174	0,7	300
8.	Troškovi rezerviranja za kreditne i druge gubitke	3.127	14,1	4.137	16,8	132
9.	Dobit/gubitak prije oporezivanja (3.+4.-5.+6.-7.-8.)	2.144		1.277		60
10.	Porez na dobit	624	2,8	511	2,1	82
11.	Neto dobit/gubitak (9.-10.)	1.520		766		50

PRILOZI ZA LIZING SEKTOR

Prilog 14 - Osnovni podaci o lizing društvima u FBiH - 30.09.2022.

R. br.	Naziv lizing društva	Internet adresa	Direktor	Broj zaposlenih
1.	MOGO d.o.o. Sarajevo	www.mogo.ba	Maja Nura	6
2.	PORSCHE LEASING d.o.o. Sarajevo	www.porscheleasing.ba	Dejan Stupar	24
3.	RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo	www.rlbh.ba	Amila Dacić	43
4.	„SCANIA LEASING BH“ društvo sa ograničenom odgovornošću	www.scania.com/ba	Damir Slipičević	7
5.	SPARKASSE LEASING d.o.o. Sarajevo	www.s-leasing.ba	Elma Hošo	24
UKUPNO				104

Prilog 15 - Zbirni bilans stanja lizing društava - 30.09.2022.

- 000 KM -

R. br.	Opis	31.12.2021.	%	30.09.2022.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
	AKTIVA					
1.	Novac i novčani ekvivalenti	4.391	1,2	7.948	1,8	181
2.	Plasmani bankama	8.240	2,2	13.652	3,1	166
3.	Potraživanja po finansijskom lizingu, neto (3a-3b-3c-3d)	290.647	77,8	339.068	76,2	117
3a)	Potraživanja po finansijskom lizingu, bruto	318.640	85,3	371.074	83,4	116
3b)	Rezerve za gubitke	5.681	1,5	4.985	1,1	88
3c)	Odgođeni prihodi po osnovu kamata	21.996	5,9	26.643	6,0	121
3d)	Odgođeni prihodi po osnovu naknada	316	0,1	378	0,1	120
4.	Potraživanja od supsidijarnih lica	0	0,0	0	0,0	-
5.	Materijalna i nematerijalna imovina, neto (5a+5b-5c-5d)	64.259	17,2	77.965	17,5	121
5a)	Materijalna i nematerijalna imovina - vlastita sredstva	3.869	1,0	3.697	0,8	96
5b)	Materijalna i nematerijalna imovina - operativnog lizinga	86.199	23,1	105.101	23,6	122
5c)	Ispravka vrijednosti - vlastita sredstva	2.312	0,6	2.474	0,5	107
5d)	Ispravka vrijednosti - operativni lizing	23.497	6,3	28.359	6,4	121
6.	Dugoročne investicije	368	0,1	370	0,1	101
7.	Ostala aktiva (7a+7b+7c)	5.831	1,5	5.798	1,3	99
7a)	Zajmovi, neto (7a1-7a2)	0	0,0	0	0,0	-
7a1)	Zajmovi (dospjela potraž.+ nedospjela glavnica)	0	0,0	0	0,0	-
7a2)	Rezerve za zajmove	0	0,0	0	0,0	-
7b)	Zalihe	828	0,2	1.001	0,2	121
7c)	Ostala aktiva	5.003	1,3	4.797	1,1	96
	UKUPNA AKTIVA	373.736	100	444.801	100	119
	PASIVA					
8.	Obaveze po uzetim kreditima, neto (8a+8b-8c)	336.293	90,0	397.497	89,4	118
8a)	Obaveze po kratkoročnim kreditima	11.679	3,1	11.694	2,7	100
8b)	Obaveze po dugoročnim kreditima	324.767	86,9	386.114	86,8	119
8c)	Unaprijed plaćeni troškovi i naknada	153	0,0	311	0,1	203
9.	Ostale obaveze	7.957	2,1	10.783	2,4	136
	UKUPNO OBAVEZE	344.250	92,1	408.280	91,8	119
10.	Osnovni kapital	16.827	4,5	16.674	3,8	99
11.	Rezerve	7.818	2,1	12.076	2,7	154
12.	Akumulirana dobit/gubitak	4.841	1,3	7.771	1,7	161
	UKUPNO KAPITAL	29.486	7,9	36.521	8,2	124
	UKUPNO PASIVA	373.736	100	444.801	100	119
	Otpisana potraživanja (početno stanje)	21.020		6.957		33
	Novi otpis (+)	589		375		64
	Naplata (-)	559		458		82
	Trajni otpis (-)	14.093		90		1
	Otpisana potraživanja (krajnje stanje)	6.957		6.784		98
	Ostala vanbilansna evidencija	99.593		73.931		74

Prilog 16 - Pregled osnovnih pokazatelja lizing društava u FBiH - 30.09.2022.

- 000 KM -

R. br.	Naziv lizing društva	Bilansna suma	Potraživanja po finansijskom lizingu	Neto stanje sredstava datih u operativni lizing	Finansijski rezultat	Plasmani
1.	MOGO d.o.o. Sarajevo	846	333	0	-712	0
2.	PORSCHE LEASING d.o.o. Sarajevo	176.995	111.520	59.982	3.470	75.375
3.	RAIFFEISEN LEASING d.o.o. Sarajevo	129.790	104.066	9.255	3.438	51.524
4.	„SCANIA LEASING BH“ društvo sa ograničenom odgovornošću	9.769	5.528	0	-339	5.375
5.	SPARKASSE LEASING d.o.o. Sarajevo	127.401	117.621	7.505	1.914	56.832
UKUPNO		444.801	339.068	76.742	7.771	189.106

Prilog 17 - Zbirni bilans uspjeha lizing društava - 30.09.2022.

- 000 KM -

R. br.	Opis	01.01. - 30.09.2021.	%	01.01. - 30.09.2022.	%	Indeks (5/3)
1	2	3	4	5	6	7
	Finansijski prihodi i rashodi					
1.	Prihodi od kamata	10.292	37,6	11.362	34,5	110
1a)	Kamate na plasmane bankama	61	0,2	74	0,2	121
1b)	Kamate po finansijskom lizingu	8.725	31,9	9.640	29,3	110
1c)	Naknade (za obradu lizing zahtjeva itd.)	693	2,5	779	2,4	112
1d)	Ostali prihodi po kamatama	813	3,0	869	2,6	107
2.	Rashodi po kamatama	3.205	13,4	3.915	15,5	122
2a)	Kamate na pozajmljena sredstva	3.133	13,1	3.818	15,1	122
2b)	Naknade za obradu kredita	70	0,3	94	0,4	134
2c)	Ostali rashodi po kamatama	2	0,0	3	0,0	150
3.	Neto prihodi od kamata	7.087	25,9	7.447	22,6	105
	Operativni prihodi i rashodi					
4.	Operativni prihodi	17.069	62,4	21.599	65,5	127
4a)	Naknade za izvršene usluge	1	0,0	0	0,0	0
4b)	Naknada za operativni najam	14.406	52,7	17.002	51,6	118
4c)	Prihod od prodaje lizing objekta	0	0,0	101	0,3	0
4d)	Ostali operativni prihodi	2.662	9,7	4.496	13,6	169
4d)1	Prihodi od naplaćenih otpisanih potraživanja	485	1,7	3.181	9,7	656
4d)2	Prihodi od opomena	14	0,1	14	0,0	100
4d)3	Ostalo	2.163	7,9	1.301	3,9	60
5.	Operativni rashodi	18.738	78,6	21.689	86,1	116
5a)	Troškovi plata i doprinosa	3.492	14,7	4.008	15,9	115
5b)	Troškovi poslovnog prostora	9.448	39,6	10.859	43,1	115
5c)	Ostali troškovi	5.798	24,3	6.822	27,1	118
6.	Troškovi rezervi za gubitke	1.905	8,0	-414	-1,6	-22
7.	Dobit prije poreza	3.513		7.771		221
8.	Porez na dobit	0	0,0	0	0,0	-
9.	Neto dobit/gubitak	3.513		7.771		221

Prilog 18 - Pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za ugovore o finansijskom lizingu - 30.09.2022.

R. br.	Opis	Za period 01.01. - 30.09.2022.			
		Broj ugovora	Iznos finansiranja (000 KM)	NKS %	EKS %
1	2	3	4	5	6
1.	Kratkoročni lizing ugovor prema predmetu lizinga:	9	569	3,94	8,77
a.	Putnička vozila	7	457	4,08	9,57
b.	Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	2	112	3,36	5,52
c.	Mašine i oprema	0	0	0,00	0,00
d.	Nekretnine	0	0	0,00	0,00
e.	Ostalo	0	0	0,00	0,00
1.1.	Kratkoročni lizing ugovor prema korisniku lizinga:	9	569	3,94	8,77
a.	Pravna lica	8	470	3,83	6,15
b.	Preduzetnici	0	0	0,00	0,00
c.	Fizička lica	1	99	4,50	21,22
2.	Dugoročni lizing ugovor prema predmetu lizinga:	2.936	167.817	3,81	6,61
a.	Putnička vozila	1.933	89.792	3,81	7,10
b.	Vozila za obavljanje djelatnosti (terenska i putnička)	806	57.373	3,78	6,15
c.	Mašine i oprema	189	20.491	3,89	5,72
d.	Nekretnine	2	96	4,50	7,93
e.	Ostalo	6	65	5,40	16,08
2.1.	Dugoročni lizing ugovor prema korisniku lizinga:	2.936	167.817	3,81	6,61
a.	Pravna lica	2.591	153.621	3,77	5,88
b.	Preduzetnici	115	4.654	3,99	6,86
c.	Fizička lica	230	9.542	4,33	18,16
	Ukupno (1+2)	2.945	168.386	3,81	6,62

Prilog 18a - Uporedni pregled prosječnih ponderisanih NKS i EKS za ugovore o finansijskom lizingu

- % -

R. br.	Opis	30.09.2018.		30.09.2019.		30.09.2020.		30.09.2021.		30.09.2022.	
		NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	Kratkoročni lizing ugovori:	4,47	11,00	6,80	13,76	4,12	8,06	3,80	6,37	3,94	8,77
1.1.	Pravna lica	4,26	7,83	3,22	6,12	4,12	8,06	3,80	6,37	3,83	6,15
1.2.	Preduzetnici	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
1.3.	Fizička lica	7,41	56,30	33,04	69,75	0,00	0,00	0,00	0,00	4,50	21,22
2.	Dugoročni lizing ugovori:	4,24	6,62	5,86	9,20	3,95	7,01	3,88	6,97	3,81	6,61
2.1.	Pravna lica	4,16	5,94	4,06	5,95	3,86	6,16	3,82	6,15	3,77	5,88
2.2.	Preduzetnici	5,09	7,27	5,00	7,33	4,69	7,60	3,73	6,22	3,99	6,86
2.3.	Fizička lica	5,51	19,84	22,31	38,96	4,81	18,17	4,75	18,30	4,33	18,16
	Ukupno	4,24	6,67	5,87	9,24	3,95	7,02	3,88	6,96	3,81	6,62

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

IZDAVAČ

**AGENCIJA ZA BANKARSTVO
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

Zmaja od Bosne 47b
71000 Sarajevo, Bosna i Hercegovina
Tel. +387 33 72 14 00
Faks +387 33 66 88 11
Internet stranica: www.fba.ba
e-mail: agencija@fba.ba